VIITASAARI

Talousarvio 2027

Taloussuunnitelma 2028-2029

Sisällys

1. Kaupunginjohtajan katsaus ... 3
2. Talousarvion yleisperustelut ... 6
2.1 Talousarvion rakenne, sitovuus, seuranta ja tilivelvolliset ... 6
2.2 Taloussuunnitteluprosessi ... 7
2.3 Talouden tilanne ja kehitysnäkymät ... 8
2.4 Toimintaympäristö ... 13
2.5 Kunnan organisaatio, hallinto ja henkilöstö ... 21
2.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous ... 26
2.7 Kuntastrategia ... 32
2.8 Riskienhallinta ja keskeisimmät riskit ... 34
2.9 Alijäämän kattamista koskevat toimenpiteet ... 37
3. Käyttötalousosa ... 38
3.1 Yleishallinto ... 39
3.2 Hallintopalvelujen palvelualue ... 43
3.3 Elinvoimapalvelujen palvelualue ... 53
3.4 Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue ... 59
3.5 Elinympäristön ja asumisen palvelualue ... 86
3.6 Ympäristöpalvelujen palvelualue ... 100
4. Tuloslaskelmaosa ... 112
4.1 Tuloslaskelma ulkoinen ... 112
4.2 Tuloslaskelma ulkoinen ja sisäinen ... 114
4.3 Verotulot ... 115
4.4 Valtionosuudet ... 115
4.5 Korkotulot- ja menot ... 115
4.6 Rahoitustulot- ja menot ... 116
5. Investointiosa ... 117
6. Rahoitusosa ... 123
7. Määrärahojen ja tuloarvioiden yhteenveto ... 124

Liite 1: Koulutussuunnitelma 2027

1. Kaupunginjohtajan katsaus

Miltä näyttää vuosi 2027 Viitasaarella? Se näyttää vuodelta, jolloin kuluvana vuonna 2026 tehtyjen päätösten on muututtava käytännön teoiksi. Edessämme on edelleen taloudellisesti vaativa aika, mutta samalla meillä on entistä selkeämpi yhteinen suunta. Vuoden 2026 aikana olemme valmistelleet talouden tasapainottamisohjelman, uudistaneet kaupunkistrategiamme ja arvioineet palveluitamme, rakenteitamme sekä investointejamme kokonaisuutena. Vuonna 2027 tämä työ jatkuu toimeenpanon vuotena, johon sitoudumme yhdessä.

Viitasaaren kaupungin talouden toimintaympäristö on muuttunut lyhyessä ajassa merkittävästi. Valtionosuuksien ja verotulojen ennusteiden heikkeneminen, työllisyyden hoidon uudet vastuut, kustannustason nousu ja palkkaratkaisut lisäävät painetta kuntatalouteen. Myös uudistetun poistosuunnitelman seurauksena vuosittaiset poistomme ovat noin miljoona euroa aiempaa suuremmat. Poistosuunnitelman muutos oli rankka talouden näkökulmasta, mutta välttämätön. Kyse ei siten ole vain yksittäisen vuoden haasteesta, vaan menojen ja tulojen rakenteellisesta epätasapainosta, johon meidän on vastattava pitkäjänteisesti.

Kesällä 2026 hyväksytyn talouden tasapainottamisohjelman tavoitteena on tasapainoinen, kestävä ja vahva kuntatalous viimeistään vuoden 2029 loppuun mennessä.

Tasapainotustarpeeksi on arvioitu runsaat kolme miljoonaa euroa. Tavoitteeseen ei päästä yhdellä päätöksellä eikä pelkillä kertaluonteisilla säästöillä. Tarvitsemme pysyviä menojen vähennyksiä, tulojen vahvistamista, palvelujen uudenlaista järjestämistä sekä kaupungin omaisuuden ja konsernirakenteen määrätietoista kehittämistä.

Tasapainottaminen näkyy väistämättä myös kaupunkilaisten arjessa ja henkilöstömme työssä. Vuoden 2026 aikana käydyssä valmistelussa on jouduttu tekemään vaikeita valintoja. Tavoitteena ei kuitenkaan ole vain leikata, vaan uudistaa toimintaamme niin, että pystymme turvaamaan tärkeät palvelut myös tulevaisuudessa. Talouden tasapaino on lopulta palvelujen jatkuvuuden, kaupungin itsenäisen päätösvallan ja elinvoiman perusta.

Osana tasapainottamista tuloveroprosentti nousee vuodelle 2027 maltillisesti 8,8 prosenttiin. Korotuksesta huolimatta Viitasaari on edelleen verotukseltaan maakunnan edullisimpia kuntia: tuloveroprosenttimme on tämänhetkisen vertailun mukaan Keski-Suomen neljänneksi matalin, ja myös kiinteistöveromme ovat maakunnan alhaisimpien joukossa. Päätös ei ollut helppo, mutta se oli välttämätön kaupungin talouden perustan vahvistamiseksi ja palvelujen turvaamiseksi.

Talouden tasapainottaminen ei tarkoita sitä, että lakkaisimme kehittämästä kaupunkiamme. Päinvastoin tarvitsemme entistä tarkempaa investointien priorisointia. Jokaisen investoinnin on tuettava palvelujen toimivuutta, kaupungin elinvoimaa tai käyttötalouden säästöjä. Investointien valmistelussa meidän on samalla huolehdittava siitä, että kaupungin velkamäärä ja poistot pysyvät hallittavalla tasolla. Vuoden 2027 investointien valmistelua onkin tarkasteltu osana vuosien 2027–2028 kokonaisuutta ja kaupunginhallitus antoi valmistelulle hyvät evästykset jo alkusyksystä 2026. Vuonna 2027 jatkuu muun muassa vuonna 2026 käynnistynyt uimahallin peruskorjaus, joka toivottavasti valmistuttuaan palvelee käyttäjiään mallikkaasti jälleen tulevat vuosikymmenet. Miekkarinteen päiväkotia, leikkipuistoja, liikunta-alueita ja kaavateitä korjataan myös vuoden 2027 aikana entistä ehommiksi.

Elinvoiman kehittämisessä katseemme on vahvasti Wiilo Yrityspuistossa. Alueelle syntyneet yritysinvestoinnit osoittavat, että pitkäjänteisellä maankäytöllä, toimivalla infrastruktuurilla ja yritysmyönteisellä palvelulla voidaan saada aikaan konkreettisia tuloksia. Oy Wilma-Vaunut Ltd on investoinut alueelle uusiin tuotantotiloihin, mikä vahvistaa yrityksen kasvuedellytyksiä ja luo pohjaa myös työllisyyden kehittymiselle. Yrityksen kokemukset Viitasaaresta, liikenneyhteyksistä, paikallisesta työvoimasta ja kaupungin lupaprosesseista ovat myönteisiä. Tämä antaa meille hyvän perustan jatkaa yrityspuiston kehittämistä ja uusien sijoittumisten edistämistä.

Gasumin uusi tankkausasema alueella avautuu käyttöön alkukesästä 2027.

Työllisyys on silti yksi keskeisistä haasteistamme. Työllisyyspalvelujen uudistus on lisännyt kuntien vastuuta sekä taloudellisesti että toiminnallisesti. Vuonna 2027 meidän on edelleen tiivistettävä kaupungin, Kehittämisyhtiö Witas Oy:n, oppilaitosten, yritysten ja Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueen yhteistyötä. Tavoitteena on, että avoimet työpaikat ja työntekijät kohtaavat nykyistä paremmin, nuorille löytyy polkuja työelämään ja jokaiselle työtä vailla olevalle voidaan tarjota hänen tilannettaan eteenpäin vievä vaihtoehto. Viitasaari WorKS! -hanke ja nuorten työllistämiseen liittyvä yhteistyö ovat osa tätä kokonaisuutta.

Vuosi 2027 käynnistää myös uuden kaupunkistrategiamme toteuttamisen. Strategiamme päämäärät ovat: *Viitasaari kasvaa, Viitasaari liikkuu ja Viitasaari soi.* Visionamme vuoteen 2040 on Pikkasen parempi periferia: houkutteleva, uudistuva ja vahva seutukaupunki, jossa ihmisillä on hyvä arki, yhteisöt ovat vahvoja ja yritykset menestyvät. Arvomme ovat vastuullisesti, rohkeasti ja yhdessä.

Viitasaari kasvaa, kun pidämme koko pitäjän houkuttelevana paikkana asua, yrittää, tehdä työtä ja perustaa perhe. Se merkitsee viihtyisää elinympäristöä keskustasta kyliin, yritysten toimintaedellytysten kehittämistä, monipuolisia koulutusmahdollisuuksia, matkailun ja vapaa-ajan asumisen vahvistamista sekä hyviä yhteyksiä. Kasvu ei tarkoita meille vain väestömäärää. Se tarkoittaa myös uusia yrityksiä, työpaikkoja, osaamista, investointeja ja uskoa paikkakunnan tulevaisuuteen.

Viitasaari liikkuu, kun kannustamme kaikenikäisiä asukkaita aktiiviseen ja osallistuvaan arkeen. Vuonna 2025 avatun älykuntosalin voimakkaasti kasvaneet käyntimäärät ovat hyvä esimerkki palvelusta, jossa kaupungin ja hyvinvointialueen yhteistyö lisää kuntalaisten toimintakykyä ja hyvinvointia. Lokakuussa 2026 älykuntosalilla kirjattiin jo 1 289 käyntiä. Samalla meidän on edelleen vahvistettava ennaltaehkäisevää hyvinvointityötä, turvallista arkea, osallisuutta ja monipuolisia harrastusmahdollisuuksia.

Viitasaari soi, kun kaupunkimme näkyy ja kuuluu omalla rohkealla äänellään. Kulttuuri, tapahtumat ja vahva yhdistystoiminta ovat meille paitsi hyvinvoinnin lähteitä myös merkittäviä elinvoima- ja vetovoimatekijöitä. Kansallisesti ja kansainvälisesti tunnetut tapahtumamme rakentavat myönteistä kuvaa koko kaupungista. Tämän vuoksi kulttuurin ja tapahtumien merkitystä ei tule nähdä vain yksittäisinä avustuksina, vaan investointina yhteisöllisyyteen, näkyvyyteen ja paikkakunnan tulevaisuuteen.

Kaupungin perustehtävien rinnalla meidän on huolehdittava myös kiinteistöomaisuudestamme ja kaupunkikonsernin kestävyydestä. Sote-kiinteistöille perustettava taseyksikkö sekä erilaiset yhtiörakenteiden selvittämiset ovat osa tätä kokonaisuutta. Tavoitteena on löytää ratkaisuja, jotka turvaavat kiinteistöjen tarkoituksenmukaisen käytön, parantavat talouden läpinäkyvyyttä ja tukevat palvelujen säilymistä Viitasaarella.

Vaikka talous vaatii meiltä nyt paljon, emme lähde vuoteen 2027 tyhjän päältä. Kaupungilla on aiemmilta vuosilta kertynyttä ylijäämää, sijoitusvarallisuutta ja maltillinen lainakanta. Ennen kaikkea meillä on osaava henkilöstö, vahvat yhteisöt, aktiiviset yritykset ja päätöksentekokykyinen kaupunki. Nämä voimavarat eivät poista vaikeiden ratkaisujen tarvetta, mutta niiden ansiosta voimme tehdä ratkaisut hallitusti ja tulevaisuuteen katsoen.

Uuden strategiamme arvot, vastuullisesti, rohkeasti ja yhdessä, ovat hyvä ohjenuora myös talouden tasapainottamiseen. Vastuullisuus tarkoittaa sitä, ettemme siirrä vaikeita päätöksiä tuleville vuosille. Rohkeus tarkoittaa halua uudistaa toimintatapojamme eikä vain puolustaa olemassa olevia rakenteita. Yhdessä tarkoittaa sitä, että kaupungin tulevaisuutta eivät rakenna ainoastaan kaupungin organisaatio ja päättäjät, vaan myös kaupunkilaiset, yritykset, yhdistykset, kylät, seurakunnat, oppilaitokset ja kaikki yhteistyökumppanimme.

Suurin riskimme ei ole se, että toimintaympäristö muuttuu. Suurin riskimme olisi se, että menettäisimme muutoksen keskellä kykymme nähdä mahdollisuudet. Viitasaarella on ennenkin osattu tehdä vaikeita ratkaisuja ja

samalla rakentaa uutta. Näin teemme myös vuonna 2027. Emme jää odottamaan parempia aikoja, vaan rakennamme niitä itse.

Lämmin kiitos kaikille vuoden 2027 talousarvion valmisteluun osallistuneille, niin henkilöstölle kuin päättäjillekin. Kiitos myös yrityksille, yhdistyksille, kylille, yhteistyökumppaneille ja jokaiselle kaupunkilaiselle. Kaupungin tulevaisuus tehdään vastuullisesti, rohkeasti ja yhdessä.

Samana päivänä, kun tätä katsausta kirjoitin, julkaistiin WSP:n alueiden tutkimuksen uusimmat tulokset. Nousimme vuodesta 2025 yhteensä 31 sijaa. Viitasaaren myönteinen kehitys näkyy siis myös valtakunnallisissa elinvoimavertailuissa. Suunta kertoo siitä, että pitkäjänteinen työ yritysten toimintaedellytysten, investointien, infrastruktuurin ja kestävän kasvun vahvistamiseksi tuottaa tulosta, vaikka käyttötalouden kanssa painimmekin. Tulevina vuosina meidän on pidettävä tästä hienosta suunnasta kiinni ja uskallettava rakentaa uutta kasvua yhdessä yritysten, yhteisöjen ja asukkaiden kanssa.

Viitasaarella 18.11.2026

Helena Vuopionperä-Kovanen
kaupunginjohtaja

2. Talousarvion yleisperustelut

2.1 Talousarvion rakenne, sitovuus, seuranta ja tilivelvolliset

2.1.1 Talousarvion rakenne

Suositusten mukainen talousarvio sisältää seuraavat osat: yleisperustelut, käyttötalous- ja tuloslaskelmaosan sekä investointi- ja rahoitusosan. Käyttötalousosassa esitetään palvelualueiden toiminnan kuvaukset ja asetetaan niiden sitovat taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet. Tuloslaskelmassa osoitetaan tulorahoituksen riittävyys palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin, rahoitusmenoihin sekä suunnitelman mukaisiin poistoihin. Investointiosassa esitettävät investointimenot ja -tulot ovat vastuutoimielintä sitovia hankkeittain tai hankeryhmittäin. Rahoitusosassa esitetään yhteenvetona rahan lähteet ja käyttö.

Sisäinen kaupankäynti esitetään myyjä- ja ostajaosapuolen toimintatuloissa ja -menoissa yhtä suurina sisäisinä tulo- ja menokirjauksina. Sisäinen kaupankäynti perustuu tuotteistettuihin suoritteisiin, joille on laskettavissa yksikköhinta. Ruoka- ja puhtauspalvelujen sisäinen palvelutuotanto muille toimintayksiköille esitetään myyntituloissa ja muiden palvelujen ostoissa. Tilapalvelujen sisäinen vuokraustoiminta esitetään vuokratuloissa ja vuokrakuluissa.

Tukitoimintojen kustannusten laskennallinen kohdistaminen muille toimintayksiköille esitetään yhtä suurina vyörytystuloina ja -menoina toimintakatteen alapuolella. Toimintatapa perustuu kuntien kirjanpito-ohjeistukseen. Vyörytyksinä käsitellään hallinnon tukipalvelut, palvelualueiden sisäinen hallinto sekä tukitoimintojen sisäiset kohdistukset.

2.1.2 Talousarvion sitovuus

Valtuustoon nähden sitovat erät talousarviossa ovat:

- käyttötalousosassa palvelualueiden toiminnalliset tavoitteet, määrärahat ja tuloarviot
- tuloslaskelmaosassa verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja -menot, satunnaiset erät ja tilinpäätössiirrot
- investointiosassa hankkeiden ja hankeryhmien kustannusarviot, määrärahat ja tuloarviot
- rahoitusosassa antolainauksen muutokset, lainakannan muutokset ja oman pääoman muutokset.

Lautakunnat vahvistavat oman tehtäväalueensa käyttösuunnitelmat talousarvion hyväksymisen jälkeen. Lautakunnat voivat vuoden aikana tehdä käyttösuunnitelmaan muutoksia valtuuston hyväksymien määrärahojen puitteissa.

2.1.3 Talousarvion seuranta

Talousarvion toteutumista seurataan toimielinten kokouksissa säännönmukaisesti ja raportoidaan kaupunginhallitukselle neljännesvuosikatsauksilla sekä valtuustolle puolivuosikatsauksella. Katsauksissa seurataan toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista seurantajaksolla ja ennakoidaan tavoitteiden toteutumista koko talousarviovuoden aikana.

Mikäli toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumaennusteet ovat ristiriidassa keskenään tai talousarvion kanssa, asia tulee saattaa kaupunginhallituksen käsittelyyn.

Tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja arvioivat tavoitteiden toteutumista kuntalain edellyttämällä tavalla.

2.1.4 Talousarvion tilivelvolliset

Kuntalain mukaan tilivelvollisia ovat kaupunginhallituksen ja lautakuntien jäsenet sekä johtavat viranhaltijat: kaupunginjohtaja, palvelualueiden johtajat, talous- ja tietohallintojohtaja.

2.2 Taloussuunnitteluprosessi

Taloussuunnitteluprosessi eteni vuonna 2026 seuraavasti:

- Kaupunginvaltuusto antoi 15.6.2026 talouden tasapainotusohjelmasta päättäessään vuoden 2027 talousarvion ja vuosien 2028–2029 taloussuunnitelman valmistelulle mm. toimintakatteen tasoa koskevat linjaukset.
- Kaupunginhallitus antoi talousarviokehykset ja laadintaohjeen kokouksessaan 22.6.2026. Kehystä valmisteltiin vuoden 2025 tilinpäätöksen, vuoden 2026 talousarvion ja tilinpäätösennusteen sekä vuosia 2026–2030 koskevien talousennusteiden pohjalta. Suunnittelukehyksen pohjana oli talouden tasapainotusohjelman mukainen vuoden 2027 toimintakate ja tasapainotusohjelmassa vuodelle 2027 linjatut toimenpiteet.
- Talousarviovalmistelijoille järjestettiin talousarviotyöpajoja elo-lokakuussa 2026.
- Toimielimet antoivat ensimmäiset talousarvioesityksensä syyskuun lopussa. Tarvittavaa esitysten yhteensovittamista tehtiin johtoryhmän kokouksissa syksyn aikana.
- Kaupunginhallitus käsitteli alustavaa talousarvioesitystä sekä hallinto- ja elinvoimapalveluiden talousarviota 28.9. ja 2.11.2026 järjestetyissä kokouksissaan. Myös lautakunnat valmistelivat talousarvioesityksiään vielä lokakuussa.
- Kaupunginvaltuusto päätti vuoden 2027 veroprosenteista 9.11.2026. Valtuustolle esiteltiin talousarvion ja investointisuunnitelman valmistelutilannetta iltakouluissa 5.10., 9.11. ja 23.11.2026.
- Kaupunginjohtaja antoi lopullisen talousarvioesityksensä 23.11.2026.
- Talousarviota ja siihen liittyvää henkilöstö- ja koulutussuunnitelmaa käsitellään yhteistoimintaelimessä 24.11.2026.
- Kaupunginhallitus antaa talousarvioesityksen valtuustolle 30.11.2026.
- Kaupunginvaltuusto käsittelee talousarvion 14.12.2026.
- Kaupunginhallitus hyväksyy talousarvion täytäntöönpano-ohjeet 31.1.2027 mennessä.

2.3 Talouden tilanne ja kehitysnäkymät

2.3.1 Kansantalouden tilanne ja kehitysnäkymä

Valtiovarainministeriön 21.9.2026 julkaisemassa taloudellisessa katsauksessa esitetään talouden suhdannenäkymät vuosille 2026–2028 sekä keskipitkän aikavälin kehitysarvio vuoteen 2030 saakka. Suomen talous on kasvanut vuoden 2026 aikana aiemmin arvioitua nopeammin. Myös tilastotiedot vuosien 2024 ja 2025 kehityksestä ovat tarkentuneet aiempaa myönteisemmiksi. Bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan 1,6 prosenttia vuonna 2026, 1,8 prosenttia vuonna 2027 ja 1,5 prosenttia vuonna 2028.

Maailmantalouden kasvu on jatkunut odotettua vahvempana, vaikka kansainväliseen talouskehitykseen liittyy edelleen merkittäviä epävarmuuksia. Euroalueen talous on elpymässä ja kasvun arvioidaan kiihtyvän 1,4 prosenttiin vuonna 2027. Maailmankaupan odotetaan myös piristyvän. Suomen vientiä tukevat vientimarkkinoiden kysynnän koheneminen ja teollisuuden parantuneet näkymät. Talouskehityksen keskeisiä riskejä ovat edelleen geopoliittiset jännitteet, Lähi-idän tilanne, Venäjän hyökkäyssota sekä Yhdysvaltojen kauppapolitiikka.

Kotitalouksien ostovoima vahvistuu vuonna 2027 työllisyyden kohentuessa ja reaaliansioiden kasvaessa. Kuluttajien varovaisuus on kuitenkin pitänyt säästämisasteen korkeana ja rajoittanut yksityisen kulutuksen kasvua. VM:n ennusteessa yksityinen kulutus kasvaa 1,6 prosenttia vuonna 2027. Kotitalouksien käytettävissä olevien reaalitulojen arvioidaan kasvavan 1,7 prosenttia. Kulutuksen kehitykseen liittyy myös myönteistä riskiä, sillä luottamuksen nopeampi palautuminen voisi purkaa säästöjä kulutukseen ennustettua enemmän.

Hintojen nousu pysyy verrattain maltillisena. Kuluttajahintaindeksillä mitatun inflaation arvioidaan olevan 2,0 prosenttia vuonna 2026 ja 1,9 prosenttia vuonna 2027. Energian hintojen odotetaan laskevan vuoden 2026 korkealta tasolta, mutta korkojen nousu ylläpitää osaltaan omistusasumisen kustannuksia. Ansiotason ennustetaan puolestaan nousevan 3,2 prosenttia vuonna 2027, joten palkansaajien reaalinen ansiotaso jatkaa kasvuaan.

Investoinnit muodostavat lähivuosina merkittävän talouskasvun lähteen. Puolustushankinnat, datakeskukset, teollisuuden energiasiirtymä ja tutkimus- ja kehittämispanostukset ylläpitävät investointien kasvua. Investointien kokonaismäärän arvioidaan kasvavan 7,8 prosenttia vuonna 2026 ja edelleen 4,4 prosenttia vuonna 2027. Asuntorakentaminen on edelleen heikkoa, mutta sen ennakoidaan kääntyvän kasvuun vuonna 2027. Rakentamisen kokonaisuudessaan arvioidaan kasvavan tuolloin 5,0 prosenttia.

Talouskasvun myönteinen käänne välittyy työmarkkinoille viiveellä. Työllisten määrä vähenee vielä vuonna 2026 ja työttömyysaste nousee 10,3 prosenttiin. Vuonna 2027 työllisten määrän arvioidaan kasvavan 1,1 prosenttia ja työttömyysasteen alenevan 9,9 prosenttiin. Työllisyystilanne pysyy siten talouden elpymisestä huolimatta edelleen heikkona. Työttömyysasteen ennustetaan laskevan 9,5 prosenttiin vuonna 2028 ja edelleen 8,5 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä.

Julkisen talouden näkymä säilyy selvästi heikompana kuin reaalitalouden suhdannekuva. Julkisyhteisöjen alijäämän arvioidaan olevan 4,2 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen vuonna 2026 ja syvenevän 4,5 prosenttiin vuonna 2027. Alijäämän taustalla ovat muun muassa puolustus- ja korkomenojen kasvu sekä julkisen talouden rakenteellinen epätasapaino. Julkisyhteisöjen velan arvioidaan kasvavan 90,1 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2026 ja 91,2 prosenttiin vuonna 2027. Velkasuhteen ennustetaan jatkavan kasvuaan ja olevan 97,6 prosenttia vuonna 2030.

Talouden elpyminen ei siten yksin ratkaise julkisen talouden ongelmia. VM:n arvion mukaan julkisen talouden alijäämä säilyy noin 4,5 prosentin tuntumassa koko vuosien 2027–2030 jakson ajan. Pitkän aikavälin kestävyysvajeeksi arvioidaan noin 3 prosenttia suhteessa BKT:hen eli noin 10 miljardia euroa vuoden 2030 tasolla.

Julkisen talouden kestävyyteen kohdistuvat erityisesti väestön ikääntymisestä, hoiva- ja terveysmenoista sekä kasvavista korkomenoista aiheutuvat paineet.

Valtiovarainministeriö: Taloudellinen katsaus, syksy 2026. https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-415-8

2.3.2 Kuntatalouden tilanne ja kehitysnäkymä

Syksyn 2026 kuntatalousohjelma on laadittu valtion vuoden 2027 talousarvioesityksen yhteydessä. Ohjelmassa tarkastellaan kuntatalouden tilaa, kehitysnäkymiä ja valtion toimenpiteiden vaikutuksia kuntien talouteen uusimpien käytettävissä olevien tietojen perusteella.

Kuntatalouden tilanne heikkeni vuonna 2025. Kuntien yhteenlaskettu vuosikate laski noin 3,2 miljardiin euroon ja tilikauden tulos oli noin 0,75 miljardia euroa ylijäämäinen. Tulosta vahvistivat kuitenkin merkittävät kertaluonteiset omaisuuden myyntituotot. Toiminnan ja investointien rahavirta jäi noin 0,75 miljardia euroa negatiiviseksi, mikä näkyi myös kuntien lainakannan kasvuna. Kuntatalouden heikentymisen taustalla olivat erityisesti toimintakulujen voimakas kasvu ja verotulojen lievä aleneminen. Toimintakulujen kasvuun vaikutti olennaisesti vuoden 2025 alussa toteutunut TE-palvelu-uudistus ja siihen liittyvä kuntien työttömyysetuuksien rahoitusvastuun kasvu.

Vuoden 2026 aikana kuntatalouden kehitys on jatkunut vaisuna. Kuntaliiton pääekonomisti Minna Punakallio on todennut kuntien verotulojen kehityksen olleen heikkoa samalla kun kustannuksia ovat kasvattaneet palkankorotukset ja korkealla pysynyt työttömyys. Tammi-kesäkuussa 2026 kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu tilikauden tulos oli vain noin 30 milj. euroa, kun vuotta aikaisemmin vastaava tulos oli noin 250 milj. euroa ylijäämäinen. Vertailua selittää osaltaan se, että vuonna 2025 kuntien tulosta vahvistivat suuret omaisuuden myynteihin liittyneet kertaluonteiset tuotot.

Kuntatalouden rahoitusasemassa investointien merkitys korostuu. Vuonna 2025 vuosikate riitti kattamaan poistot, mutta ei nettoinvestointeja. Kuntakonsernien vuosikate oli noin 5,5 mrd. euroa ja lainakanta kasvoi noin 2,1 mrd. eurolla 42,8 mrd. euroon. Kuntakonsernien toiminnan ja investointien rahavirta oli noin 1,7 mrd. euroa negatiivinen.

Kuntatalouden lähivuosien näkymä on edelleen vaikea. Vuonna 2027 taloutta rasittavat samanaikaisesti henkilöstökustannusten nousu, korkealla pysyvä työttömyys ja siihen liittyvät kuntien rahoitusvastuut, valtionosuuksiin kohdistuvat leikkaukset sekä korkea investointitaso. Punakallio on kuvannut vuoden 2027 näkymää erityisen tiukaksi: kuntatalouden rahoituksellisen tasapainon ennakoidaan jäävän investoinnit huomioiden yli miljardi euroa alijäämäiseksi.

Kunta-alan työvoimakustannusten kasvu jatkuu vuonna 2027 voimakkaana. Työehtosopimusratkaisun arvioidaan lisäävän kunta-alan työvoimakustannuksia vuonna 2027 noin 3,85 prosenttia. Henkilöstövaltaisissa peruspalveluissa tällä on olennainen vaikutus kuntien toimintamenoihin.

Myös työttömyyden kehityksellä on aikaisempaa suurempi merkitys kuntataloudelle. Vuoden 2025 TE-uudistuksen myötä kunnille siirtyi työvoimapalvelujen lisäksi aikaisempaa laajempi vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta. Kuntaliiton arvion mukaan työllisyyspalvelut ja kuntien lisääntynyt työttömyysturvan rahoitusvastuu siirtyivät kunnille noin 200 milj. euroa alirahoitettuina. Työttömyyden pysyminen oletettua korkeampana muodostaa siten kunnille merkittävän suhdanneriskin.

Valtion vuoden 2027 talousarvioesityksessä kuntien valtionapuihin osoitetaan yhteensä noin 5,8 mrd. euroa. Peruspalvelujen valtionosuuden tasoon vaikuttavat vuonna 2027 erityisesti indeksikorotus, siihen kohdistet-

tava indeksijarru, valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus sekä aikaisemmin päätetyt valtionosuussäästöt.

Vuoden 2027 ennakollisessa valtionosuuslaskelmassa peruspalvelujen hintaindeksin nousuksi arvioidaan 3,5 prosenttia. Indeksikorotus kasvattaisi valtionosuutta noin 111 milj. euroa, mutta kevään 2026 kehysriihessä päätetty 2,8 prosenttiyksikköä vastaava indeksijarru vähentää valtionosuutta noin 91 milj. euroa. Lisäksi kustannustenjaon tarkistuksen arvioidaan vähentävän vuoden 2027 valtionosuutta noin 56 milj. euroa. Valtionosuusprosentti on ennakollisessa laskelmassa 25,05 prosenttia.

Kuntaliitto on kiinnittänyt huomiota siihen, että kuntien tehtäviä ja velvoitteita on hallituskaudella lisätty ja niiden rahoitusta kasvatettu, mutta samanaikaisesti samaan valtionosuusrahoitukseen on kohdistettu säästöjä. Kuntien valtionapujen kokonaismäärän arvioitiin elokuussa 2026 vähenevän vuonna 2027 noin 50 milj. euroa vuoden 2026 tasosta. Yhteisöverokannan kahden prosenttiyksikön alentamisen vaikutus puolestaan kompensoidaan kunnille.

Verotulot muodostavat kuntien talouden kannalta keskeisen tulonlähteen. Verotulot muodostavat noin 55 prosenttia kuntien käyttötuloista, minkä vuoksi yleisen talous-, työllisyys- ja palkkasummakehityksen vaikutus välittyy voimakkaasti kuntatalouteen. Verotulojen kasvu tukee kuntataloutta, mutta ei poista sopeutustarvetta.

Talouskasvun vahvistuminen tukisi kuntien verotuloja ja helpottaisi rahoitusasemaa, mutta kehitykseen liittyy edelleen huomattavaa epävarmuutta. Talouskehityksessä nähtiin vuoden 2026 alkupuolella myönteisiä merkkejä, mutta kuntatalouteen ne ovat välittyneet hitaasti. Kuntaliitto totesi, että kuntien alkuvuoden tulos oli vaatimaton, vaikka verotulot olivat hieman vahvistuneet edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta.

Kuntatalouden vaikein vaihe ajoittuu ennusteiden perusteella vuosiin 2026–2027. Vuodesta 2028 alkaen tilanteen arvioidaan vähitellen kohenevan muun muassa sote-uudistukseen liittyvien määräaikaisten valtionosuusvähennysten päättyessä ja verotulojen kasvaessa. Samalla kuntien toimintamenojen kasvu jatkuu, eikä väestön ikääntymisestä ja vähenemisestä aiheutuva palvelutarpeen muutos alenevien kustannusten muodossa toteudu automaattisesti palveluverkkoon ja henkilöstörakenteeseen liittyvien jäykkyyksien vuoksi.

Kuntatalouden kokonaiskuvaa leimaa näin edelleen tulojen ja menojen rakenteellinen epätasapaino. Investointitarpeiden vuoksi tulorahoitus ei riitä kattamaan kaikkia menoja, minkä seurauksena velkaantuminen jatkuu. Kuntaliiton Punakallio arvioi marraskuussa kuntatalouden velkaantuvan vuoden 2027 aikana yli miljardilla eurolla. Kuntatalousohjelman laskelmissa veroprosentin korotuspaine kohdistuu vuonna 2027 laajasti kuntakenttään, yhteensä 219 kuntaan. Erityinen korotuspaine kohdistuu muun muassa 2 001–5 000 asukkaan kuntakokoryhmään.

Kuntien väliset erot säilyvät kuitenkin suurina. Kuntaliiton syksyn 2026 Talousbarometrissä 80 prosenttia vastaajista arvioi kunnassaan olevan tarvetta vähintään kohtalaisille talouden sopeutustoimille, mutta varsinaista veronkorotuspainetta tunnisti noin 40 prosenttia vastaajista. Tämä korostaa kuntakohtaisten lähtökohtien, talouden puskurien, väestökehityksen, investointitarpeiden sekä jo toteutettujen sopeutustoimien merkitystä.

Viitasaaren näkökulmasta valtakunnallinen kehitys korostaa pitkäjänteisen talouden tasapainottamisen merkitystä. Kaupungin vuoden 2027 suunnittelukehyksessä toimintamenojen rakenteelliset kasvupaineet on lähtökohtaisesti edellytetty katettaviksi annetun kehyksen sisältä, vaikka pelkästään kunta-alan työvoimakustannusten arvioidaan nousevan noin 3,85 prosenttia. Tämä lähtökohta on valtakunnalliseen kuntatalouden näkymään nähden vaativa: vuoden 2027 talousarviossa olennaista on yhtä aikaa hillitä toimintamenojen kasvua, toteuttaa päätetyt rakenteelliset sopeutustoimet sekä turvata kaupungin palvelut ja taloudellisesti kestävät investoinnit.

Kuntaliitto: https://www.kuntaliitto.fi/talous-ja-elinvoima
Valtiovarainministeriö: Kuntatalousohjelma vuodelle 2027, syksy 2026. https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-427-1

2.3.3 Kunnan talouden tilanne ja kehitysnäkymä

Viitasaaren kaupungin taloudellinen tilanne on muuttunut lyhyessä ajassa merkittävästi. Vuosien 2023 ja 2024 tilinpäätökset olivat selvästi ylijäämäisiä, ja hyvistä tuloksista tehtiin vapaaehtoisia investointivarauksia tulevien vuosien merkittäviä investointeja varten. Vuonna 2025 kehitys kääntyi kuitenkin selvästi heikompaan suuntaan. Tilikauden tulos muodostui 1,423 milj. euroa alijäämäiseksi, kun vuotta aikaisemmin tulos oli noin 1,137 milj. euroa ylijäämäinen. Vuoden 2025 vuosikate jäi noin 2,65 milj. euroon, kun se vuonna 2024 oli noin 4,73 milj. euroa.

Talouden heikkenemisen taustalla on ennen kaikkea toimintakatteen huomattava kasvu suhteessa verorahoituksen kehitykseen. Vuonna 2025 kaupungin ulkoiset toimintakulut kasvoivat noin 24,7 milj. eurosta 26,3 milj. euroon ja toimintakate heikkeni 16,7 milj. eurosta 18,6 milj. euroon. Samanaikaisesti verotulot laskivat 13,5 milj. eurosta 12,8 milj. euroon. Valtionosuudet olivat 8,2 milj. euroa.

Vuoden 2025 talouskehitykseen vaikutti merkittävästi vuoden alussa voimaan tullut työllisyysuudistus. Kuntien rahoitusvastuu työttömyysetuuksista laajeni samaan aikaan, kun työttömyystilanne heikkeni. Viitasaarella työttömyysetuuksien kustannukset kasvoivat vuodessa erittäin voimakkaasti. Lisäksi Keski-Suomen hyvinvointialueelta saatavat vuokratuotot jäivät ennakoitua pienemmiksi terveysaseman vuokrantarkistuksen seurauksena.

Kaupungin tase on heikentyneestä tuloskehityksestä huolimatta edelleen vahva. Vuoden 2025 lopussa kaupungin taseessa oli kertynyttä ylijäämää noin 25,1 milj. euroa eli noin 4 406 euroa asukasta kohden. Kaupungin lainakanta oli noin 6,7 milj. euroa eli 1 186 euroa asukasta kohden ja omavaraisuusaste 81,8 prosenttia. Kaupungin talouden ongelmana ei siten ole aikaisemmilta vuosilta kertynyt alijäämä tai poikkeuksellisen suuri velkamäärä, vaan käyttötalousmenojen, -tulojen ja verorahoituksen välinen nopeasti kasvanut rakenteellinen epätasapaino.

Taloudellinen tilanne on jatkunut haastavana vuonna 2026. Käyttötalouden toteuma on talousarviovuoden aikana ollut kokonaisuutena kohtuullisen lähellä talousarviota, mutta toimintakate on heikentynyt edellisvuodesta etenkin toimintatuottojen vähenemisen vuoksi. Toisaalta verotulojen kertymä on ollut kunnallisveron osalta edellisvuotta parempi.

Vuoden 2026 tulosta heikentää olennaisesti myös poistosuunnitelman muuttaminen kuntien kirjanpito-ohjeiden mukaiseksi. Alkuperäisessä talousarviossa poistojen määrä oli 2,84 milj. euroa ja muutetussa talousarviossa lähes kaksinkertainen 5,50 milj. euroa. Samalla talousarvion vuosikate aleni 1,97 milj. euroon alkuperäisen talousarvion 2,05 milj. eurosta. Uusimmassa tilinpäätösennusteessa vuosikate on kuitenkin parempi, 3,46 milj. euroa, johtuen etenkin kaupungin sijoitussalkun uudelleenjärjestelyyn liittyvien arvopaperien myyntivoittojen kirjauksista. Tilinpäätösennusteen mukainen tilikauden 2026 tulos on -1,92 milj. euroa alijäämäinen.

Kaupungin taloudellisen tilanteen nopeasti heikennyttyä käynnistettiin vuoden 2026 alussa uudelleen talouden tasapainotustyö. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 15.6.2026 talouden tasapainotusohjelman vuosille 2026–2029. Ohjelman lähtökohtana on, että ilman toimenpiteitä kaupungin taloudessa olisi usean miljoonan euron vuotuinen rakenteellinen alijäämä. Talouden kestävän tasapainon saavuttaminen edellyttää toimintakatteen olennaista ja pysyvää sopeuttamista suhteessa verorahoituksen kehitykseen.

Tasapainotusohjelman toimenpiteiden pysyvä taloutta vahvistava vaikutus on ohjelmakauden loppuun mennessä arviolta noin 2,65 milj. euroa vuodessa ja kumulatiivinen vaikutus vuosina 2026–2029 noin 7,7 milj. euroa. Vuodelle 2026 kohdistuvien toimenpiteiden vaikutukseksi on arvioitu noin 0,493 milj. euroa ja vuonna 2027 sopeutusvaikutuksen on tarkoitus kasvaa noin 1,6 milj. eurolla. Toimenpiteet kohdistuvat laajasti palvelurakenteeseen, henkilöstöresursseihin, toimintatapoihin, kiinteistökantaan, maksuihin ja taksoihin sekä palvelujen järjestämistapoihin.

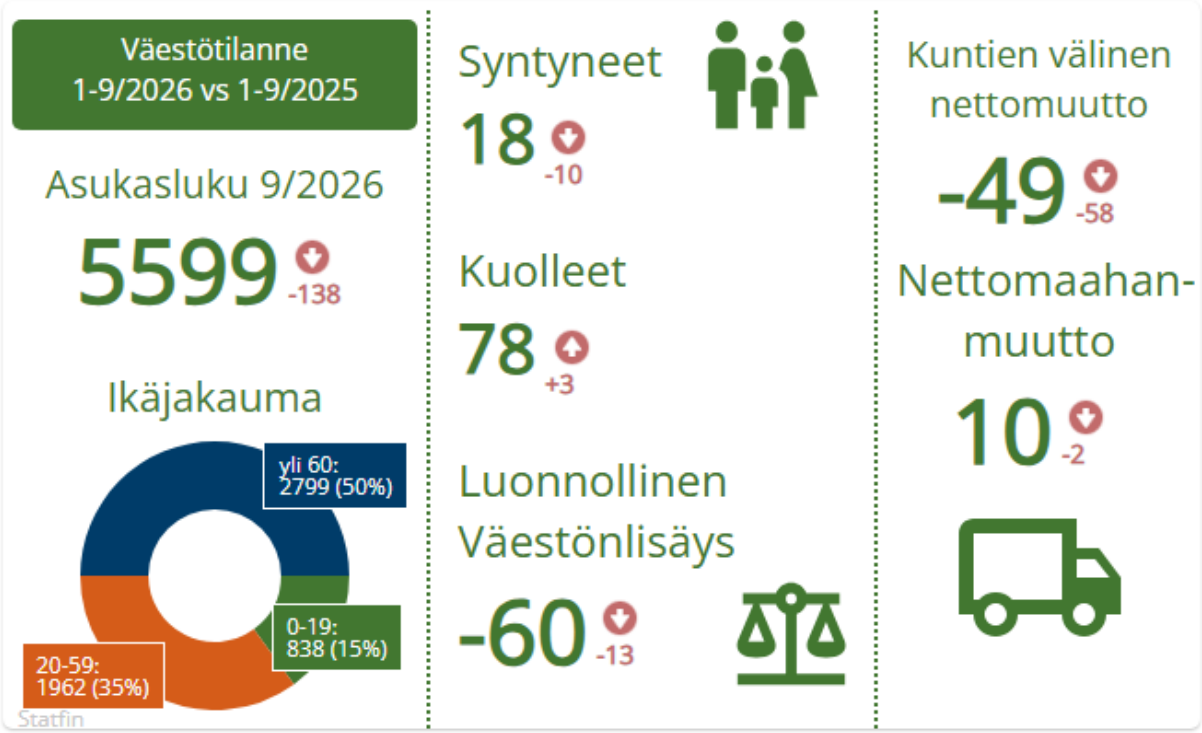
Vuoden 2027 talousarvion keskeisenä lähtökohtana on tasapainotusohjelman toimeenpano. Valtuuston linjauksen mukaan toimintakatteen kasvu ei saa talousarviovalmistelussa ylittää vuoden 2026 tasoa ilman kaupunginhallituksen erillistä päätöstä. Tasapainotuskauden jälkeen toimintakatteen vuosittainen kasvu tulee pitää selvästi alle kolmessa prosentissa. Uusia tehtäviä, palvelulaajennuksia tai muita toimintamenoja lisääviä avauksia ei lähtökohtaisesti toteuteta ilman vastaavaa rahoitusta tai kompensoivia säästötoimenpiteitä.

Talousarviovalmistelulle asetettu ulkoisen toimintakatteen raami on saavutettu. Tasapainotustoimista huolimatta tulos jää vielä noin -0,750 milj. euroa alijäämäiseksi. Taloussuunnitelmakaudella talouden kuitenkin ennakoidaan olevan ylijäämäinen. Talouden tasapainottamista vaikeuttaa se, että osa kaupungin kustannuksista kasvaa omista sopeutustoimista huolimatta. Kunta-alan työvoimakustannusten ennakoidun kasvun lisäksi myös työttömyysetuuksien kuntaosuuksiin kohdistuu edelleen kasvupainetta, jota vähenevä valtionosuusrahoitus ei mitenkään kompensoi.

Kaupungin talouden lähivuosien keskeinen tavoite on palauttaa vuosikate tasolle, joka mahdollistaa poistojen ja kohtuullisen investointitason kattamisen ilman hallitsematonta velkaantumista. Vahva tase antaa aikaa sopeutustoimien toteuttamiselle, mutta aikaisempien vuosien ylijäämät eivät ratkaise käyttötalouden rakenteellista epätasapainoa. Talouden tasapainon saavuttaminen edellyttää siksi vuosille 2026–2029 päätettyjen toimenpiteiden määrätietoista toteuttamista ja niiden talousvaikutusten jatkuvaa seurantaa. Mikäli tavoitellut vaikutukset eivät toteudu, toimintaa ja investointiohjelmaa on sopeutettava edelleen.

2.4 Toimintaympäristö

2.4.1 Väestö

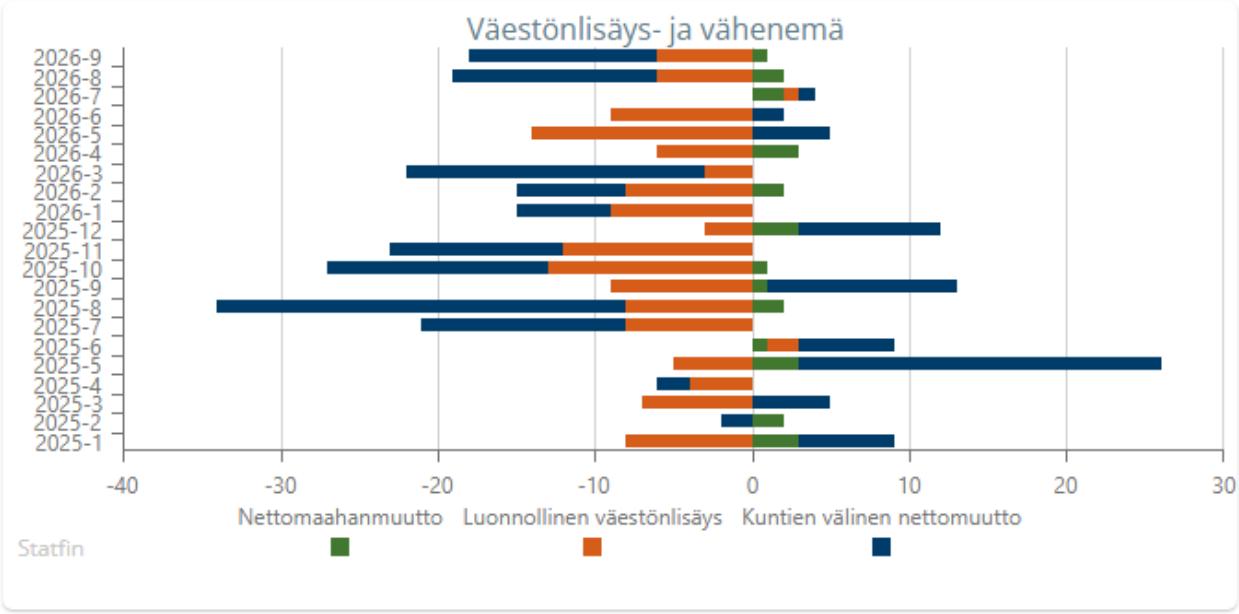

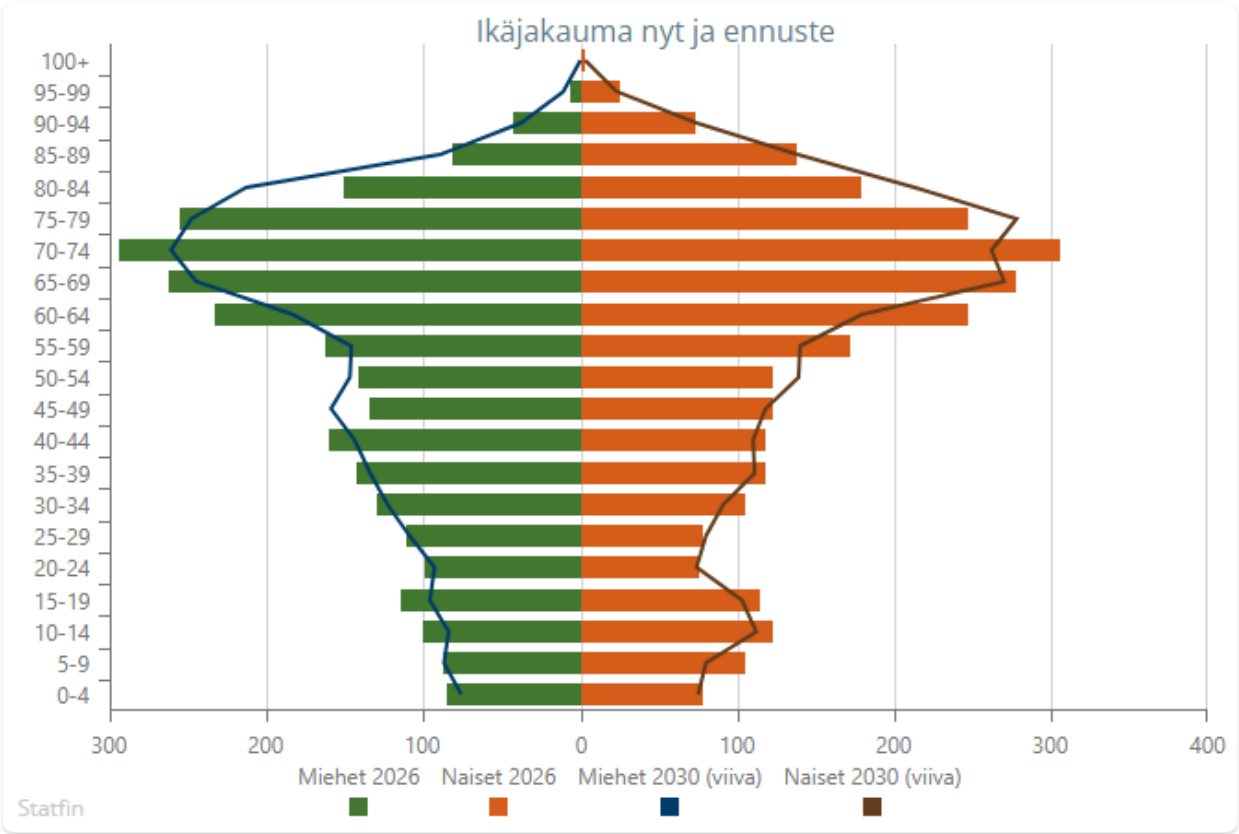
Viitasaaren kaupungin asukasmäärä vähenee hiljalleen, viimeisten viiden vuoden keskiarvona muutos on ollut -1,4 % vuodessa. Väestötilastojen valossa suuntaus jatkuu, mutta muutos on ollut hieman edellisvuosia maltillisempaa. Kaupungissa oli vuoden 2025 lopussa 5.686 asukasta ja syyskuun 2026 lopussa 5.599 asukasta.

Asukasmäärän vähenemisen taustalla on negatiivinen luonnollinen väestönkasvu, koska kuolleisuus on ollut syntyvyyttä suurempaa. Nettomuuton vaikutus on ollut asukaslukua vähentävä, toisaalta nettomaahanmuuton hieman lisäävä.

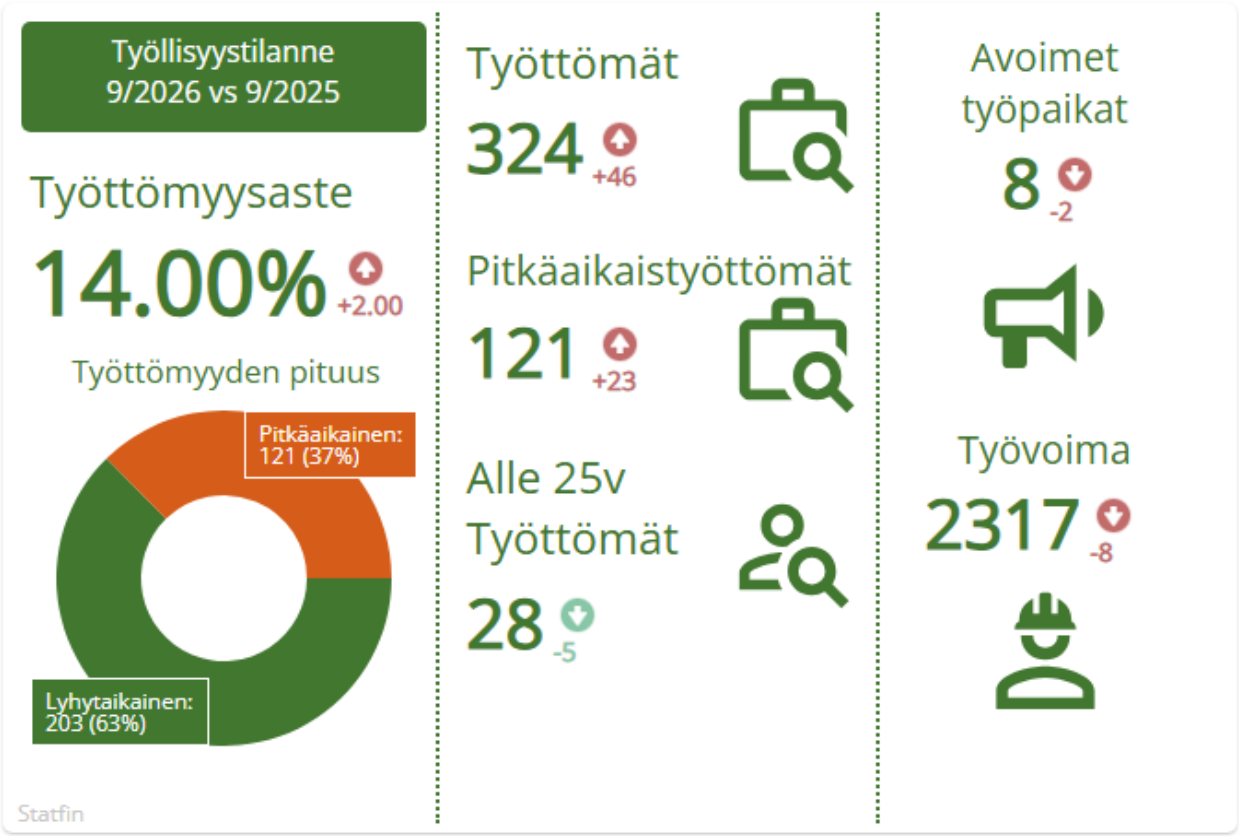
Lähivuosina väkiluvun ennakoidaan edelleen vähenevän. Talousarvion laadinnan pohjana on käytetty Tilastokeskuksen vuoden 2024 väestöennustetta, jossa vuoden 2027 väkiluvuksi on arvioitu 5.554 asukasta. Väestöennuste on aiempien vuosien väestökehitystä kuvaava trendilaskelma, joten sitä ei tule suoraan tulkita toteutuvaksi tulevaisuuskuvaksi. Viimeisimmissä ennakkotilastoissa väestökehitys näyttää hieman väestöennustetta myönteisemmältä etenkin nuorimmissa ikäryhmissä.

Väestön määrän lisäksi kaupungin toimintaympäristöön vaikuttaa ikärakenteen muutos. Lasten, nuorten ja työikäisten määrän ennakoidaan vähenevän samalla kun eläkeikäisen väestön osuus kasvaa. Vuoden 2025 lopussa 41 prosenttia asukkaista oli yli 65-vuotiaita ja ennusteen mukaan osuus kasvaa edelleen. Kehitys vaikuttaa tulevina vuosina muun muassa palvelutarpeisiin, työvoiman saatavuuteen, veropohjaan sekä kaupungin palveluverkon mitoitukseen.

Väestönlisäys- ja vähenemä
2026-9
2026-8
2026-7
2026-6
2026-5
2026-4
2026-3
2026-2
2026-1
2025-12
2025-11
2025-10
2025-9
2025-8
2025-7
2025-6
2025-5
2025-4
2025-3
2025-2
2025-1
-40
-30
-20
-10
0
10
20
30
Nettomaahanmuutto
Luonnollinen väestönlisäys
Kuntien välinen nettomuutto
Statfin

Ikäjakauma nyt ja ennuste
100+
95-99
90-94
85-89
80-84
75-79
70-74
65-69
60-64
55-59
50-54
45-49
40-44
35-39
30-34
25-29
20-24
15-19
10-14
5-9
0-4
300
200
100
0
100
200
300
400
Miehet 2026
Naiset 2026
Miehet 2030 (viiva)
Naiset 2030 (viiva)
Statfin

2.4.2 Työllisyys

Toimintaympäristö

Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyi kunnille 1.1.2025 toteutetun TE-palvelu-uudistuksen myötä. Uudistuksen tavoitteena on vahvistaa työllisyyden ja elinvoiman välistä yhteyttä, parantaa palveluiden saavutettavuutta sekä edistää työnhakijoiden työllistymistä ja yritysten työvoiman saatavuutta. Työllisyyspalvelut ovat nyt osa kuntien lakisääteisiä tehtäviä ja kunnan peruspalveluja.

Viitasaari kuuluu Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueeseen, joka vastaa työvoimapalveluiden järjestämisestä alueellaan. Uudistuksessa kuntien vastuu työllisyyden edistämisestä on laajentunut. Kunnille kohdistuu työvoimapalveluiden järjestämiseen liittyvien kustannusten lisäksi suora taloudellinen vastuu työttömyysturvan rahoituksesta. Kunnan rahoitusvastuu kasvaa työttömyyden pitkittyessä, mikä korostaa varhaisen puuttumisen, aktiivisen palveluohjauksen ja vaikuttavien työllistymispolkujen merkitystä.

Työllisyyden kehitys on edelleen haastava sekä valtakunnallisesti että Keski-Suomessa. Keski-Suomen elinvoimakeskuksen syyskuun 2026 työllisyyskatsauksen mukaan maakunnan työttömyysaste oli 14,3 prosenttia, kun koko maan vastaava luku oli 11,8 prosenttia. Pitkäaikaistyöttömyys jatkoi kasvuaan, ja avoimien työpaikkojen kokonaismäärä väheni hieman. Työmarkkinoiden epävarmuudesta huolimatta esimerkiksi rakennusalan uusissa avoimissa työpaikoissa oli nähtävissä varovaisen myönteistä kehitystä.

Kuntaliiton syksyn 2026 työllisyystilannekuvan mukaan työllisyysalueiden järjestämissä työllistymistä edistävissä palveluissa olevien määrä on kasvanut, mutta avoimien työpaikkojen määrä on vähentynyt. Kuntaliitto arvioi työttömyysturvan kuntaosuuden pysyvän korkeana myös vuonna 2027. Erityisesti pitkäaikaistyöttömyys aiheuttaa kunnille merkittäviä taloudellisia paineita.

Työllisyydenhoito on siten sekä kaupungin talouden että elinvoiman kannalta keskeinen tehtävä. Työllisyyden edistäminen edellyttää tiivistä yhteistyötä kaupungin, Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueen, yritysten, oppilaitosten, hyvinvointialueen ja muiden alueellisten toimijoiden välillä.

Painopisteet Viitasaaren näkökulmasta

Vuonna 2027 Viitasaaren kaupungin tavoitteena on vahvistaa työllisyydenhoidon vaikuttavuutta ja kytkeä työllisyyden edistäminen entistä tiiviimmin kaupungin elinvoimatyöhön. Työllisyyspalveluiden, yrityspalveluiden ja koulutustoimijoiden yhteistyötä kehitetään siten, että työnhakijoiden osaaminen ja yritysten työvoimatarpeet kohtaavat nykyistä paremmin. Painopisteenä on erityisesti nuorten työttömyystilanteeseen vaikuttavat tekijät, joihin pyritään tarttumaan Viitasaari WorKS-hankkeen keinoin.

Kaupungin työllisyyspalveluiden tilanne on muuttunut vuoden 2026 aikana. Tuunaripaja lakkautettiin vuonna 2026, lukuisista toimintaympäristömuutoksista johtuen. Tästä syystä kaupunki ei enää itse järjestä pitkäaikaistyöttömien työllistämistä entisin tavoin. Nuorten työpaja jatkaa toimintaansa normaalisti.

Erityisenä painopisteenä on pitkäaikaistyöttömyyden vähentäminen ja työttömyyden pitkittymisen ehkäiseminen. Työnhakijoiden tilanteisiin pyritään vaikuttamaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, ja palveluissa painotetaan yksilöllisiä työllistymispolkuja, osaamisen kehittämistä, koulutukseen ohjaamista sekä työelämävalmiuksien vahvistamista. Myös eläkeselvityksiä pyritään tekemään entistä tehokkaammin.

Kaupungin ja työllisyysalueen yhteistyössä kehitetään toimintatapoja, joilla työnhakijoita voidaan ohjata nykyistä tehokkaammin avoimille työmarkkinoille, yritysten tarpeisiin vastaavaan koulutukseen, oppisopimuksiin ja muihin työllistymistä edistäviin ratkaisuihin. Erityistä huomiota kiinnitetään nuorten työllistymiseen, työelämään kiinnittymiseen ja koulutuksen ulkopuolelle jäämisen ehkäisemiseen.

Yritysten työvoima- ja osaamistarpeiden tunnistaminen nostetaan keskeiseksi osaksi työllisyydenhoitoa. Yhteistyötä paikallisten yritysten, Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueen ja ammatillisten oppilaitosten kanssa vahvistetaan. Tavoitteena on tunnistaa yritysten rekrytointitarpeet ennakoivasti ja rakentaa niihin vastaavia koulutus- ja työllistymisratkaisuja. Myös työnantajien mahdollisuuksia rekrytoida ja perehdyttää työttömiä työnhakijoita tuetaan.

Viitasaaren kaupunki edistää työllisyyttä myös omalla toiminnallaan, hankinnoillaan, elinkeinopolitiikallaan ja yhteistyöhankkeillaan. Kaupungin eri palvelualueiden roolia työllisyyden edistämisessä vahvistetaan. Työllisyydenhoitoa tarkastellaan kokonaisuutena, jossa yhdistyvät työnhakijoiden palvelut, yritysten toimintaedellytykset, koulutus, osaamisen kehittäminen ja uusien työpaikkojen syntyminen.

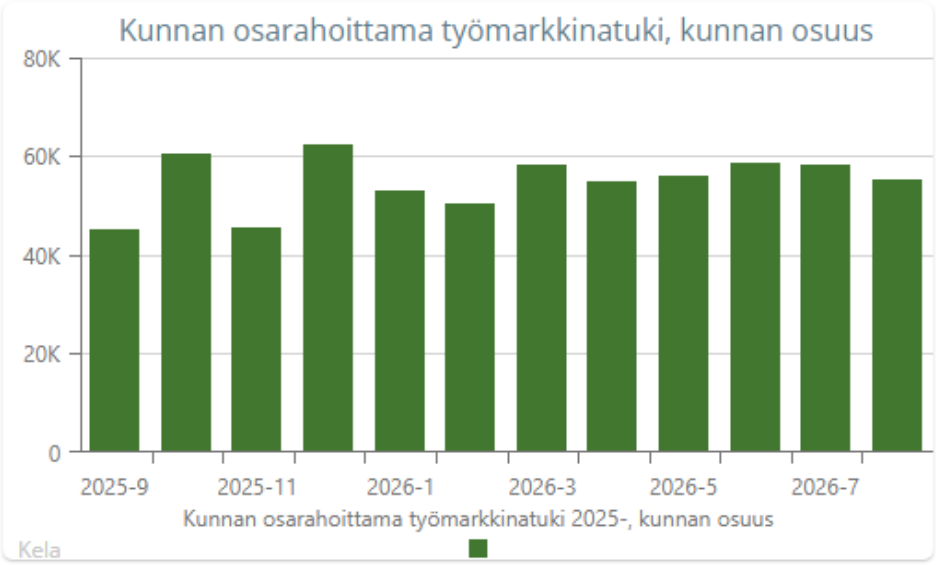
Taloudelliset vaikutukset Viitasaaren näkökulmasta

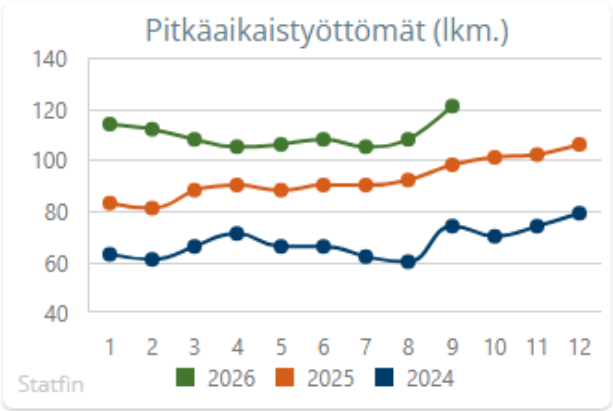
Työttömyysturvan rahoitusvastuu muodostaa kaupungin talouteen merkittävän ja suhdanteille herkän kustannuserän. Pitkittyvä työttömyys kasvattaa kaupungin maksuosuutta ja heikentää talouden ennakoitavuutta. Vuonna 2027 työttömyysturvan kuntaosuuden arvioidaan pysyvän korkealla tasolla. Vuoden 2027 talousarvioon kuntaosuuteen varattu määrä on peräti 175.000 euroa korkeampi, kuin vuoden 2025 tilinpäätöksen vastaava luku. On selvää, että työllisyysuudistuksen rahoitusmalli ei ole toiminut odotetulla tavalla, vaan se on lisännyt kuntien kustannuksia valtionosuuksiin lisätystä työllisyyden hoitoon suunnatusta määrärahasta huolimatta. Kaupunki pitää edunvalvonnallisesti tärkeänä, että työllisyysuudistuksen rahoitusmallia tullaan arvioimaan uudelleen tulevalla hallituskaudella.

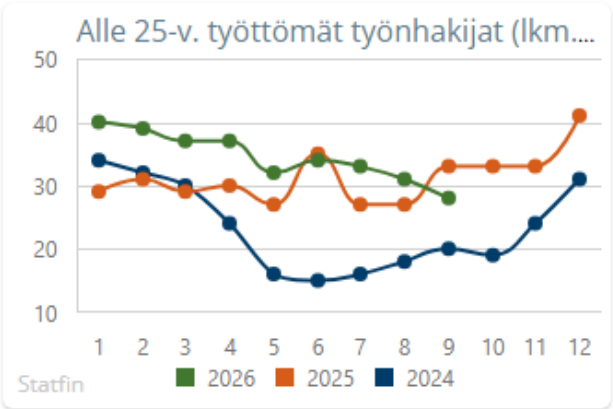
Kaupunki seuraa työttömyysturvan kuntaosuuden kehitystä, työttömyyden rakennetta ja työllistymistä edistävien palveluiden vaikuttavuutta säännöllisesti. Talousarvion toteutumista ja kustannuskehitystä arvioidaan

osana kaupungin talouden seurantaa. Työllisyydenhoidossa painotetaan ennaltaehkäiseviä ja vaikuttavia toimenpiteitä, joilla voidaan ehkäistä työttömyyden pitkittymistä ja hillitä kaupungille aiheutuvia kustannuksia. Kaupunki jatkaa oman työllisyysryhmänsä toimintaa, joka on operatiivinen väline eri työllisyyden kanssa kaupungin organisaatiossa työskentelevien henkilöiden tiedonvaihtoon.

Kaupungin tavoitteena on, että työllisyyden edistämiseen käytettävät resurssit kohdentuvat mahdollisimman vaikuttavasti ja että työllisyysalueen palveluiden järjestämisessä huomioidaan Viitasaaren paikalliset olosuhteet, elinkeinorakenne ja työnhakijoiden palvelutarpeet.

2.4.3 Elinkeinoelämä

Viitasaaren elinkeinoelämän kehittämisessä painotetaan vuonna 2027 yritysten kasvun ja uudistumisen tukemista, paikkakunnalle sijoittumisen mahdollisuuksia, uusien investointien saamista ja vahvaa edunvalvontaa niiden edistämiseksi sekä kaupungin vetovoiman vahvistamista. Kaupunki ja Kehittämisyhtiö Witas Oy tekevät tiivistä yhteistyötä yritysten, työvoimapalvelujen, oppilaitosten ja muiden alueellisten kumppaneiden kanssa.

Yrityspalvelujen korkea taso säilytetään. Yrityksiä palvellaan niiden elinkaaren eri vaiheissa yrityksen perustamisesta kasvuun, investointeihin, rahoitukseen, omistajanvaihdoksiin ja muutostilanteisiin. Toiminnan lähtökohtana on, että yrityksen ottaessa yhteyttä kehittämisyhtiöön sen asia etenee joko Witaksen omana palveluna tai tarkoituksenmukaisen yhteistyökumppanin avulla.

Yritysten kasvu, investoinnit ja sijoittuminen

Yritysten kasvua ja uudistumista tuetaan aktiivisella yritysneuvonnalla, rahoitusmahdollisuuksien tunnistamisella sekä yritysten ja kehittämisverkostojen yhdistämisellä. Kaupunki ja Witas edistävät uusien yritysten ja investointien sijoittumista Viitasaarelle sekä tekevät kaupungin tontti-, toimitila- ja yhteistyömahdollisuuksia tunnetuksi.

Yritysten tarpeita tunnistetaan säännöllisellä yhteydenpidolla ja tiiviillä yhteistyöllä paikallisen yrityskentän kanssa. Yrityspalveluissa korostuvat asiakaslähtöisyys, asioinnin sujuvuus sekä yritysten konkreettisten kehittämis- ja investointisuunnitelmien edistäminen sekä sijoittumispalveluiden jatkuva kehittäminen.

Wiilo Yrityspuisto

Wiilo Yrityspuiston kehittämistä jatketaan vuonna 2027. Alueelle etsitään aktiivisesti uusia yrityksiä, investointeja ja liiketoiminta-avauksia sekä käydään neuvotteluja mahdollisten sijoittujien ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Alueen toimintaedellytysten varmistamiseksi tehdään aktiivista edunvalvontaa. Keskeisenä kysymyksenä on riittävän sähkönsaannin turvaaminen alueelle suunniteltavia investointeja varten. Tavoitteena on vahvistaa Wiilon asemaa teollisuuden, logistiikan, energiatalouden ja muun yritystoiminnan sijoittumisympäristönä sekä saada alueelle uusia yksityisiä investointeja.

Osaaminen, kansainvälisyys ja työllistyminen

Kansainvälinen teknologisen osaamisen maaseutuyhteisö -hankkeessa luodaan Viitasaarelle toimintamallia, joka edistää kansainvälisten opiskelijoiden juurtumista, työllistymistä ja yrittäjyyttä maaseudulla. Samalla vahvistetaan alueen teknologia- ja digiosaamista, kansainvälisiä verkostoja ja yhteisöllisyyttä. Viitasaari toimii käytännön kokeilu- ja kehittämisalustana. Kehittämisyhtiö Witas Oy:n hallinnoimaa hanketta toteutetaan yhteistyössä Viitasaaren kaupungin ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun kanssa vuoden 2027 loppuun saakka.

Viitasaari WorKS! -hankkeessa kehitetään nuorille uusia työllistymisen polkuja. Toiminnassa yhdistyvät työpajatoiminta, Digikeskuksen mahdollisuudet, digitaalinen osallistuminen ja yrityslähtöiset projektit. Tavoitteena on vahvistaa nuorten työelämä- ja digitaitoja, tarjota mahdollisuuksia oppia tekemällä sekä madaltaa kynnystä ensimmäiseen työpaikkaan. Hanketta hallinnoi Viitasaaren kaupunki.

Paikallisten kivijalkakauppojen markkinointi- ja digiosaamista sekä yritysten välistä yhteistyötä vahvistetaan vuosina 2026–2027 toteutettavalla Kehittämisyhtiö Witaksen hallinnoimalla yritysryhmähankkeella.

Kaupunki ja Witas jatkavat aktiivista yhteistyötä Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueen ja muiden kumppaneiden kanssa yritysten työvoima- ja osaajatarpeisiin vastaamiseksi.

Matkailun kehittäminen

Vesistömatkailun investointihankkeen tavoitteet ja toimenpiteet on toteutettu vuoden 2026 aikana. Valmistuneet kohteet luovat perustaa matkailupalvelujen, yritystoiminnan ja Viitasaaren vesistömatkailun jatkokehittämiselle.

Matkailua kehitetään yhteistyössä yritysten, kaupungin ja alueellisten kumppaneiden kanssa. Valmistelussa olevien matkailun kehittämis- ja investointihankkeiden toteutus voidaan käynnistää, mikäli hankkeille saadaan myönteiset rahoituspäätökset. Tavoitteena on parantaa matkailupalvelujen laatua, saavutettavuutta ja ympärivuotisuutta sekä synnyttää yrityksille uusia yhteistyö- ja liiketoimintamahdollisuuksia.

Vuonna 2027 Viitasaaren luontomatkailua kehitetään mm. osana Sydänsuomen matkailun kehittäminen -hanketta. Viitasaarella kehittämiskohteina ovat Karoliinan portaat, Savivuoren luontopolku sekä Koljatin luontoreitti. Tavoitteena on vahvistaa kohteiden vetovoimaa hyödyntämällä paikallisia tarinoita, parantaa digitaalista löydettävyyttä ja edistää uusien matkailutuotteiden ja palvelujen syntymistä yhteistyössä alueen yritysten ja muiden toimijoiden kanssa. Samalla hankkeessa vahvistetaan matkailutoimijoiden kansainvälistä osaamista ja yhteyksiä.

Sydänsuomessa-aluekehittäminen

Viitasaari jatkaa tavoitteellista yhteistyötä seitsemän pohjoisen Keski-Suomen kunnan muodostamalla Sydänsuomessa-alueella. Yhteistyöllä vahvistetaan yritysten toimintaympäristöä, osaavan työvoiman saatavuutta, investointien edellytyksiä, matkailua ja alueen yhteistä tunnettuutta. Kehittämishankkeita hyödynnetään alueen strategisten tavoitteiden toteuttamisen välineinä.

Matkailuyhteistyössä edistetään Sydänsuomen luontomatkailun MasterPlan 2030 -suunnitelman toteuttamista ja alueen yhteisen matkailubrändin vahvistamista. Kehittämisyhtiö Karstulanseutu Oy:n hallinnoima, vuosina 2026–2027 toteutettava Sydänsuomen matkailun kehittäminen -hanke kokoaa kuntia, yrityksiä, kyläyhteisöjä ja muita toimijoita kehittämään alueen luontomatkailua ja yhteistä näkyvyyttä.

Kehittämisyhtiö Witas Oy hallinnoi kuntien yhteistä aluekehitysrahaa ja toimii aluekehityspäällikön organisatorisena kotipesänä. Aluekehityspäällikkö koordinoi yhteistä valmistelua, kokoaa aluekehittämisen tarpeita ja varmistaa yhteistyön sujuvuutta kuntien, kehittämisorganisaatioiden ja muiden kumppaneiden välillä. Yhteistä aluekehitysrahaa hyödynnetään kuntarajat ylittävien kehittämistoimien valmistelussa ja ulkopuolisen rahoituksen hankkimisessa.

Sydänsuomessa-alueella haetaan aktiivisesti hankerahoitusta ja pyritään hyödyntämään mahdollisimman monipuolisesti tarjolla olevia rahoitushakuja alueen kehittämistavoitteiden edistämiseksi. Valmistelussa ovat alueen invest in -toiminnan kehittämiseen tähtäävä hanke sekä alueen ennakointikykyä parantava ja yhteisen tulevaisuuskuvan rakentamista tukeva kehittämishanke. Hankkeiden toteutus voidaan käynnistää vuonna 2027, mikäli niille saadaan myönteiset rahoituspäätökset.

Viitasaaren elinkeinoelämän kehittäminen perustuu yrityslähtöisiin palveluihin, aktiiviseen investointien edistämiseen ja laajaan yhteistyöhön. Wiilo Yrityspuiston kehittäminen, kansainvälisen ja teknologisen osaamisen vahvistaminen, nuorten työllistymisen tukeminen sekä Sydänsuomessa-alueyhteistyö muodostavat vuoden 2027 kehittämisen keskeiset kokonaisuudet.

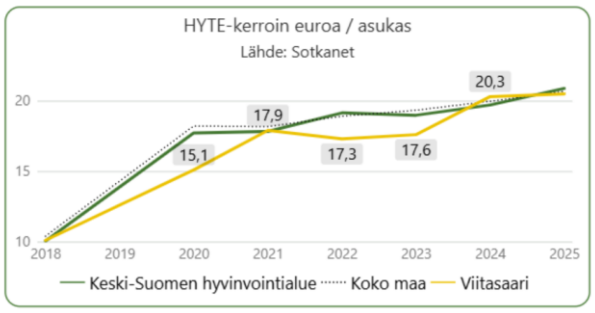
2.4.4 Hyvinvointi

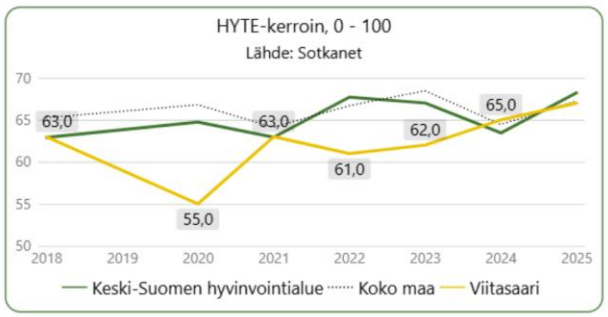
Viitasaaren kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteena on turvata kuntalaisille hyvän arjen edellytykset kaikissa elämänvaiheissa. Hyvinvointityö on kaupungin kaikkia palvelualueita yhdistävä tehtävä, jota toteutetaan yhteistyössä Keski-Suomen hyvinvointialueen, järjestöjen, seurakunnan ja muiden paikallisten toimijoiden kanssa.

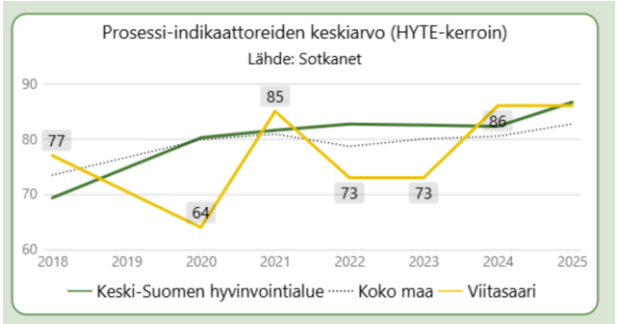
Hyvinvoinnin edistämistä ohjaa Viitasaaren hyvinvointisuunnitelma 2025–2029, jonka keskeiset painopisteet ovat arjen turvallisuuden, mielen hyvinvoinnin ja liikunnallisen elämäntavan edistäminen. Erityistä huomiota kiinnitetään ennaltaehkäisevään työhön, osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistamiseen sekä eri väestöryhmien hyvinvointierojen kaventamiseen. Hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden toteutumista seurataan vuosittain osana kaupungin hyvinvointiraportointia.

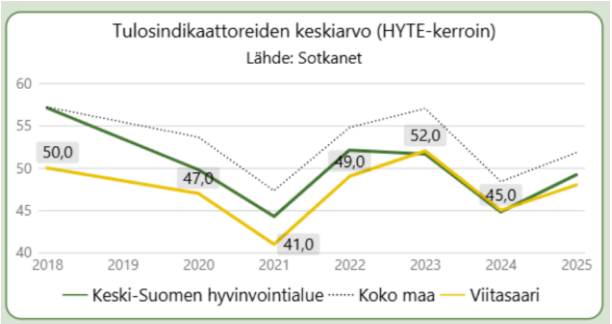
Talouden tasapainottamisen yhteydessä korostuvat hyvinvointia edistävien palvelujen vaikuttavuus, resurssien tarkoituksenmukainen kohdentaminen ja toimijoiden välisen yhteistyön vahvistaminen. Tavoitteena on ylläpitää kuntalaisten hyvinvointia ja toimintakykyä kustannustehokkaasti sekä ehkäistä ongelmien syntymistä ja kasautumista.

HYTE-kerroin eli hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin on kunnille taloudellinen kannustin, joka vaikuttaa kunnan saaman peruspalvelujen valtionosuuden määrään. Kertoimen suuruuteen vaikuttavat sekä kunnan toteuttamat hyvinvointia ja terveyttä edistävät toimenpiteet että niitä kuvaavissa tulosindikaattoreissa tapahtuva kehitys. Hyvä HYTE-kerroin vahvistaa kunnan valtionosuusrahoitusta, joten onnistuneella hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöllä on myös suora positiivinen vaikutus kunnan talouteen. Vuoden 2027 ennakkolaskelman perusteella HYTE-kertoimen vaikutus Viitasaaren saamaan valtionosuuteen on 20,32 euroa asukasta kohden eli noin 116.000 euroa vuodessa.

2.5 Kunnan organisaatio, hallinto ja henkilöstö

2.5.1 Organisaatio

2.5.2 Hallinto

Viitasaaren kaupungin luottamushenkilöorganisaatio muodostuu kaupunginvaltuustosta, kaupunginhallituksesta, lautakunnista ja muista toimielimistä. Nykyinen valtuustokausi alkoi 1.6.2025 ja päättyy 31.5.2029.

Viitasaaren kaupunginvaltuustossa on 27 valtuutettua. Keskustalla on valtuustossa 10 paikkaa, SDP:llä 8 paikkaa, Kokoomuksella 3 paikkaa, Vasemmistoliitolla 2 paikkaa ja Perussuomalaisilla 2 paikkaa. Kristillisdemokraateilla on yksi paikka, samoin Jyrki Koskelalla. Valtuutetuista naisia on 13 ja miehiä 14. Vuoden 2025 kuntavaaleissa valtuustoon valittiin 14 uutta valtuutettua. Viitasaarelta valittiin myös kaksi aluevaltuutettua.

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajana toimii Hilma Vepsäläinen ja kaupunginhallituksen puheenjohtajana Pirjo Grönholm-Paananen.

Vuonna 2027 kaupungin hallinnossa painottuvat kaupunkistrategian toimeenpano, talouden tasapainotusohjelman toteuttaminen sekä päätöksenteon ja hallinnollisten toimintatapojen kehittäminen. Tavoitteena on varmistaa sujuva, avoin ja taloudellisesti vastuullinen päätöksenteko sekä toimiva yhteistyö luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden välillä.

2.5.3 Henkilöstö

Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella (449/2007) velvoittaa kuntatyönantajat laatimaan koko henkilöstöä koskevan henkilöstö- ja koulutussuunnitelman vuosittain. Viitasaaren kaupungin henkilöstö- ja koulutussuunnitelma laaditaan vuosittain osana talousarviovalmistelua.

Talousarviovalmistelussa käytetään Opiferus-järjestelmän henkilöstösuunnittelun työkalua henkilöstöresurssien ja -kustannusten laskentaa varten. Talousarvioon suunniteltu henkilöstöresurssi (työpanos henkilötyövuosina) ja henkilöstökulut esitetään seuraavissa taulukoissa.

Viitasaaren kaupungin henkilöstömäärä 31.10.2026 oli 278 henkilöä, edellisvuonna 2025 vastaava luku oli 304. Vuoden 2027 talousarvioon suunniteltu henkilöstömäärä on 277 henkilöä (työpanos 227 htv).

Työhyvinvoinnin, yhteistoiminnan ja henkilöstön osaamisen kehittäminen

Viitasaaren kaupunki panostaa henkilöstön työhyvinvoinnin, työkyvyn ja osaamisen ylläpitämiseen sekä hyvän työilmapiirin ja turvallisen työympäristön edistämiseen. Työhyvinvointia tuetaan yhteistyössä työterveyshuollon kanssa, varhaisen tuen toimintamallilla, henkilöstöeduilla sekä työyhteisöjen ja esihenkilötyön kehittämisellä. Vuonna 2027 henkilöstön työhyvinvointia tuetaan muun muassa ePassi-henkilöstöedulla, yhteisillä tilaisuuksilla ja esihenkilöiden koulutuksilla. Henkilöstölle toteutetaan myös työhyvinvointikysely.

Työnantajan ja henkilöstön välistä yhteistoimintaa toteutetaan säännöllisesti yhteistoimintaryhmässä sekä työpaikkojen arjen vuorovaikutuksessa. Yhteistoiminnan tavoitteena on edistää avointa tiedonkulkua, henkilöstön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä työyhteisöjen toimivuutta.

Työsuojelutoimintaa toteutetaan yhteistyössä henkilöstön edustajien, esihenkilöiden ja työterveyshuollon kanssa. Työsuojelutoimikunta kokoontuu säännöllisesti ja käsittelee työympäristön turvallisuuteen, terveellisyyteen ja työhyvinvointiin liittyviä kysymyksiä. Vuonna 2027 työhyvinvoinnin ja työsuojelun painopisteenä on erityisesti henkilöstön työkyvyn, jaksamisen ja muutostilanteissa selviytymisen tukeminen.

Henkilöstön osaamisen kehittämistä toteutetaan suunnitelmallisesti kaupungin toiminnallisten tavoitteiden ja palvelutuotannon tarpeiden mukaisesti. Vuoden 2027 koulutussuunnitelma on liitetty talousarvioon. Koulutussuunnitelmassa määritellään palvelualueiden keskeiset osaamisen kehittämistarpeet ja koulutuksen painopisteet. Erityistä huomiota kiinnitetään esihenkilöosaamiseen, muuttuvien työtehtävien edellyttämään ammattitaitoon sekä henkilöstön valmiuksiin toimia uudistuvassa organisaatiossa. Viitasaaren kaupungissa on käytössä Eduhousen koulutusportaali.

Viitasaaren kaupungin henkilöstön sairauspoissaolojen kehitys on ollut myönteistä. Työterveyshuollon vuoden 2026 seurantatilaston mukaan sairauspoissaolopäiviä oli vuonna 2024 yhteensä 1 042 ja vuonna 2025 yhteensä 794. Vuoden 2026 seurantatilastoon sairauspoissaolopäiviä on kertynyt 518. Myös sairauspoissaolojaksojen määrä on vähentynyt.

Vuoden 2027 tavoitteena on jatkaa sairauspoissaolojen vähentämistä ja vahvistaa henkilöstön työkyvyn ennakoivaa tukemista. Keskeisiä toimenpiteitä ovat varhaisen tuen toimintamallin aktiivinen hyödyntäminen, työterveyshuollon kanssa tehtävä yhteistyö sekä työhyvinvoinnin ja työolosuhteiden kehittäminen. Erityistä huomiota kiinnitetään henkilöstön jaksamiseen ja työkyvyn tukemiseen organisaation muutostilanteissa.

Vuonna 2027 työsuojelutoiminnan painopisteenä on työturvallisuuden ennakoiva kehittäminen ja työtapaturmien ehkäiseminen.

Talousarvion 2027 henkilöstökulut ovat suunnittelukehyksessä asetetun tavoitteen mukaisella tavalla -5,1 %

eli -0,740 milj. euroa kuluvan vuoden 2026 talousarviota pienemmät. Henkilöstökulujen laskennassa on huomioitu vuoden 2026 aikana toteutettujen kunta-alan sopimuskorotusten ja tasopalkkauudistuksen vaikutus sekä vuoden 2027 aikana toteutettavaksi tulevat sopimuskorotukset. Henkilöstökuluihin sisältyy myös kaupungin osuus Kevan tasausmaksusta, jolla katetaan niitä pitkän aikavälin eläkemenoja, joihin palkkaperusteinen eläkemaksu ei riitä. Kevan ilmoittama tasausmaksun arvio vuodelle 2027 on -51,9 % eli -0,188 milj. euroa kuluvan vuoden 2026 talousarviota pienempi.

Talouden tasapainottamistoimenpiteiden vaikutukset vuoden 2027 henkilöstömenoihin

Viitasaaren kaupungin vuoden 2027 talousarviossa on huomioitu kaupunginvaltuuston 15.6.2026 § 44 hyväksymän talouden tasapainottamisohjelman 2026–2029 sekä kaupunginhallituksen 19.10.2026 § 216 hyväksymän yhteistoimintamenettelyn neuvottelutuloksen mukaiset henkilöstömenojen vähennykset. Yhteistoimintaneuvottelujen perusteella suunniteltujen toimenpiteiden pysyvä henkilöstövaikutus on yhteensä arviolta 19,15 henkilötyövuotta vuosina 2027–2029.

Henkilöstövähennykset ja toiminnalliset muutokset toteutetaan vaiheittain hyödyntämällä ensisijaisesti eläköitymisiä, määräaikaisten palvelussuhteiden päättymisiä, tehtävien täyttämättä jättämistä sekä tehtävien ja toimintojen uudelleenjärjestelyjä. Toimenpiteiden arvioitu taloudellinen kokonaisvaikutus vuosina 2026–2029 on noin 1,9 miljoonaa euroa, ja pysyvä vuosittainen säästövaikutus on täysimääräisesti toteutuessaan noin 748 500 euroa.

Vuoden 2027 talousarviossa henkilöstömenojen vähennykset on huomioitu suunniteltujen toimenpiteiden toteutumisajankohtien mukaisesti. Toimenpiteiden tavoitteena on sopeuttaa henkilöstörakennetta ja toimintaa kaupungin taloudellisiin edellytyksiin sekä turvata palvelujen järjestäminen kestävällä tavalla.

Ajankohtaista henkilöstöasioissa 2027

Kunta-alan virka- ja työehtosopimusten mukaiset palkantarkistukset jatkuvat vuonna 2027. Sopimuskauden 2025–2028 mukaisesti henkilöstön palkkoihin toteutetaan 1.4.2027 lukien 2,0 prosentin yleiskorotus sekä 0,4 prosentin paikallinen järjestelyerä. Lisäksi palkkarakenteiden ja palkkausjärjestelmien kehittämisohjelmaan sisältyy 0,4 prosentin erä, jonka kohdentamisessa noudatetaan valtakunnallisia sopimusmääräyksiä.

Paikallisten järjestelyerien kohdentamisessa painotetaan tunnistettujen palkkausepäkohtien korjaamista, palkkauksen oikeudenmukaisuutta sekä tehtävien edellyttämän osaamisen ja vastuun huomioimista. Tavoitteena on kehittää kaupungin palkkarakennetta johdonmukaisesti, vahvistaa henkilöstön saatavuutta ja pysyvyyttä sekä tukea kaupungin toiminnallisia tavoitteita.

Teknisen henkilöstön TS- ja TTES-sopimusten osalta paikallisten erien aikataulussa huomioidaan uuden teknisen alan virka- ja työehtosopimuksen (TATES) valmistelu ja käyttöönotto. Lokakuulta 2026 siirretty 0,2 prosentin järjestelyerä sekä huhtikuun 2027 järjestelyerä kohdennetaan valtakunnallisten ohjeiden mukaisesti. Kehittämisohjelmaerien käyttöönotto liittyy uuden palkkausjärjestelmän toimeenpanoon.

Vuoden 2027 henkilöstömenojen suunnittelussa huomioidaan sopimuskorotusten kustannusvaikutusten lisäksi vuoden 2026 paikallisten palkantarkistusten koko vuoden vaikutukset. Palkkausjärjestelmän kehittämistä ja paikallisten erien kohdentamista jatketaan yhteistyössä henkilöstön edustajien kanssa kaupungin taloudelliset reunaehdot huomioiden.

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Elinvoimapalvelut					
Elinvoima vastuualue	2,417	2,417	1,333	1,333	1,333
Työllisyyden hoito vastuualue	4,81	4,81	1,28	1,28	1,28
Elinympäristön ja asumisen palvelualue					
ELAS palvelualueen hallinto	2,3	2,1	1,6	1,6	1,6
Kuntatekniikka/infra/yhdyskuntatekniikka	12,395	11,395	9,795	9,795	9,795
Maankäyttö	3	3	1,35	1,35	1,35
Ruoka- ja puhtauspalvelut	26,345	27,225	26,417	25,317	24,317
Tilapalvelu	17,717	17,717	13,4	13,4	13,4
Hallintopalvelujen palvelualue					
Henkilöstöhallinto	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Päätöksenteon tuki	3,2	3,2	3,5	3,5	3,5
Taloushallinto	0,7	0,7	0,65	0,65	0,65
Tietohallinto	0,7	0,7	0,65	0,65	0,65
Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue					
Esi- ja perusopetus, aamu- ja iltapäivätoiminta		69,145	63,82	63,82	63,82
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen		1,85	1,85	1,85	1,85
SIHY palvelualueen hallinto		2,7	2,7	2,7	2,7
Vapaa-aikapalvelut		12,613	10,61	10	10
Varhaiskasvatus		50,507	42,72	42,72	42,72
Viitasaaren alueen musiikkiopisto		9,403	8,3	8,3	8,3
Viitasaaren lukio		9,785	9,46	9,46	9,46
Yleishallinnon toimielimet					
Kaupunginhallitus	1	1	1	1	1
Ympäristöpalvelujen palvelualue					
Eläinlääkintä	8,75	7,2	7,7	7,7	7,7
Eläinsuojelu	1,8	2	2,2	2,2	2,2
Hallintopalvelut Vts Ympäristötoimi	1,2	2,4	2,4	2,4	2,4
Rakennusvalvonta	3,95	3,6	3,6	3,6	2,6
Ympäristönsuojelu	3,35	4	4	4	4
Ympäristöterveysvalvonta	5,75	6	6	6	6
Yhteensä	**99,884**	**255,967**	**226,835**	**225,125**	**223,125**

Henkilöstökulut	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
VIITASAAREN KAUPUNKI	-14 938 048	-14 652 396	-13 755 832	-6,1 %	896 564
YLEISHALLINNON TOIMIELIMET	-370 623	-243 549	-265 049	8,8 %	-21 500
Keskusvaalilautakunta	-32 281	-1 019	-16 141	1 484,8 %	-15 122
Kaupunginvaltuusto	-52 067	-32 603	-32 614	0,0 %	-11
Tarkastuslautakunta	-6 302	-6 620	-8 434	27,4 %	-1 814
Kaupunginhallitus	-273 743	-189 878	-194 425	2,4 %	-4 547
Kaupunginhallituksen toimikunnat	-5 874	-13 429	-13 436	0,0 %	-7
HALLINTOPALVELUJEN PALVELUALUE	-653 240	-714 809	-559 024	-21,8 %	155 785
Päätöksenteon tuki	-149 891	-190 156	-220 853	16,1 %	-30 697
Henkilöstöhallinto	-389 243	-411 031	-224 896	-45,3 %	186 135
Taloushallinto	-53 854	-56 577	-56 196	-0,7 %	381
Tietohallinto	-60 252	-57 045	-57 079	0,1 %	-34
ELINVOIMAPALVELUJEN PALVELUALUE	-360 986	-350 508	-180 811	-48,4 %	169 697
Elinvoima	-102 019	-163 361	-96 514	-40,9 %	66 847
Työllisyyden hoito	-258 967	-187 147	-84 297	-55,0 %	102 850
SIVISTYKSEN JA HYVINVOINNIN PALVELUALUE	-8 671 668	-8 480 365	-8 013 927	-5,5 %	466 438
SIHY palvelualueen hallinto	-179 228	-189 762	-196 340	3,5 %	-6 578
Varhaiskasvatus	-2 395 623	-2 226 123	-1 971 668	-11,4 %	254 455
Esi- ja perusopetus	-4 329 626	-4 312 805	-4 169 323	-3,3 %	143 482
Viitasaaren lukio	-700 475	-695 115	-731 015	5,2 %	-35 900
Viitasaaren alueen musiikkiopisto	-396 381	-406 742	-385 434	-5,2 %	21 307
Vapaa-aikapalvelut	-578 013	-554 363	-462 458	-16,6 %	91 905
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	-92 322	-95 455	-97 688	2,3 %	-2 232
ELINYMPÄRISTÖN JA ASUMISEN PALVELUALUE	-2 838 550	-2 770 063	-2 531 287	-8,6 %	238 776
ELAS palvelualueen hallinto	-162 956	-138 096	-138 154	0,0 %	-58
Kuntatekniikka / Infra / Yhdyskuntatekniikka	-548 510	-541 004	-496 226	-8,3 %	44 778
Tilapalvelut	-918 422	-857 194	-758 447	-11,5 %	98 746
Ruoka- ja puhtauspalvelut	-1 046 746	-1 068 880	-1 064 860	-0,4 %	4 020
Maankäyttö	-161 916	-164 890	-73 600	-55,4 %	91 290
YMPÄRISTÖPALVELUJEN PALVELUALUE	-1 975 264	-2 093 103	-2 205 734	5,4 %	-112 631
Ympäristöpalvelujen hallinto	-71 152	-130 155	-144 430	11,0 %	-14 275
Rakennusvalvonta	-273 458	-263 997	-278 784	5,6 %	-14 787
Ympäristönsuojelu	-253 270	-307 132	-323 698	5,4 %	-16 566
Ympäristöterveysvalvonta	-412 256	-471 805	-504 319	6,9 %	-32 513
Eläinlääkintä	-781 633	-727 642	-734 999	1,0 %	-7 357
Eläinsuojelu	-183 495	-192 371	-219 504	14,1 %	-27 133

2.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous

Viitasaaren kaupunkikonserni koostuu kaupungin omasta palvelutuotannosta, tytäryhteisöistä ja muista yhteisöistä. Kunnan tytäryhteisö on yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolaissa tarkoitettu määräysvalta. Kuntalaki korostaa kunnan ja konsernin ohjaamista kokonaisuutena. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet ja talousarviossa tulee ottaa myös huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet.

Viitasaaren kaupunkikonserniin kuuluu viisi tytäryhteisöä. Lisäksi Viitasaaren kaupunki on jäsenenä kahdessa kuntayhtymässä. Tytäryhteisöjen osalta tilanne on päivittymässä, sillä Wiitaseudun Yrityspalvelu Oy valmistelee Keskitien Kauppakiinteistö Oy:n ja Viitasaaren Koulutuskiinteistö Oy:n sulauttamista osaksi Wiitaseudun Yrityspalvelu Oy:ta. Kuluneen vuoden aikana tytäryhtiöissä on tapahtunut myös sisäisiä muutoksia, esimerkiksi toimitusjohtajuuksien vaihtumisen myötä.

Kaupungin konserniohjauksen periaatteet on määritelty omistajapolitiikassa, konserniohjeessa sekä hallintosäännössä. Tytäryhtiöille asetetaan vuosittain toiminnalliset tavoitteet. Vuoden 2027 tavoitteista on käyty yhteistä keskustelua konserniyhtiöiden hallitusten ja konsernijohdon kanssa 2.11.2026 pidetyssä konsernipalaverissa.

Konserniyhtiöiden tehtävä on soveltuvin osin seurata ja noudattaa kaupungin hyväksymää kaupunkistrategiaa. Sen lisäksi tytäryhteisöille kaupunki asettaa erikseen nimettävät kaupunkistrategian toteutumista varmistavat tavoitteet, joita seurataan. Perustavoitteena on mahdollistaa kuntalaisille ja yrityksille paremmat palvelut yhdessä konserniyhtiöiden kanssa. Konserniyhteisöjen toiminnan on tuettava kaupungin strategian toteuttamista ja tuotava kaupungille lisäarvoa toiminnallaan, edistäen kaupungin toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamista. Yhtiöt valmistelevat parhaillaan omien strategioidensa päivittämistä vastaamaan yhteistä kaupunkistrategiaa, joka päivitettiin syksyllä 2026 ja astuu voimaan 1.1.2027.

Kaupungin konsernijohto seuraa konsernitavoitteiden toteutumista sekä yhtiöiden omien strategioiden toteutumista vuosittain konsernipalavereissa sekä tilinpäätöksen yhteydessä. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt konserniohjeen vuonna 2022 ja kaupungin omistajapolitiikan vuonna 2025. Viitasaaren omistajapoliittisissa linjauksissa määritellään periaatteet sille, millaisissa tehtävissä ja hankkeissa kaupunki on mukana omistajana ja sijoittajana, miksi kaupunki toimii omistajana ja millaisia omistukselle asetettavia tuotto- ja muita kehitystavoitteita asetetaan.

Kaupungin konserniohjeella luodaan raamit Viitasaari-konserniin kuuluvien yhteisöjen omistajaohjaukselle kunnan tavoitteiden mukaisesti. Ohjetta noudatetaan soveltuvin osin myös osakkuusyhteisöjen ja kuntayhtymien omistajaohjauksessa. Kaupunginhallitus on lisäksi hyväksynyt 30.6.2014 § 186 Hyvän hallinto ja johtamistapa -ohjeet (Corporate Governance), jota kaupunkikonserniin kuuluvat tytäryhteisöt noudattavat toiminnassaan. Konserniohje ja Corporate Governance -ohje ovat omistajan työkaluja omistustensa ohjaamiseen. Ohjeiden tarkoituksena on osaltaan varmistaa, että kaupungin omaisuutta hoidetaan tuottavasti ja luotettavasti. Ohjeiden tarkoituksena on tukea kaupunkikonsernin johtamisen edellytyksiä ja omistajaohjausta siten, että konsernia voidaan johtaa ja ohjata yhtenäisillä ohjeilla ja toimintaperiaatteilla.

Kaupungin konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja. Valtuusto määrittelee kaupunkikonsernin strategiat, tavoitteet ja omistajapoliittiset keskeiset linjaukset. Kaupunginhallitus johtaa kuntakonsernia, vastaa konsernivalvonnan järjestämisestä ja seuraa sekä ohjaa tytäryhteisöjä ja omistajapolitiikkaa. Kaupunginjohtaja vastaa konsernin operatiivisesta johtamisesta ja valvonnasta. Kaupunginjohtajan johtamistyö tapahtuu linjaorganisaatiossa palvelualuejohtajien kanssa yhteistyössä.

Kaupungin konsernirakenteeseen valmisteltiin vuonna 2026 sote-kiinteistöihin liittyen muutoksia, jotka tule-

vat lainsäädännöstä. Vuoden 2026 osalta sote-kiinteistöihin sovellettiin hyvinvointialueen kanssa sovittua optiovuosien käyttöä, lukuun ottamatta Palvelutalo Lehtolaa, jonka toiminta päättyi vuoden 2025 loppuun. Sotevoimaanpanolaissa todetaan, että siirtymäkauden jälkeen kunnalla on mahdollisuus vuokrata omistamiaan tiloja edelleen hyvinvointialueelle, mikä edellyttää kiinteistöjen yhtiöittämistä kuntalain 126 §:n mukaisesti. Yhtiöittämisvelvoite perustuu kilpailuneutraliteettivaatimukseen eli kunnan tulee toimia markkinoilla samalla tavoin kuin yksityinen toimija. Kaupungin kiinteistöhallinnan kehittämiseksi esitetään kaupunginvaltuustolle 9.11.2026, että , että sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen kiinteistöistä muodostetaan 1.1.2027 alkaen kirjanpidollinen taseyksikkö.

Kirjanpidollinen taseyksikkö on kaupungin sisäinen talouden seurannan ja ohjauksen kokonaisuus. Se ei ole erillinen oikeushenkilö eikä sen perustaminen muuta kiinteistöjen omistussuhteita. Kiinteistöt säilyvät kaupungin suorassa omistuksessa ja kaupungin talousarvion, tilinpäätöksen sekä päätöksenteon piirissä.

Taseyksikölle laaditaan erillinen tuloslaskelma, tase ja rahoituslaskelma, joiden avulla voidaan seurata kiinteistökokonaisuuden taloudellista kehitystä tilikaudesta toiseen.

Taseyksikön perustamisen keskeiset tavoitteet ovat:

- Talouden läpinäkyvyys: Kiinteistöjen vuokratuotot, ylläpitokustannukset, poistot, rahoituskustannukset ja investoinnit voidaan kohdistaa ja raportoida selkeänä kokonaisuutena.
- Taloudellisten riskien hallinta: Kiinteistöjen käyttöasteen, vuokrasopimusten, korjausvelan ja tulevien investointitarpeiden vaikutuksia kaupungin talouteen voidaan arvioida nykyistä järjestelmällisemmin.
- Vuokraustoiminnan kustannusvastaavuus: Taseyksikkö mahdollistaa kiinteistöjen todellisiin kustannuksiin perustuvan vuokralaskennan ja tukee hyvinvointialueen kanssa käytäviä vuokraneuvotteluja.
- Investointien suunnitelmallisuus: Kiinteistöjen korjaus- ja investointitarpeet voidaan suhteuttaa niiden tulevaan käyttöön, vuokratuottoihin ja kaupungin taloudelliseen kantokykyyn.
- Omistajaohjauksen kehittäminen: Taseyksikkö tuottaa kaupungin päätöksentekoon vertailukelpoista tietoa kiinteistöomaisuuden kannattavuudesta ja pitkän aikavälin kehittämisvaihtoehdoista.

Taseyksikön perustaminen toteutetaan kirjanpidollisena järjestelynä kaupungin taseen sisällä. Taseyksikölle laaditaan aloittava tase, jossa määritellään siihen kuuluvat kiinteistöt sekä niihin kohdistuvat omaisuus- ja velkaerät. Omaisuuserien arvostamisessa noudatetaan kirjanpitolautakunnan kuntajaoston ohjeistusta.

Taseyksikkö toimii kaupungin nykyisen organisaation ja johtamisjärjestelmän osana, eikä sen perustaminen edellytä erillisen yhtiön, johtokunnan tai hallinnollisen organisaation muodostamista.

Kaupungilla ei ole suunnitelmissa hankkia määräämisvaltaa konsernin ulkopuolisissa yhtiöissä tulevan talousarviovuoden aikana eikä ole tiedossa, että nykyisiin osakkuusyhteisöihin liittyisi merkittäviä muutoksia. Huomioitavaa kuitenkin on, että Wiilo-hankkeen eteneminen kiinteistöinvestointivaiheisiin voi tulla osittain päätöksentekoon myös Wiitaseudun Yrityspalvelut Oy:n kautta, mikä mahdollisesti voi edellyttää keskustelua annettavista takauksista ja vuonna 2026 perustetun kiinteistökehitysrahaston käytöstä.

Kaupunki on vuonna 2026 tehnyt takauspäätöksen valokuituverkkoja kylille rakentavan osahankkeen toteuttamisesta, jota operoi Karelnet Oy. Viitasaaren Vuokratalot Oy:llä on meneillään tiukka talouden tasapainotus, joka epäonnistuessaan lisää riskiä kaupungin takausvastuiden realisoitumisesta. Mahdollisesti realisoituvia takausvastuita ei talousarviovuoden aikana ole näköpiirissä.

Leasing-vastuiden osalta ei ole nähtävillä muutoksia nykytilanteeseen. Kaupungilla ei ole kiinteistöleasingmallilla toimivia tilaratkaisuja.

Tytäryhteisöjen toimintaan liittyvät olennaiset riskit ja epävarmuustekijät liittyvät yleiseen taloustilanteeseen, joka voi aiheuttaa kasvaneita korkokuluja.

Kaupunkikonsernin keskeisimmät toiminnalliset tavoitteet vuonna 2027

Vuoden 2027 tavoitteiden lähtökohtina ovat:

- Uusi kaupunkistrategia 2027–2030.
- Talouden tasapainottamisohjelma 2026–2029.
- Kaupungin ja konserniyhtiöiden omistajapolitiikka.
- Konsernirakenteen ja omistajaohjauksen kehittäminen.
- Kaupungin muuttunut taloudellinen toimintaympäristö.

Viitasaaren uusi kaupunkistrategia rakentuu kolmen päämäärän ympärille: Viitasaari kasvaa, Viitasaari liikkuu ja Viitasaari soi. Strategian visiona on houkutteleva, uudistuva ja vahva seutukaupunki, jossa ihmisillä on hyvä arki, yhteisöt ovat vahvoja ja yritykset menestyvät.

Strategia ohjaa myös koko kaupunkikonsernin toimintaa.

1. Taloudellisesti kestävä ja vastuullinen konserni

Tavoite: Kaupunkikonsernin talous on hallinnassa, omistuksia johdetaan suunnitelmallisesti ja konsernin taloudellista kantokykyä vahvistetaan.

Keskeiset toimenpiteet:

- Konserniyhtiöt huolehtivat kestävästä taloudenpidosta.
- Yhtiöiden taloutta, kannattavuutta, maksuvalmiutta ja velkaantumista seurataan säännöllisesti.
- Toimintaa ja kustannusrakenteita kehitetään pitkäjänteisesti.
- Yhtiöt arvioivat investoinnit, korjaustarpeet ja rahoitusratkaisut suhteessa taloudelliseen kantokykyyn.
- Kaupunkikonsernin kokonaisetua arvioidaan yksittäisten yhtiöiden tavoitteiden rinnalla.

Mittarit:

- Konserniyhtiöiden talousarviot ja tilinpäätökset toteutuvat hyväksyttyjen tavoitteiden mukaisesti.
- Yhtiöiden taloudellista tilannetta ja riskejä koskeva raportointi toteutuu vähintään neljännesvuosittain.

2. Konsernirakenteen ja omistajaohjauksen kehittäminen

Tavoite: Kaupunkikonsernin rakenne on selkeä, omistaminen tarkoituksenmukaista ja konserniyhtiöiden toiminta tukee kaupungin strategisia tavoitteita.

Keskeiset toimenpiteet:

- Jatketaan konsernirakenteen hallinnollisten päällekkäisyyksien vähentämistä ja huolehditaan pienten yhtiöiden sulautumisprosessin etenemisestä.
- Kehitetään kaupungin ja tytäryhtiöiden välistä omistajaohjausta.
- Arvioidaan säännöllisesti omistusten tarkoituksenmukaisuutta ja vaihtoehtoisia toimintatapoja.
- Varmistetaan, että merkittävät investoinnit, rahoitusratkaisut ja rakenteelliset muutokset käsitellään konserniohjeen mukaisesti.

Mittarit:

- Konsernirakenteen kehittämistä koskevat päätetyt toimenpiteet etenevät.
- Kaikilla tytäryhtiöillä on ajantasaiset strategiat ja vuosittaiset tavoitteet.
- Omistajaohjauksen raportointi ja ennakkokantamenettely toteutuvat sovitusti.

3. Elinvoiman, yritystoiminnan ja työpaikkojen edistäminen

Tavoite: Kaupunkikonserni edistää yritysten toimintaedellytyksiä, investointeja, uusien työpaikkojen syntymistä ja Viitasaaren vetovoimaa.

Keskeiset toimenpiteet:

- Konserniyhtiöt toimivat aktiivisesti yritysten sijoittumisen, toimitilatarpeiden ja kasvumahdollisuuksien edistämiseksi.
- Kehitetään yrityksille tarjottavia toimitiloja ja yritysalueita kysyntälähtöisesti.
- Hyödynnetään konsernin kiinteistöomaisuutta elinkeinopoliittisesti tarkoituksenmukaisella tavalla.
- Vahvistetaan yhteistyötä kaupungin, Kehittämisyhtiö Witas Oy:n ja Wiitaseudun Yrityspalvelu Oy:n välillä.
- Tuetaan kaupungin tapahtumien ja palveluelinkeinojen kehittämistä.

Mittarit:

- Yritysten sijoittumista ja investointeja edistävät hankkeet etenevät.
- Yritysten toimitilatarpeisiin pystytään vastaamaan.
- Konserniyhtiöiden elinvoimavaikutuksia seurataan ja raportoidaan.

Taloudelliset tavoitteet	**TP 2025**	**TA 2026**	**TA 2027**
Konsernin tilikauden tulos 1000 €	-554	yli 0	yli 0
Konsernituloslaskelmassa vuosikate / poistot %	86,25	yli 100	yli 100
Konsernin omavaraisuusaste %	69,46	yli 70	yli 70
Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus %	59,86	alle 40	alle 40
Konsernin laskennallinen lainanhoitokate	1,99	yli 2	yli 2
Konsernitaseessa ylijäämää 1000 €	26 179		

Tytäryhteisöille asetettavat tavoitteet vuodelle 2027:

Valtuuston tavoiteasettelu voi koskea tytäryhteisön asemaa, toiminnan laajuutta ja toimintaedellytyksiä (mm. investoinnit) tai palvelun laatua, hinnoitteluperiaatteita taikka pääoman tuottovaatimuksia. Tytäryhteisölle asetettavat tavoitteet tulee pääsääntöisesti ottaa kunnan ja kuntayhtymän voimassa olevaan talousarvioon ja -suunnitelmaan.

Valtuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu kuntastrategiasta ja siihen liittyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisön liiketoiminnasta.

Viitasaaren Vuokra-asunnot Oy:n yhtiöjärjestyksen mukainen toimiala on rakennuttaa, omistaa ja hallita kiinteistöjä ja vuokratonteilla olevia rakennuksia, ostaa, myydä ja vuokrata alueita, rakennuksia, huoneistoja ja osakkeita, antaa vuokralle kiinteistöjä ja huoneistoja sekä harjoittaa kiinteistöjen ja vuokratonteilla olevien rakennusten isännöinti- ja huoltotoimintaa.

Toiminnalliset tavoitteet

- Vuokrausasteen oltava vähintään 90 prosenttia, joka on edellytys talouden tasapainon kannalta. **Mittari:** vuokrausaste
- Laadittavassa kiinteistöstrategiassa tulee huomioida kaupunginhallituksen omistajaohjaus vuokrattavan kiinteistökannan supistamisen osalta. **Mittari**: kiinteistöstrategian toimenpiteet ja niiden toteutuminen

- Yhtiö selvittää Wiitalinnan eriyttämisen mahdollisuudet pienentäen samalla kaupungin taloudellista riskiä. **Mittari**: erillisselvityksen toimenpiteet.

Taloudelliset tavoitteet	TP 2025	TA 2026	TA 2026
Kannattavuus: käyttökateprosentti	1,3 %	yli 10	yli 10
Kannattavuus: hoitokateprosentti		60 %	60 %
Kannattavuus: taloudellinen käyttöaste		90 %	90 %
Vakavaraisuus: omavaraisuusaste %	1,8 %	yli 40	yli 40
Maksuvalmius: quick ratio	0,1	yli 1	yli 1

Wiitaseudun Yrityspalvelu Oy:n yhtiöjärjestyksen mukainen toimiala on harjoittaa yritysten kehittämistoimintaa, kehittää ja välittää tuoteideoita, tuotantomenetelmiä, markkinointiyhteyksiä, liikkeenjohdollista tai muita taitoja, sijoittaa riskipääomaa ja antaa takauksia toimiville ja perustettaville yrityksille sekä harjoittaa näihin aloihin liittyvää toimintaa myös projektitoiminnan avulla. Yhtiö voi myös rakentaa niille teollisuus- ja palvelutiloja yrittäjien käyttöön luovutettavaksi vuokraoikeuden tai myynnin kautta sekä omistaa kiinteistöyhtiöiden osakkeita. Yhtiö voi omistaa ja hallita arvopapereita.

Toiminnalliset tavoitteet

- Edistää yritystoiminnan sijoittumista ja kasvua modernien, tarpeisiin vastaavien tilojen kautta. **Mittari:** Uuden teollisuushallin hankesuunnittelun eteneminen sekä 2 muuta kehittämis- tai perusparannushaaaanke
- Varmistaa Wiilon yrityspuiston yritystonttien ja toimitilojen eteneminen rakennusvalmiuteen. **Mittari:** vähintään 3 uutta yritysinvestointia alueelle 2025–2027.
- Pienten yhtiöiden (Keskitien Kauppakiinteistö Oy ja Viitasaaren Koulutuskiinteistö Oy) sulautumisen loppuunsaattaminen. **Mittari:** toteutuu vuoden 2027 aikana suunnitellusti.

Taloudelliset tavoitteet	TP 2025	TA 2026	TA 2027
Kannattavuus: käyttökateprosentti	49,6 %	yli 10	yli 10
Kannattavuus: hoitokateprosentti		60 %	60 %
Kannattavuus: taloudellinen käyttöaste		90 %	90 %
Vakavaraisuus: omavaraisuusaste %	68,8 %	yli 40	yli 40
Maksuvalmius: quick ratio	1,4	yli 1	yli 1
Investoinnit		3 M€	

Witas Oy:n yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiön toiminnan tarkoituksena on Viitasaaren elinkeinoelämän edistäminen ja kehittäminen ja sen tuotanto- ja toimialarakenteen monipuolistaminen. Tarkoitusperiensä toteuttamiseksi yhtiö voi toimia yhteistyössä myös Viitasaaren ulkopuolella toimivien yritysten ja yhteisöjen kanssa. Yhtiön toimialana on harjoittaa yritysten kehittämistoimintaa, kehittää ja välittää tuoteideoita, tuotantomenetelmiä, markkinointiyhteyksiä, liikkeenjohdollisia tai muita taitoja, sijoittaa riskipääomaa ja antaa takauksia toimiville ja perustettaville yrityksille sekä harjoittaa näihin aloihin liittyvä toimintaa myös projektitoiminnan avulla. Yhtiö voi omistaa ja hallita arvopapereita.

Toiminnalliset tavoitteet

- Kaupungin, kehittämisyhtiön ja Wiitaseudun Yrityspalvelu Oy:n sijoittumispalvelukonseptin kehittäminen Witaksen johdolla. **Mittari:** 20 etenevää yritysten kehittämisprosessia, 60 sijoittumiskontaktia, joista vähintään yksi konkreettinen sijoittuminen.
- Vahvistaa yritysten kasvua, kehittämistä ja investointipolkuja Viitasaarella. **Mittari:** Vähintään 200 yritysneuvonta tai kehittämistapaamista, 60 eri yritystä tai yritysideaa, asiakastyytyväisyys vähintään 4.5/5.

Taloudelliset tavoitteet	TP 2025	TA 2026	TA 2027
Kannattavuus: käyttökateprosentti	1,4	yli 0	yli 0
Kannattavuus: yhtiön liikevaihto on vähintään kaksinkertainen kaupungin rahoitukseen nähden	246 %		200 %
Vakavaraisuus: omavaraisuusaste %	64,0 %	yli 40	yli 40
Maksuvalmius: quick ratio	2,7	yli 1	yli 1

Keskitien Kauppakiinteistö Oy:n yhtiöjärjestyksen mukainen toimiala on omistaa ja hallita Viitasaaren kaupungin Haapaniemen kylässä kortteliin n:o 67 ja rakennuspaikalle n:o 2 rakennettavaa liiketaloa sekä kauppakirjalla 13.3.1986 Harhala Rn:o 5:49 nimisestä tilasta ostettua noin 700 m² suuruista määräalaa ja kahden 16.7.1985 tehdyn vuokrasopimuksen siirron mukaista tonttia samassa korttelissa.

Viitasaaren Koulutuskiinteistö Oy:n yhtiöjärjestyksen mukainen toimiala on omistaa ja hallita Viitasaaren kaupungin omistamasta Viitapelto Rn:o 1:439 nimisestä tilasta erotetulla rakennuskaavan tontin mukaisella määräalalla (1,57 ha) olevaa koulutus- ja opetustarkoitukseen rakennettua rakennusta.

Keskitien Kauppakiinteistö Oy:n ja Viitasaaren Koulutuskiinteistö Oy:n osalta on meneillään sulautumisprosessi, jossa pienet yhtiöt sulautetaan osaksi Wiitaseudun Yrityspalveluita. Tästä syystä kyseisille yrityksille ei aseteta omia taloudellisia tai toiminnallisia tavoitteita vuodeksi 2027.

Kaupungin organisaatiokuvassa konserniyhtiöt sijoittuvat elinvoimapalveluihin, joita jokaista ohjaa oma hallitus ja oma toimitusjohtaja.

2.7 Kuntastrategia

Kuntalain (410/2015) 37 §:n mukaisesti kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista.

Viitasaaren kaupunkistrategia 2027–2030 määrittää kaupungin toiminnan ja kehittämisen keskeiset tavoitteet tulevalle valtuustokaudelle. Strategian visiona vuoteen 2040 on ”Aina vaan parempi periferia”. Vision mukaisesti Viitasaari on houkutteleva, uudistuva ja vahva seutukaupunki, jossa rakennetaan yhdessä kestävää tulevaisuutta, ihmisillä on hyvä arki ja yrityksillä edellytykset menestyä. Vision kiteytyksenä kaupunki kasvaa, liikkuu ja soi.

Strategian perustana ovat kaupungin arvot vastuullisesti, yhdessä ja rohkeasti. Vastuullisuus tarkoittaa reilua, luotettavaa ja läpinäkyvää toimintaa sekä ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävää kehittämistä. Yhdessä tekemisessä korostuvat avoimuus, yhteisöllisyys sekä yhteistyö yli organisaatio- ja kuntarajojen. Rohkeus merkitsee ennakkoluulotonta ratkaisujen etsimistä, uusia toimintatapoja, hallittua riskinottoa ja kykyä oppia.

Strategia rakentuu kolmesta päämäärästä: **Viitasaari kasvaa, Viitasaari liikkuu ja Viitasaari soi**

Viitasaari kasvaa -päämäärässä painottuvat kaupungin houkuttelevuus asuin- ja kasvuympäristönä, viihtyisän elinympäristön kehittäminen koko kaupungin alueella sekä yritysten toimintaedellytysten vahvistaminen. Tavoitteena on kehittää Wiilo Yrityspuistoa, toimia vihreän siirtymän mahdollistajana sekä edistää matkailua ja vapaa-ajan asumista kaupungin luontoon, vesistöihin ja sijaintiin tukeutuen. Lisäksi vahvistetaan koulutusmahdollisuuksia, monipaikkaisuutta, hyviä yhteyksiä ja kaupungin saavutettavuutta.

Viitasaari liikkuu -päämäärässä vahvistetaan aktiivista, liikkuvaa ja osallistuvaa viitasaarelaisuutta sekä kaupungin asemaa monipuolisen harrastus- ja kulttuuritoiminnan keskittymänä. Tavoitteena on huolehtia kaikenikäisten asukkaiden hyvinvoinnista ja turvallisesta arjesta sekä uudistaa koko kaupunkikonsernin toimintaa ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla. Kaupunki tekee samalla aktiivista tulevaisuustyötä eri sidosryhmien kanssa.

Viitasaari soi -päämäärässä korostuvat kaupungin näkyvyys ja erottuva brändi, monipuolisen ja ympärivuotisen kulttuuri- ja tapahtumatarjonnan edellytykset sekä uteliaisuus, avarakatseisuus ja kansainvälisyys. Viitasaari tavoittelee aktiivista asemaa seutukaupunkina ja houkuttelevana yhteistyökumppanina. Samalla ylläpidetään kaupungin hyvää työnantajamainetta henkilöstön osaamista ja työhyvinvointia tukemalla.

Strategia kytketään kaupungin vuosittaiseen toiminnan ja talouden suunnitteluun. Strategiaa toteutetaan talousarvion sekä tarvittaessa muiden ohjelmien ja suunnitelmien kautta. Talousarviossa ja -suunnitelmassa asetetaan toimielintasolla strategiasta johdetut toiminnalliset tavoitteet, joiden toteutumista seurataan vuosittain. Strategia päivitetään vähintään kerran valtuustokaudessa, ja strategian toteutumista kuvaavia mittareita voidaan arvioida ja tarkentaa strategiakauden aikana.

Strategian toteutumisen seurantaan on määritelty keskeisiä strategisia mittareita. Näitä ovat Yrittäjien Kuntabarometri, matkailutulotutkimus, koulutusaste, työllisyysaste, HYTE-kerroin, viiden suurimman tapahtuman yhteenlaskettu kävijämäärä sekä konsernitalouden tasapaino. Konsernitalouden tasapainoa tarkastellaan useiden talouden tunnuslukujen, kuten alijäämän, vuosikatteen, suhteellisen velkaantuneisuuden, asukaskohtaisen lainakannan ja tuloveroprosentin muodostamana kokonaisuutena.

Kaupunkistrategia muodostaa näin yhteisen suunnan kaupungin päätöksenteolle, toiminnan kehittämiselle ja resurssien kohdentamiselle vuosina 2027–2030. Strategian tavoitteena on yhdistää elinvoiman ja hyvinvoinnin vahvistaminen, kestävä kaupunkikonsernin toiminta sekä Viitasaaren aseman ja tunnettavuuden kehittäminen seutukaupunkina.

Strategiaa toteutetaan vuosittain osana talousarviota sekä muilla strategisilla ohjelmilla tai suunnitelmilla. Talousarviossa ja -suunnitelmassa asetetaan toimielintasolla strategiasta johdetut toiminnalliset tavoitteet, joiden toteutumista seurataan säännöllisesti vuosittain. Strategian toimeenpano-ohjelmaa valmistellaan parhaillaan siten, että se tulee päätöksentekoon keväällä 2027.

2.8 Riskienhallinta ja keskeisimmät riskit

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat osa kaupungin johtamista, taloudenhoitoa, päätöksentekoa ja toiminnan jatkuvuuden varmistamista. Niiden merkitys korostuu toimintaympäristön muuttuessa, talouden liikkumavaran kaventuessa sekä kaupungin toiminnan, konsernirakenteen ja yhteistyöverkostojen monimuotoistuessa.

Kuntalain mukaisesti kaupunginvaltuusto päättää kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Kaupunginhallitus vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä, ja toimielimet sekä johtavat viranhaltijat vastaavat niiden toteuttamisesta omilla vastuualueillaan. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tulee olla järjestelmällistä, dokumentoitua ja osa tavanomaista johtamista. Kaupungin toimintakertomuksessa annetaan vuosittain selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Viitasaaren aiemmissa talousarvioissa nämä periaatteet on kytketty hallintosääntöön ja kaupunginhallituksen hyväksymään ohjeistukseen.

Vuonna 2027 sisäisessä valvonnassa korostuvat erityisesti talouden tasapainottamistoimenpiteiden toteutumisen ja vaikutusten seuranta, päätösten ennakkovaikutusten arviointi, investointien ja hankintojen hallinta, sopimus- ja konsernivalvonta, tietoturva sekä henkilöstö- ja osaamisriskien hallinta. Tarkastuslautakunta on nostanut kehittämiskohteiksi muun muassa talouden tasapainottamisohjelman seurannan, hankinta- ja sopimushallinnan kehittämisen, päätösvalmistelun vaikutusten arvioinnin, kiinteistökokonaisuuden hallinnan sekä lautakuntien yhdenmukaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tarkastussuunnitelman.

Toimintaympäristön keskeiset riskit vuonna 2027

Kuntatalouden yleinen kehitys ja rahoituspohja
Vuosi 2027 on kuntataloudessa edelleen vaikea. Kuntaliiton pääekonomisti Minna Punakallio on arvioinut kevään kuntatalousohjelman perusteella vuosien 2026 ja 2027 olevan erityisen haastavia. Kuntatalouden tilikauden tuloksen ennakoidaan painuvan lähelle nollaa ja toiminnan ja investointien rahoitusalijäämän olevan yli miljardi euroa. Taustalla ovat muun muassa hidas talouskasvu, kuntien laajentuneet tehtävät sekä sote-uudistukseen liittyvät määräaikaiset valtionosuuksien takaisinperinnät.

Syksyn 2026 kuntatalousohjelman mukaan kuntatalouteen liittyy edelleen taloudellista ja toiminnallista eriytymistä sekä huomattavaa epävarmuutta. Vuoden 2027 valtion talousarvioesityksessä kuntien valtionavut ovat noin 5,8 miljardia euroa, mikä on noin kolme prosenttia vähemmän kuin vuonna 2026.

Viitasaaren kannalta riski kohdistuu erityisesti verorahoituksen riittävyyteen suhteessa käyttötalouden kustannuksiin. Vuoden 2027 valmistelussa on tunnistettu valtionosuusrahoituksen vähentyminen: vuodesta 2023 vähennystä on kertynyt yli kaksi miljoonaa euroa ja vuodesta 2025 yli 0,5 miljoonaa euroa samaan aikaan, kun uuteen valtionosuusrahoitteiseen työllisyydenhoidon tehtävään on varattava noin 1,26 miljoonaa euroa.

Talouden tasapainottamisohjelman toteutuminen
Viitasaaren keskeisimpiä taloudellisia riskejä on vuosien 2026–2029 tasapainottamisohjelman tavoitteiden toteutuminen. Kaupungin tavoitteena on saavuttaa talouden tasapaino valtuustokauden loppuun mennessä. Tämä edellyttää noin 2,65 miljoonan euron pysyvien tasapainottamistoimenpiteiden toimeenpanoa.

Riskinä on, että päätettyjen toimenpiteiden taloudelliset vaikutukset toteutuvat arvioitua hitaammin tai toimintamenot kasvavat samaan aikaan ennakoitua enemmän. Tästä syystä tasapainottamisohjelman toimeenpanoa, saavutettuja säästöjä ja mahdollisia poikkeamia seurataan säännöllisesti osana kaupungin talousjohtamista. Vuoden 2027 talousarvion linjauksissa investointien välttämättömyyttä, taloudellista kantokykyä ja käyttötalousvaikutuksia on edellytetty arvioitavan uudelleen.

Työllisyyskehitys ja kuntien kasvanut rahoitusvastuu
Työllisyyskehityksellä on vuoden 2027 kuntatalouteen aiempaa suorempi vaikutus. Viitasaarella työttömyysetuuksien kasvanut kuntaosuus oli jo vuonna 2025 keskeinen talouden heikentymiseen vaikuttanut tekijä.

Riski liittyy sekä työttömyyden määrään ja kestoon että siihen, kuinka vaikuttavasti kunta ja työllisyysalue kykenevät edistämään työllistymistä. Mitä pidempään korkea työttömyys jatkuu, sitä suuremmaksi muodostuu kaupungin välitön taloudellinen vastuu. Samalla heikko työllisyyskehitys vaikuttaa verotuloihin, asukkaiden hyvinvointiin ja alueen elinvoimaan.

Väestökehitys, palvelurakenne ja henkilöstön saatavuus
Väestön ikääntyminen, lasten ja nuorten ikäluokkien muutokset sekä muuttoliikkeen kehitys vaikuttavat samanaikaisesti kaupungin tulopohjaan, palvelutarpeeseen ja palveluverkon tarkoituksenmukaisuuteen. Viitasaaren omassa pitkän aikavälin tarkastelussa lasten määrän vähentyminen on tunnistettu myös valtionosuuksiin vaikuttavaksi tekijäksi.

Palvelurakenteen tulee mukautua väestörakenteeseen ilman, että lakisääteisten palvelujen saatavuus tai laatu vaarantuu. Vuoden 2027 riskeihin kuuluvat siten sekä liian hidas sopeutuminen palvelutarpeen muutoksiin että liian voimakkaiden sopeuttamistoimien vaikutukset palvelujen saatavuuteen.

Henkilöstöriskiä lisää eläköityminen sekä se, että talouden tasapainottamisen yhteydessä tehtäviä yhdistetään ja henkilöstörakennetta muutetaan. Tämä lisää osaamisen siirtymiseen, avainhenkilöriippuvuuksiin, työkuormitukseen ja rekrytointiin liittyviä riskejä. Henkilöstömuutosten yhteydessä onkin korostettu perehdytyksen, osallistumisen ja kuormituksen hallinnan merkitystä.

Kiinteistöt, investoinnit ja konserniriskit
Kaupungin ja kaupunkikonsernin kiinteistöomaisuus muodostaa merkittävän taloudellisen ja toiminnallisen riskikokonaisuuden. Vanhan rakennuskannan korjausvelka, tilojen käyttöasteen muutokset, ylläpitokustannukset sekä rakennusten mahdolliset sisäilma- ja muut tekniset riskit edellyttävät pitkäjänteistä kiinteistöjohtamista.

Erityinen riski liittyy sote-kiinteistöihin ja hyvinvointialueelta saataviin vuokratuloihin. Viitasaarella hyvinvointialueen palveluverkon ja vuokrauksen muutokset ovat jo vähentäneet kaupungin toimintatuottoja samalla, kun kiinteistöjen ylläpito-, pääoma- ja poistokustannukset ovat jääneet kaupungille.

Vuonna 2027 kiinteistöihin liittyy lisäksi rakenteellisia ratkaisuja ja niiden oikeudellisia sekä taloudellisia riskejä.

Konserniriskien merkitys kasvaa samalla, kun konsernirakennetta ja johtamismalleja uudistetaan. Vuoden 2027 valmistelussa on linjattu yhtiökohtaisia kustannus-, vaikutus- ja riskivertailuja ennen uusia ratkaisuja.

Investointi-, rahoitus- ja korkoriski
Kaupungilla on tulevina vuosina useita investointitarpeita. Investointien toteutuksessa riskejä ovat kustannusarvioiden ylitykset, rakentamisen hintakehitys, urakoiden viivästyminen, avustus- ja muun ulkopuolisen rahoituksen epävarmuus sekä uusien investointien vaikutus käyttötalouteen.

Viitasaaren lainakanta on ollut maltillinen, mikä pienentää korkotason muutoksiin liittyvää välitöntä riskiä. Talouden kiristyessä investoinnit on kuitenkin priorisoitava aiempaa vahvemmin niiden välttämättömyyden, strategisen vaikuttavuuden, elinkaarikustannusten sekä kaupungin taloudellisen kantokyvyn perusteella. Tätä periaatetta on edellytetty jo vuoden 2027 talousarvovalmistelussa.

Digitalisaatio, tietoturva ja toiminnan jatkuvuus
Kaupungin riippuvuus tietojärjestelmistä ja sähköisistä palveluista lisää kyber-, tietosuoja- ja jatkuvuusriskejä. Häiriö palveluntarjoajan järjestelmissä, tietoliikenneyhteyksissä tai kaupungin omassa tietojenkäsittelyssä voi vaikuttaa nopeasti useisiin palveluihin ja päätöksentekoon. Riskienhallinnassa korostuvat järjestelmällinen varautuminen, käyttöoikeuksien ja tietojen hallinta, henkilöstön osaaminen, varajärjestelyt sekä häiriötilanteiden johtamis- ja viestintäkyky.

Ilmastonmuutos, vihreä siirtymä ja elinvoimainvestoinnit
Sään ääri-ilmiöt, kuten rankkasateet, myrskyt ja poikkeukselliset lämpötilat, voivat aiheuttaa vahinkoja kiinteistöille, tie- ja vesihuoltoinfrastruktuurille sekä lisätä kunnossapidon kustannuksia.

Vihreään siirtymään ja uusiin energia- ja teollisuusinvestointeihin liittyy sekä mahdollisuuksia että riskejä. Hankkeiden toteutuminen voi viivästyä esimerkiksi luvituksen, sähköverkon kapasiteetin, rahoituksen tai markkinatilanteen vuoksi. Elinvoimahankkeissa kaupungin oman taloudellisen vastuun tulee säilyä hallittavana, ja merkittävien hankkeiden kustannus-, rahoitus- ja käyttötalousvaikutukset arvioidaan ennen sitovia päätöksiä.

Riskienhallinnan painopiste vuonna 2027

Vuoden 2027 riskienhallinnassa painopiste siirtyy riskien tunnistamisesta entistä vahvemmin toimenpiteiden toteuttamiseen ja niiden vaikutusten seurantaan. Talouden tasapainottamista, investointeja, henkilöstörakennetta, kiinteistöomaisuutta ja konsernirakenteita koskevissa ratkaisuissa arvioidaan sekä taloudelliset että toiminnalliset vaikutukset.

Kuntatalouden vaikeasta yleiskuvasta huolimatta riskienhallinnan tavoitteena ei ole estää kaupungin uudistumista tai investointeja. Sen tehtävänä on varmistaa, että päätökset tehdään riittävään tietoon perustuen, riskit tunnistaen ja kaupungin kantokyky huomioiden. Tämä tukee uuden kaupunkistrategian mukaista ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävää uudistumista.

2.9 Alijäämän kattamista koskevat toimenpiteet

Viitasaaren kaupungin taloudellinen asema on vakaa eikä taseessa ole kattamatonta alijäämää. Talouden tunnusluvuissa ei toteudu yksikään kuntalain 118 §:n erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn kriteereistä. Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos vähintään toinen seuraavista edellytyksistä täyttyy:

1. Kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä.

2. Asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kunnan viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1.000 euroa ja sitä edeltäneenä vuonna vähintään 500 euroa, tai rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet seuraavat raja-arvot:
   - kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia
   - kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti
   - asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla
   - konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.

Arviointimenettelyn edellytykset	**Raja-arvo 2025**	**Viitasaari TP 2025**	**Raja-arvo 2024**	**Viitasaari TP 2024**
Kunnan taseessa on määräajassa kattamatonta alijäämää	< 0 €	+28,9 M€	< 0 €	+30,2 M€
Konsernin taseessa on kahtena peräkkäisenä vuonna alijäämää, €/asukas	-1000	+4 661	-1000	+4 697
Konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde	< 80 %	86 %	< 80 %	136 %
Kunnan tuloveroprosentti	> 9,53	8,40	> 9,47	8,40
Konsernin lainojen ja vuokravastuiden määrä, €/asukas	> 13 206	2 853	> 12 824	2 581
Konsernin laskennallinen lainanhoitokate	< 0,8	1,6	< 0,8	2,4

3. Käyttötalousosa

Ulkoinen ja Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
VIITASAAREN KAUPUNKI					
TOIMINTATUOTOT	14 378 274	10 586 033	11 329 158	7,0 %	743 126
TOIMINTAKULUT	-32 991 040	-29 908 121	-29 495 135	-1,4 %	412 986
TOIMINTAKATE	-18 612 765	-19 322 088	-18 165 977	-6,0 %	1 156 112
YLEISHALLINNON TOIMIELIMET					
TOIMINTATUOTOT	7 146	0	11 520	0,0 %	11 520
TOIMINTAKULUT	-819 737	-379 364	-440 890	16,2 %	-61 526
TOIMINTAKATE	-812 591	-379 364	-429 370	13,2 %	-50 006
HALLINTOPALVELUJEN PALVELUALUE					
TOIMINTATUOTOT	1 888 310	136 521	129 200	-5,4 %	-7 321
TOIMINTAKULUT	-2 130 134	-2 130 972	-2 004 408	-5,9 %	126 564
TOIMINTAKATE	-241 824	-1 994 451	-1 875 208	-6,0 %	119 243
ELINVOIMAPALVELUJEN PALVELUALUE					
TOIMINTATUOTOT	616 736	337 166	289 130	-14,2 %	-48 036
TOIMINTAKULUT	-2 523 620	-2 674 738	-2 361 732	-11,7 %	313 006
TOIMINTAKATE	-1 906 884	-2 337 572	-2 072 602	-11,3 %	264 970
SIVISTYKSEN JA HYVINVOINNIN PALVELUALUE					
TOIMINTATUOTOT	1 083 066	922 416	969 123	5,1 %	46 707
TOIMINTAKULUT	-16 859 321	-15 825 066	-16 223 718	2,5 %	-398 652
TOIMINTAKATE	-15 776 255	-14 902 650	-15 254 596	2,4 %	-351 945
ELINYMPÄRISTÖN JA ASUMISEN PALVELUALUE					
TOIMINTATUOTOT	8 544 865	6 887 571	7 608 720	10,5 %	721 150
TOIMINTAKULUT	-7 994 216	-6 350 966	-5 877 884	-7,4 %	473 082
TOIMINTAKATE	550 650	536 605	1 730 836	222,6 %	1 194 232
YMPÄRISTÖPALVELUJEN PALVELUALUE					
TOIMINTATUOTOT	2 162 705	2 302 359	2 321 465	0,8 %	19 106
TOIMINTAKULUT	-2 577 612	-2 543 515	-2 583 002	1,6 %	-39 487
TOIMINTAKATE	-414 907	-241 156	-261 537	8,5 %	-20 381

3.1 Yleishallinto

Vastuuhenkilö: Kaupunginjohtaja
Palvelualue sisältää: Yleishallinnon kokonaisuuteen sisältyy kaupungin lakisääteiset toimielimet kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus, tarkastuslautakunta, keskusvaalilautakunta ja vaikuttamistoimielimet nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto.
Palvelualueen kuvaus: Kuvaukset esitetään kunkin toimielimen kohdalla.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
TOIMINTATUOTOT	**7 146**	**0**	**11 520**	**0,0 %**	**11 520**
Myyntituotot	7 063	0	11 520	0,0 %	11 520
Maksutuotot	17	0	0	0,0 %	0
Muut toimintatuotot	66	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	**-819 737**	**-379 364**	**-440 890**	**16,2 %**	**-61 526**
Henkilöstökulut	-370 623	-243 549	-265 049	8,8 %	-21 500
Palvelujen ostot	-350 263	-50 009	-114 489	128,9 %	-64 480
Aineet, tarvik. ja tavarat	-15 126	-4 200	-2 300	-45,2 %	1 900
Avustukset	-6 200	0	0	0,0 %	0
Muut toimintakulut	-77 524	-81 606	-59 052	-27,6 %	22 554
TOIMINTAKATE	**-812 591**	**-379 364**	**-429 370**	**13,2 %**	**-50 006**
VYÖRYTYKSET	**0**	**-109 001**	**-111 848**	**2,6 %**	**-2 847**
YLI/ALIJÄÄMÄ	**-812 638**	**-488 365**	**-541 218**	**10,8 %**	**-52 853**

Ulkoinen/Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
Ulkoinen					
TOIMINTATUOTOT	7 013	0	11 520	0,0 %	11 520
TOIMINTAKULUT	-575 719	-296 149	-380 229	28,4 %	-84 080
TOIMINTAKATE	**-568 706**	**-296 149**	**-368 709**	**24,5 %**	**-72 560**
Sisäinen					
TOIMINTATUOTOT	133	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-244 018	-83 215	-60 661	-27,1 %	22 554
TOIMINTAKATE	**-243 885**	**-83 215**	**-60 661**	**-27,1 %**	**22 554**

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Yleishallinnon toimielimet					
Kaupunginhallitus	1	1	1	1	1
Yhteensä	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**

Keskusvaalilautakunta

Palvelualue: Yleishallinnon toimielimet
Vastuuhenkilö: Hallintopalvelujen palvelualuejohtaja
Toiminnan luonne: Vaalilain (714/1998) 13 §:ssä tarkoitettu lakisääteinen toimielin.
Toiminnan kuvaus: Keskusvaalilautakunta huolehtii vaalien yleisjärjestelyistä kunnassa. Kuntavaaleissa lautakunta huolehtii myös ehdokasasettelusta, ääntenlaskennasta ja vaalituloksen vahvistamisesta.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
TOIMINTATUOTOT	**6 930**	**0**	**11 520**	**0,0 %**	**11 520**
TOIMINTAKULUT	**-51 635**	**-1 019**	**-21 941**	**2 054,2 %**	**-20 922**
TOIMINTAKATE	**-44 705**	**-1 019**	**-10 421**	**923,2 %**	**-9 402**
VYÖRYTYKSET	0	-66	-53	-19,4 %	13
YLI/ALIJÄÄMÄ	**-44 705**	**-1 084**	**-10 474**	**866,1 %**	**-9 390**

Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut
Keskusvaalilautakunnan kustannuspaikalle varataan määrärahat lautakunnan kokouksia ja säännönmukaisten vaalien järjestämistä varten. Vuonna 2027 toimitetaan säännönmukaiset eduskuntavaalit, joiden toimittamiseen Oikeusministeriö suorittaa kertakorvauksena ministeriön vahvistaman euromäärän kutakin kunnassa asuvaa äänioikeutettua kohden.

Keskusvaalilautakunnan valmistelu-, sihteeri- ja toimeenpanotehtävät hoidetaan hallintopalveluiden päätöksenteon tuen tehtävien yhteydessä. Vaalien järjestämistä varten palkataan tarvittava määrä vaalitoimitsijoita. Hallintopalveluiden palvelualuejohtajalle, joka toimii keskusvaalilautakunnan sihteerinä, varataan talousarvioon määräraha sihteerin tehtävästä maksettavaa erillistä palkkiota varten.

Kaupunginvaltuusto

Palvelualue: Yleishallinnon toimielimet
Vastuuhenkilö: Kaupunginjohtaja
Toiminnan luonne: Kuntalain (410/2015) 14 §:ssä tarkoitettu lakisääteinen toimielin.
Toiminnan kuvaus: Kaupungin ylintä päätösvaltaa käyttää kaupunginvaltuusto, johon kuuluu 27 valtuutettua. Tämänhetkinen valtuustokausi on 1.6.2025–31.5.2029. Kaupunginvaltuusto vastaa kuntalain mukaisesti kaupungin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista, strategiasta sekä talousarvion ja taloussuunnitelman hyväksymisestä. Vuonna 2027 valtuuston toiminnassa painottuvat kaupunkistrategian toteuttaminen, talouden tasapainottaminen ja kaupungin palveluiden pitkäjänteinen kehittäminen.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
TOIMINTAKULUT	**-252 217**	**-138 906**	**-118 439**	**-14,7 %**	**20 467**
TOIMINTAKATE	**-252 217**	**-138 906**	**-118 439**	**-14,7 %**	**20 467**
VYÖRYTYKSET	0	-92 923	-98 254	5,7 %	-5 331
YLI/ALIJÄÄMÄ	**-252 217**	**-231 829**	**-216 693**	**-6,5 %**	**15 136**

Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut
Valtuuston talousarvioon varataan määräraha luottamushenkilöiden tablettien leasing-vuokriin.

Tarkastuslautakunta

Palvelualue: Tarkastuslautakunta
Vastuuhenkilö: Talous- ja tietohallintojohtaja
Toiminnan luonne: Kuntalain (410/2015) 30 §:ssä tarkoitettu lakisääteinen toimielin.
Toiminnan kuvaus: Tarkastuslautakunta vastaa kuntalain mukaisesti kaupungin hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämisestä sekä valmistelee valtuustolle tarkastusta koskevat päätösasiat. Lautakunta arvioi vuosittain kaupungin toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista ja laatii arviointikertomuksen valtuuston käsiteltäväksi. Vuonna 2027 arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota kaupungin talouden tasapainottamiseen, toiminnan tuloksellisuuteen ja valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumiseen.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
TOIMINTAKULUT	**-38 907**	**-28 520**	**-36 714**	**28,7 %**	**-8 194**
TOIMINTAKATE	**-38 907**	**-28 520**	**-36 714**	**28,7 %**	**-8 194**
VYÖRYTYKSET	0	-715	-645	-9,7 %	69
YLI/ALIJÄÄMÄ	**-38 907**	**-29 235**	**-37 359**	**27,8 %**	**-8 124**

Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut
Lautakunnan talousarvioon varataan määräraha tilintarkastuspalvelujen lisäksi lautakunnan työskentelyä tukevan asiantuntijapalvelun hankintaan.

Kaupunginhallitus

Palvelualue: Yleishallinnon toimielimet
Vastuuhenkilö: Kaupunginjohtaja
Toiminnan luonne: Kuntalain (410/2015) 30 §:ssä tarkoitettu lakisääteinen toimielin.
Toiminnan kuvaus: Kaupunginhallitus vastaa kaupungin hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuusvalvonnasta. Kaupunginhallitus johtaa, ohjaa ja koordinoi kaupungin päätöksentekoa, organisaation ja palveluiden suunnittelua ja kehittämistä sekä taloutta, valtuuston määrittelemien tavoitteiden mukaisesti.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
TOIMINTATUOTOT	**199**	**0**	**0**	**0,0 %**	**0**
TOIMINTAKULUT	**-460 471**	**-197 490**	**-247 861**	**25,5 %**	**-50 371**
TOIMINTAKATE	**-460 272**	**-197 490**	**-247 861**	**25,5 %**	**-50 371**
VYÖRYTYKSET	0	-14 433	-12 199	-15,5 %	2 235
YLI/ALIJÄÄMÄ	**-460 319**	**-211 923**	**-260 060**	**22,7 %**	**-48 136**

Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut
Vuonna 2027 toiminnassa painottuvat kaupunkistrategian toimeenpano, talouden tasapainotusohjelman toteuttaminen sekä kaupungin palveluiden ja toiminnan kehittäminen taloudellisesti kestävällä tavalla.

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Yleishallinnon toimielimet					
Kaupunginhallitus	1	1	1	1	1

Kaupunginhallituksen toimikunnat

Palvelualue: Yleishallinnon toimielimet
Vastuuhenkilö: Kaupunginjohtaja
Toiminnan luonne: Kuntalain (410/2015) 26-28 §:issä tarkoitetut lakisääteiset vaikuttamistoimielimet nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto. Kuntalain (410/2015) 30 §:ssä tarkoitetut kaupunginhallituksen asettamat toimikunnat määrätyn tehtävän hoitamista varten.
Toiminnan kuvaus: Kaupunginhallituksen toimikuntiin kuuluvat lakisääteiset vaikuttamistoimielimet eli nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto sekä kaupunginhallituksen erikseen asettamat toimikunnat. Vaikuttamistoimielinten tehtävänä on edistää eri väestöryhmien osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia kaupungin toiminnassa ja päätöksenteossa.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
TOIMINTAKULUT	**-7 113**	**-13 429**	**-15 936**	**18,7 %**	**-2 507**
TOIMINTAKATE	**-7 113**	**-13 429**	**-15 936**	**18,7 %**	**-2 507**
VYÖRYTYKSET	0	-865	-697	-19,4 %	168
YLI/ALIJÄÄMÄ	**-7 113**	**-14 294**	**-16 633**	**16,4 %**	**-2 339**

Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut
Vuonna 2027 toiminnassa painottuvat kuntalaisten osallisuuden, vuorovaikutuksen ja vaikuttamismahdollisuuksien vahvistaminen kaupunkistrategian mukaisesti.

3.2 Hallintopalvelujen palvelualue

Vastuuhenkilö: Hallintopalveluiden palvelualuejohtaja
Palvelualue sisältää: Hallinnon tukipalvelut
Palvelualueen kuvaus: Hallintopalvelujen palvelualue tuottaa kaupungin päätöksenteon tuki- ja henkilöstöpalvelut sekä konsernin talous- ja tietohallintopalvelut. Palvelut on organisoitu kahden tulosalueen alle: hallinto- ja henkilöstöpalvelut sekä talous- ja tietohallintopalvelut. Palvelualue toimii muiden palvelualueiden ja konserniyhtiöiden strategisena kumppanina varmistaen hallinnon lainmukaisuuden, talouden kestävyyden, tietoturvallisen toimintaympäristön sekä sujuvat digitaaliset tukiprosessit. Palvelualue toimii muiden palvelualueiden ja konserniyhtiöiden strategisena kumppanina varmistaen hallinnon lainmukaisuuden, talouden kestävyyden, tietoturvallisen toimintaympäristön sekä sujuvat digitaaliset tukiprosessit. Hallintopalvelut sisältävät päätöksenteon tuen, henkilöstöhallinnon, taloushallinnon ja tietohallinnon palveluyksiköt tukipalveluiden vastuualueella. Päätöksenteon tuki ja henkilöstöhallinnon vastuuviranhaltijana toimii hallintopalveluiden palvelualuejohtaja ja talous- ja tietohallinnon vastuuviranhaltija on talous- ja tietohallintojohtaja.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
TOIMINTATUOTOT	**1 888 310**	**136 521**	**129 200**	**-5,4 %**	**-7 321**
Myyntituotot	1 779 350	56 521	44 200	-21,8 %	-12 321
Tuet ja avustukset	107 058	80 000	85 000	6,3 %	5 000
Muut toimintatuotot	1 902	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	**-2 130 134**	**-2 130 972**	**-2 004 408**	**-5,9 %**	**126 564**
Henkilöstökulut	-653 240	-714 809	-559 024	-21,8 %	155 785
Palvelujen ostot	-1 321 176	-1 256 125	-1 280 673	2,0 %	-24 548
Aineet, tarvik. ja tavarat	-23 174	-9 000	-9 000	0,0 %	0
Muut toimintakulut	-132 544	-151 038	-155 711	3,1 %	-4 673
TOIMINTAKATE	**-241 824**	**-1 994 451**	**-1 875 208**	**-6,0 %**	**119 243**
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-1 901	-26 051	-19 082	-26,8 %	6 969
VYÖRYTYKSET	**0**	**1 687 362**	**1 536 945**	**-8,9 %**	**-150 417**
YLI/ALIJÄÄMÄ	**-248 694**	**-333 140**	**-357 345**	**7,3 %**	**-24 204**

Ulkoinen/Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
Ulkoinen					
TOIMINTATUOTOT	128 572	136 521	129 200	-5,4 %	-7 321
TOIMINTAKULUT	-2 077 473	-2 082 409	-1 952 570	-6,2 %	129 839
TOIMINTAKATE	**-1 948 901**	**-1 945 888**	**-1 823 370**	**-6,3 %**	**122 518**
Sisäinen					
TOIMINTATUOTOT	1 759 738	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-52 661	-48 563	-51 838	6,7 %	-3 275
TOIMINTAKATE	**1 707 077**	**-48 563**	**-51 838**	**6,7 %**	**-3 275**

Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut
Hallintopalveluissa kehitetään digitalisaatiota ja sähköisiä toimintatapoja osana kaupungin strategian 2027–2030 toteuttamista. Tavoitteena on sujuvoittaa hallinnollisia prosesseja, vähentää manuaalista työtä sekä parantaa toiminnan tehokkuutta ja henkilöstön digiosaamista. Digitalisaatiota edistetään ottamalla käyttöön uusia sähköisiä toimintatapoja, kehittämällä nykyisiä järjestelmiä ja vahvistamalla henkilöstön osaamista.

Vuonna 2027 hallintopalvelujen toimintaa ohjaavat uuden kaupunkistrategian (2027–2030) toimeenpano sekä talouden tasapainottamisohjelman mukaiset rakenteelliset ja toiminnalliset muutokset. Kaupunkistrategian arvojen (*vastuullisesti, rohkeasti, yhdessä*) mukaisesti palvelualue uudistaa sisäisiä toimintatapoja, purkaa siiloja ja siirtää resursseja rutiinitehtävistä ennakoivaan asiantuntijatyöhön.

Vuoden 2027 aikana syksyn 2026 yhteistoimintaneuvotteluiden linjaukset viedään käytäntöön selkeyttämällä tehtävänkuvia ja yhtenäistämällä konsernitason tukiprosesseja. Samalla tarkastellaan kriittisesti ulkoistus- ja puitesopimusten kustannustehokkuutta muuttuneen hankintalainsäädännön puitteissa. Digitalisaatiota ja automaatiota hyödynnetään täysimääräisesti sekä kuntalaisten sähköisessä asioinnissa että sisäisissä talous-, henkilöstö- ja tietohallinnon prosesseissa.

Suunnitelmavuosina 2028–2029 painopiste on konserniyhtiöiden ja kaupungin tukipalveluiden syvemmässä integraatiossa, tiedolla johtamisen työkalujen vakiinnuttamisessa.

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Hallintopalvelujen palvelualue					
Henkilöstöhallinto	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Päätöksenteon tuki	3,2	3,2	3,5	3,5	3,5
Taloushallinto	0,7	0,7	0,65	0,65	0,65
Tietohallinto	0,7	0,7	0,65	0,65	0,65
Yhteensä	**5,1**	**5,1**	**5,3**	**5,3**	**5,3**

Tavoitteet		
Viitasaari liikkuu - Uudistamme koko kaupunkikonsernin toimintaa ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla.		
Tavoite: Kehitämme digitalisaatiota kaikissa hallinnon toiminnoissa.		
Mittarit	**Lähtö**	**Tavoite**
sähköisen asioinnin toimintatapojen kehittäminen (prosessikuvaukset)	0	100
hallinnon prosessien digitalisointi (aloitteet, hakemukset, palautteet)	0	100
henkilöstön digiosaamisen kehittäminen (yhteiset koulutusmahdollisuudet)	0	100
Viitasaari soi - Ylläpidämme kaupungin hyvää työnantajamainetta tukemalla henkilöstömme osaamista ja huolehtimalla työhyvinvoinnista.		
Tavoite: Henkilöstön työkyvyn ja osaamisen turvaaminen muutoksessa		
Mittarit	**Lähtö**	**Tavoite**
Sairauspoissaolopäivien ja % kääntäminen laskuun	0	80

Riskit		
Riskiluokka: Toiminta / Prosessit		
Riski		**Suuruus (1-16)**
Hallinnon työprosesseissa tarvittavan työpanoksen ja osaamisen riittävyys		**4**
Hallintatoimenpiteet	Ennakoidaan huolellisesti palvelualueen henkilöstötarpeet ja huolehditaan tehtävänkuvien kehittämisestä ja perehdytysprosessista.	
Mittarit	**Lähtö**	**Tavoite**
kriittisten työprosessien jatkuvuuden varmistaminen	0	100

Päätöksenteon tuki

Palvelualue: Hallintopalvelujen palvelualue
Vastuuhenkilö: Hallintopalvelujen palvelualuejohtaja
Toiminnan luonne: Yleishallinnon palvelu
Toiminnan kuvaus: Päätöksenteon tuki huolehtii kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen, tarkastuslautakunnan ja keskusvaalilautakunnan päätösasioiden valmistelu-, sihteeri- ja toimeenpanotehtävistä, vaalien järjestämiseen liittyvistä tehtävistä, asiakirjahallinnosta, kirjaamo- ja arkistotoimen tehtävistä sekä tietosuojasta. Keskitetyt neuvonta-, asiointi- ja puhelinpalvelut hoidetaan kaupungintalon neuvonnassa ja asiointipisteessä.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
TOIMINTATUOTOT	**4 112**	**0**	**6 000**	**0,0 %**	**6 000**
TOIMINTAKULUT	**-263 209**	**-280 419**	**-326 543**	**16,4 %**	**-46 124**
TOIMINTAKATE	**-259 097**	**-280 419**	**-320 543**	**14,3 %**	**-40 124**
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-272	-8 213	-7 845	-4,5 %	368
VYÖRYTYKSET	0	-27 649	-28 956	4,7 %	-1 307
YLI/ALIJÄÄMÄ	**-259 369**	**-316 281**	**-357 345**	**13,0 %**	**-41 063**

Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut
Päätöksenteon tuki huolehtii kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen ja muiden toimielinten sihteeri-, valmistelu-, kokoushallinta- ja täytäntöönpanotehtävistä. Vastuualue vastaa myös kaupungin kirjaamosta, asiakirjahallinnosta ja arkistoinnista, tietosuojatyöstä, vaalien järjestämisestä sekä viestinnän ja kuntalaisosallisuuden koordinoinnista.

Päätöksenteon tukeen varataan 17.400 euron määräraha Dynasty asianhallintajärjestelmään ja sähköiseen arkistoon, 9.300 euroa Cloud Meeting kokoushallintapalveluun, 5.400 euroa Webropol kysely- ja ilmoituskanavapalveluun ja 1.800 euroa Visma Sign allekirjoituspalveluun. Lisäksi talousarvioon sisältyy varaukset keskitettyihin toimistotarvikehankintoihin ja postipalveluihin sekä 5.000 euron varaus tietojärjestelmien kehitystöihin.

Toimintatuottoihin sisältyy yhteispalvelusopimuksen mukainen valtionkorvaus.

Lainsäädäntö sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuudesta viranomaistoiminnassa on tullut voimaan keväällä 2026. Julkisen hallinnon digitaaliset palvelut ovat hallinnon asiakkaille ensisijainen tapa asiointiin, mikä tulee huomioida kaikissa asiointiprosesseissa ja asianhallintajärjestelmässä.

Uusi arkistointilaki on tullut voimaan 1.7.2026. Uuden lain lähtökohtana on digitaalinen toimintaympäristö, jossa sähköisesti syntyneiden aineistojen säilyttäminen, arkistointi ja hallinta muodostavat entistä keskeisemmän osan organisaation tiedonhallintaa.

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Hallintopalvelujen palvelualue					
Päätöksenteon tuki	3,2	3,2	3,5	3,5	3,5

Tavoitteet			
Viitasaari liikkuu - Uudistamme koko kaupunkikonsernin toimintaa ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla.			
Tavoite: Ajantasainen asianhallinnan järjestelmäkokonaisuus ja sujuvat prosessit tukevat organisaation perustoimintoja			
Toimenpiteet	Asianhallinnan vastuut ja prosessit pidetään ajan tasalla		
	Asianhallintajärjestelmää hyödynnetään tehokkaasti ja sen käyttöä kehitetään kokonaisuutena		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Vastuumatriisit ja prosessikuvaukset katselmoidaan vähintään vuosittain		0	100
Asianhallintajärjestelmäkokonaisuuden kehittämissuunnitelman mukaiset toimenpiteet		0	100
Tavoite: Digitalisaation edistäminen hallintotoiminnoissa			
Toimenpiteet	Sähköisen arkistoinnin käyttöönotto		
	Sähköisen kokoushallinnan käytön laajentaminen		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Sähköinen arkistointi on otettu suunnitelman mukaisesti käyttöön		0	100
Sähköisen kokoushallinnan toiminnot on otettu laajasti käyttöön		0	100

Henkilöstöhallinto

Palvelualue: Hallintopalvelujen palvelualue
Vastuuhenkilö: Hallintopalvelujen palvelualuejohtaja
Toiminnan luonne: Sisäinen tukipalvelu, jonka kustannukset vyörytetään varsinaiselle toiminnalle ulkoisten henkilöstömenojen suhteessa.
Toiminnan kuvaus: Henkilöstöhallinto vastaa kaupungin henkilöstötyön johtamisesta ja kehittämisestä, palkkaus- ja palvelussuhdeasioista, työhyvinvoinnin, työturvallisuuden ja henkilöstön osaamisen kehittämisestä, esihenkilötyön ja henkilöstöhallinnon palvelujen ohjauksesta, ohjeiden ja sääntöjen valmistelusta. Ulkoistetuista palkkahallinnon palveluista vastaa Monetra Keski-Suomi Oy. Henkilöstöhallinto linjaa ja ohjeistaa hr- ja palkkahallintoon kuuluvia kaupungin prosesseja. Henkilöstöhallinnon määrärahavarauksiin sisältyy Kevan tasausmaksu, pääluottamusmiesten ja työsuojeluvaltuutettujen toiminta, yhteistyötoimikunta ja työsuojelutoimikunta, työterveyshuollon palvelut kaupungin henkilöstölle ja työhyvinvoinnin kehittäminen.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
TOIMINTATUOTOT	**809 000**	**80 000**	**85 000**	**6,3 %**	**5 000**
TOIMINTAKULUT	**-809 000**	**-803 856**	**-616 592**	**-23,3 %**	**187 264**
TOIMINTAKATE	**0**	**-723 856**	**-531 592**	**-26,6 %**	**192 264**
VYÖRYTYKSET	0	723 856	531 592	-26,6 %	-192 264
YLI/ALIJÄÄMÄ	**-231**	**0**	**0**	**-100,0 %**	**0**

Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut
Henkilöstöhallintoon varataan 173.000 euron määräraha ulkoistettujen palkkahallinnon palvelujen ostoon Monetra Keski-Suomi Oy:ltä. Henkilöstöhallinnon perusjärjestelmänä on Personec F, jonka kustannus sisältyy Monetran palveluun. Työvuorosuunnittelun ja työajanseurannan järjestelmiin varataan 12.000 euroa. Työterveyshuollon palvelusopimuksen kustannuksiin varataan 150.000 euroa, joihin liittyvän Kela-korvauksen tuloarvio on 80.000 euroa. Määrärahavarauksiin sisältyy Eduhouse-koulutuspalvelu 9.300 euroa, Kuntarekry-palvelu 6.000 euroa ja KT Kuntatyönantajien jäsenmaksu 3.900 euroa. IF kuntavakuutuksen henkilövakuutuksiin varataan 9.000 euroa.

Vuonna 2027 henkilöstölle tarjotaan työhyvinvointia tukeva 50 euron suuruinen ePassi-henkilöstöetu, johon varataan 14.000 euroa. Henkilöstön työhyvinvointia tukevaan toimintaan, yhteisiin koulutuksiin, joulukahvitukseen yms. varataan yhteensä 14.000 euroa. Kevan tasausmaksuun varataan 173.855 euroa.

Sidosyksikköhankintana tehdystä palkkahallinnon palvelujen sopimuskokonaisuudesta on tehty 18.6.2026 voimaan tulleen hankintalain edellyttämä sidosyksikköilmoitus Valtiokonttorille.

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Hallintopalvelujen palvelualue					
Henkilöstöhallinto	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5

Tavoitteet	
Viitasaari liikkuu - Uudistamme koko kaupunkikonsernin toimintaa ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla.	
Tavoite: Ajantasainen henkilöstöhallinnon järjestelmäkokonaisuus ja sujuvat prosessit tukevat organisaation perustoimintoja.	
Toimenpiteet	Henkilöstöhallinnon tietojärjestelmiä hyödynnetään tehokkaasti ja niiden käyttöä kehitetään kokonaisuutena.
	Henkilöstöhallinnon vastuumatriisit ja prosessikuvaukset pidetään ajan tasalla.

Mittarit	Lähtö	Tavoite
Henkilöstöhallinnon kehittämissuunnitelman mukaiset toimenpiteet	0	100
Vastuumatriisit ja prosessikuvaukset katselmoidaan vähintään vuosittain	0	100
Tavoite: Digitalisaation edistäminen henkilöstöhallinnon toiminnoissa		
Toimenpiteet Sähköisen työajanseurantajärjestelmän käyttöönotto		
Mittarit	**Lähtö**	**Tavoite**
Työajanseurantajärjestelmä on otettu käyttöön kaikilla henkilöstöryhmillä	0	100

Riskit	
Riskiluokka: Toiminta / Prosessit	
Riski	**Suuruus (1-16)**
Äkilliset pitkät sairaspoissaolot	**4**
Hallintatoimenpiteet Selkeät tehtävänkuvat	

Taloushallinto

Palvelualue: Hallintopalvelujen palvelualue
Vastuuhenkilö: Talous- ja tietohallintojohtaja
Toiminnan luonne: Sisäinen tukipalvelu, jonka kustannukset vyörytetään varsinaiselle toiminnalle ulkoisten toimintamenojen suhteessa.
Toiminnan kuvaus: Taloushallinnon tehtäviä ovat talousarvioiden laadinta ja taloussuunnittelu, tilinpäätöksen laadinta, talouden ohjaus, seuranta ja raportointi, laskennan kehittäminen, rahoituksen hallinta, hankintojen ohjaus ja neuvonta, hankintaprosessien kehittäminen sekä yhteishankinnat. Ulkoistetuista taloushallinnon palveluista vastaa Monetra Keski-Suomi Oy. Taloushallinto linjaa ja ohjeistaa taloushallintoon, laskutukseen ja hankintoihin kuuluvia kaupungin prosesseja.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
TOIMINTATUOTOT	**376 870**	**2 400**	**2 400**	**0,0 %**	**0**
TOIMINTAKULUT	**-371 675**	**-372 952**	**-375 847**	**0,8 %**	**-2 895**
TOIMINTAKATE	**5 195**	**-370 552**	**-373 447**	**0,8 %**	**-2 895**
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-649	-13 838	-10 387	-24,9 %	3 451
VYÖRYTYKSET	0	370 552	383 834	3,6 %	13 282
YLI/ALIJÄÄMÄ	**0**	**-13 838**	**0**	**-100,0 %**	**13 838**

Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut
Taloushallintoon varataan 218.000 euron määräraha ulkoistettujen taloushallintopalvelujen ostoon sopimuskumppanilta Monetra Keski-Suomi Oy:ltä. Maksuliikennejärjestelmä Cash Management sisältyy palvelun kustannuksiin. Taloushallinnon tietojärjestelmäkustannuksiin varataan yhteensä 76.000 euroa. Taloushallinnon perusjärjestelmänä on CGI:n ProEconomica Premium SaaS, johon kytkeytyvät SiiriNet tiedonsiirrot ja Laskuhotellin palvelut. Softwaven Opiferus-järjestelmäkokonaisuutta käytetään monipuolisesti talouden suunnitteluun, raportointiin ja seurantaan. Sähköistä hankintajärjestelmää Cloudiaa käytetään kilpailutuksiin, pienhankintoihin ja sopimushallintaan. Määrärahavarauksiin sisältyy Valtiokonttorin suomi.fi-maksut, Ceepos verkkokauppa ja maksupäätteet. IF kuntavakuutuksen vastuuvakuutuksiin varataan 17.300 euroa ja perintäkuluihin

5.000 euroa.

Sidosyksikköhankintana tehdystä taloushallinnon palvelujen sopimuskokonaisuudesta on tehty 18.6.2026 voimaan tulleen hankintalain edellyttämä sidosyksikköilmoitus Valtiokonttorille.

Valtiovarainministeriön Hankinta-Suomi -ohjelman osana Valtiokonttorilla on käynnissä toteutushanke kansallisen julkisten hankintojen tietovarannon perustamisesta ja julkisyhteisöjen ostolaskutietojen julkaisemisesta. Hankeaikataulun mukaisesti hankintoja koskeva tiedonkeruu alkaisi vuoden 2026 aikana ja ostolaskutietojen keruu vuoden 2028 alusta. Käytännössä tiedonkeruu edellyttää sähköisen hankintajärjestelmän käyttöä ja ostolaskujen vastaanottamista määrämuotoisena.

Viitasaari osallistuu taloussuunnitelmakaudella FCG Oy:n valtakunnalliseen Kestävä kuntatalous III -verkostohankkeeseen.

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Hallintopalvelujen palvelualue					
Taloushallinto	0,7	0,7	0,65	0,65	0,65

Tavoitteet			
Viitasaari liikkuu - Uudistamme koko kaupunkikonsernin toimintaa ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla.			
Tavoite: Ajantasainen taloushallinnon järjestelmäkokonaisuus ja sujuvat prosessit tukevat organisaation perustoimintoja.			
Toimenpiteet	Taloushallinnon tietojärjestelmiä hyödynnetään tehokkaasti ja niiden käyttöä kehitetään kokonaisuutena.		
	Taloushallinnon vastuumatriisit ja prosessikuvaukset pidetään ajan tasalla.		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Taloushallinnon järjestelmäkokonaisuuden kehittämissuunnitelman mukaiset toimenpiteet		0	100
Vastuumatriisit ja prosessikuvaukset katselmoidaan vähintään vuosittain.		0	100
Tavoite: Digitalisaation edistäminen taloushallinnon toiminnoissa			
Toimenpiteet	Hankintaprosessit toteutetaan sähköisesti Cloudia-hankintajärjestelmässä		
	Korttimaksupäätteet, mobiilimaksaminen ja verkkokauppa otetaan käyttöön kaikissa soveltuvissa kohteissa		
	Valmistaudutaan hankintatietovarannon käyttöönottoon ja ostolaskudatan julkaisemiseen		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Kaikki hankinnat tehdään Cloudia-hankintajärjestelmässä		0	100
Kaikki ostolaskut vastaanotetaan sähköisesti tai toimittajaportaalin kautta		0	100
Maksutoiminnot on järjestetty suunnitelman mukaisesti		0	100
Tavoite: Omaisuuden hallinnointi ja seuranta on järjestetty asianmukaisesti			
Toimenpiteet	Käyttöomaisuuskirjanpidon ajantasaisuuden varmistaminen		
	Vakuutusturvan ajantasaisuuden varmistaminen		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Vakuutusturva on katselmoitu		0	100
Käyttöomaisuuskirjanpito on katselmoitu ja kirjanpitoarvot ovat ajantasaiset		0	100

Riskit			
Riskiluokka: Toiminta / Prosessit			
Riski			**Suuruus (1-16)**
Organisaation oman asiantuntijaresurssin niukkuus			**6**
Hallintatoimenpiteet	Työprosessien dokumentointi helpottaa tehtävien haltuunottoa sijaistus- ja henkilövaihdostilanteissa.		
Riski			**Suuruus (1-16)**
Taloushallinnon toimintaympäristön sopimushallinta			**6**
Hallintatoimenpiteet	Sopimuskokonaisuuden kartoitus		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Sopimuskokonaisuus on kartoitettu.		0	100
Riskiluokka: ICT			
Riski			**Suuruus (1-16)**
Taloushallinnon toimintaa vaarantavat tietojärjestelmäriskit			**8**
Hallintatoimenpiteet	Tietoturvallisen toimintaympäristön jatkuva kehittäminen. Vaatimustenmukaisuuden edellyttäminen sopimuskumppaneilta.		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Taloushallinnon järjestelmäkokonaisuuden vaatimustenmukaisuus kuvataan Digiturvamallissa.		0	100
Vaatimustenmukaisuus on huomioitu kaikissa sopimuksissa.		0	100
Riskiluokka: Rahoitus			
Riski			**Suuruus (1-16)**
Maksuvalmiuden heikentyminen			**6**
Hallintatoimenpiteet	Kassanhallinnan ennustetyökalujen käyttö.		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Kassavirtaennuste ja rahoitussuunnitelma laaditaan säännöllisesti.		0	100

Tietohallinto

Palvelualue: Hallintopalvelujen palvelualue
Vastuuhenkilö: Talous- ja tietohallintojohtaja
Toiminnan luonne: Sisäinen tukipalvelu, jonka kustannukset vyörytetään varsinaiselle toiminnalle lisenssilajeihin ja -määriin perustuvan painotetun laskennan perusteella.
Toiminnan kuvaus: Tietohallinto tuottaa kaupunkikonsernille tietojärjestelmä- ja telepalvelujen kehittämis-, ylläpito- ja tukipalveluita. Ulkoistetusta tietohallinnon palvelutuotannosta vastaa Tiera Oy. Tietoliikennepalvelut hankitaan Joki ICT Oy:ltä, Pohjoisen Keski-Suomen Verkkopalvelut Oy:ltä ja muilta sopimuskumppaneilta. Tietohallinto linjaa ja ohjeistaa tietohallintoon, tietojärjestelmiin ja tiedonhallintaan kuuluvia kaupungin prosesseja.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
TOIMINTATUOTOT	**686 328**	**54 121**	**35 800**	**-33,9 %**	**-18 321**
TOIMINTAKULUT	**-686 135**	**-673 745**	**-685 426**	**1,7 %**	**-11 681**
TOIMINTAKATE	**193**	**-619 624**	**-649 626**	**4,8 %**	**-30 002**
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	0	-4 001	-850	-78,7 %	3 151
VYÖRYTYKSET	0	620 604	650 476	4,8 %	29 873
YLI/ALIJÄÄMÄ	**0**	**-3 021**	**0**	**-100,0 %**	**3 021**

Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut
Tietohallintoon varataan 330.000 euron määräraha ulkoistettujen tietohallintopalvelujen ostoon sopimuskumppanilta Tiera Oy:ltä. Tiera M365 lisensseihin varataan 58.000 euroa. Pohjoisen Keski-Suomen Verkkopalvelujen kuntaliittymään varataan 47.800 euroa ja Joki ICT:n lähiverkkopalveluihin 21.000 euroa. Telian puhelinpalveluihin varataan 33.000 euroa. Lisäksi talousarvioon sisältyy varaukset turvapostiin, turvatulostukseen, Digiturvamalliin ja muihin yhteisiin lisensseihin, Louhi väestöpalvelimeen ja Luuppi kierrätyspalveluun. M365 kehitystöihin varataan 10.000 euroa. IT-laitteiden ja monitoimilaitteiden leasing-vuokriin varataan yhteensä 110.000 euroa.

Sidosyksikköhankintana tehdyistä tietohallinnon palvelujen sopimuskokonaisuuksista on tehty 18.6.2026 voimaan tulleen hankintalain edellyttämä sidosyksikköilmoitus Valtiokonttorille.

Lainsäädäntö sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuudesta viranomaistoiminnassa on tullut voimaan vuonna 2026. Julkisen hallinnon digitaaliset palvelut ovat hallinnon asiakkaille ensisijainen tapa asiointiin, mikä tulee huomioida kaikissa asiointiprosesseissa ja asianhallintajärjestelmässä.

Digi- ja väestövirasto siirtyy välittämään väestötietoja ja niiden muutoksia julkisorganisaatioiden tietojärjestelmiin yksinomaan VTJ-muutosrajapinnalla Suomi.fi-palveluväylän kautta. Muutosrajapinta on otettava käyttöön viimeistään 31.12.2026. Muutoksen yhteydessä uudistetaan väestötiedon käyttöä koskevat organisaation tietoluvat ja henkilöstön käyttöoikeudet sekä otetaan käyttöön Louhi-väestöpalvelin, johon hankitaan tarvittavat liittymät väestötietoa käyttäviin toimialajärjestelmiin.

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Hallintopalvelujen palvelualue					
Tietohallinto	0,7	0,7	0,65	0,65	0,65

Tavoitteet			
Viitasaari liikkuu - Uudistamme koko kaupunkikonsernin toimintaa ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla.			
Tavoite: Ajantasainen ICT-toimintaympäristö ja sujuvat tietohallinnon prosessit tukevat organisaation perustoimintoja.			
Toimenpiteet	Käyttäjähallinnan automatisoinnit eri tietojärjestelmissä		
	Louhi-väestöpalvelimen ja VTJ-muutosrajapinnan hyödyntäminen eri tietojärjestelmissä		
	M365-ympäristön kehittäminen: intranet, tiedostokirjastot, teams-pelikirja, käyttäjien ohjeistus ja koulutus		
	Vastuumatriisit ja prosessikuvaukset pidetään ajan tasalla		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
SSO-kertakirjautuminen on käytössä kaikissa tietojärjestelmissä, joihin se soveltuu		0	100

VTJ-muutosrajapinnat on otettu käyttöön kaikissa tietojärjestelmissä, joihin se soveltuu	0	100
Kaikki käyttäjät suorittavat M365-peruskoulutuksen	0	100
Intranet on uudistettu ja sen ylläpito on suunniteltu	0	100
Vastuumatriisit ja prosessikuvaukset on katselmoitu	0	100
Tavoite: Digitalisaation edistäminen eri toiminnoissa		
Toimenpiteet	Päivittäistietovarannon (PTV) ajantasaistaminen	
	Suomi.fi -viestien käyttöönotto eri tietojärjestelmissä	
Mittarit	**Lähtö**	**Tavoite**
Suomi.fi -viestit ovat käytössä kaikissa tietojärjestelmissä, joihin ne soveltuvat	0	100
PTV on ajan tasalla ja sen ylläpito on suunniteltu	0	100

Riskit		
Riskiluokka: Toiminta / Prosessit		
Riski		**Suuruus (1-16)**
Organisaation oman asiantuntijaresurssin niukkuus		**9**
Hallintatoimenpiteet	Toimintaympäristön ja työprosessien dokumentointi helpottaa tehtävien haltuunottoa sijaistus- ja henkilövaihdostilanteissa.	
Riski		**Suuruus (1-16)**
ICT-toimintaympäristön sopimushallinta		**9**
Hallintatoimenpiteet	Sopimuskokonaisuuden kartoitus	
Mittarit	**Lähtö**	**Tavoite**
Sopimuskokonaisuus on kartoitettu.	0	100
Riskiluokka: ICT		
Riski		**Suuruus (1-16)**
Organisaation toimintaa vaarantavat tietoturvariskit		**8**
Hallintatoimenpiteet	Tietoturvallisen toimintaympäristön, laite- ja käyttäjähallinnan jatkuva kehittäminen. ,Digiturvamallin käyttöönotto ja jatkuva päivittäminen. Käyttäjien ohjeistus ja koulutus.	
Mittarit	**Lähtö**	**Tavoite**
ICT-toimintaympäristön vaatimustenmukaisuus kuvataan Digiturvamallissa.	0	100
Kaikki käyttäjät suorittavat tietoturvakoulutuksen.	0	100

3.3 Elinvoimapalvelujen palvelualue

Vastuuhenkilö: Kaupunginjohtaja
Palvelualue sisältää: Työllisyyden hoito, elinvoima, viestintä
Palvelualueen kuvaus: Elinvoimapalveluiden alaisuuteen kuuluvat johtaminen, strategia ja edunvalvontatyö, kuntademokratian ja osallisuuden edistäminen, valmius ja varautuminen, konserniyhtiöt, viestintä, markkinointi ja matkailu, työllisyyspalvelut sekä saavutettavuus. Lisäksi hankerahoituksella perustetut etätyötila Lennätin sekä Digikeskus sijoittuvat kaupunkiorganisaatiossa elinvoimapalveluiden alle.

Elinvoimapalveluihin kytkeytyvät suurimmat konserniyhtiöt, Kehittämisyhtiö Witas Oy, Viitasaaren Vuokra-asunnot Oy sekä Wiitaseudun Yrityspalvelut Oy, toimivat omien hallitustensa ja toimitusjohtajiensa johdolla, mutta tekevät tiivistä yhteistyötä elinvoimapalveluiden kanssa.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
TOIMINTATUOTOT	**616 736**	**337 166**	**289 130**	**-14,2 %**	**-48 036**
Myyntituotot	527 378	95 206	119 900	25,9 %	24 694
Tuet ja avustukset	20 230	176 960	100 490	-43,2 %	-76 470
Muut toimintatuotot	69 128	65 000	68 740	5,8 %	3 740
TOIMINTAKULUT	**-2 523 620**	**-2 674 738**	**-2 361 732**	**-11,7 %**	**313 006**
Henkilöstökulut	-360 986	-350 508	-180 811	-48,4 %	169 697
Palvelujen ostot	-1 347 411	-1 525 252	-1 410 864	-7,5 %	114 388
Aineet, tarvik. ja tavarat	-24 862	-17 100	-2 300	-86,5 %	14 800
Avustukset	-645 690	-679 122	-730 538	7,6 %	-51 416
Muut toimintakulut	-144 671	-102 756	-37 219	-63,8 %	65 537
TOIMINTAKATE	**-1 906 884**	**-2 337 572**	**-2 072 602**	**-11,3 %**	**264 970**
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-6 571	-76 821	-100 456	30,8 %	-23 636
VYÖRYTYKSET	**0**	**-63 679**	**-45 950**	**-27,8 %**	**17 729**
YLI/ALIJÄÄMÄ	**-1 913 607**	**-2 429 322**	**-2 154 008**	**-11,3 %**	**275 313**

Ulkoinen/Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
Ulkoinen					
TOIMINTATUOTOT	599 170	337 166	289 130	-14,2 %	-48 036
TOIMINTAKULUT	-2 396 935	-2 596 866	-2 358 671	-9,2 %	238 195
TOIMINTAKATE	**-1 797 765**	**-2 259 700**	**-2 069 541**	**-8,4 %**	**190 159**
Sisäinen					
TOIMINTATUOTOT	17 566	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-126 685	-77 872	-3 061	-96,1 %	74 811
TOIMINTAKATE	**-109 119**	**-77 872**	**-3 061**	**-96,1 %**	**74 811**

Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut

Elinvoiman kustannuspaikoille on varattu alla kuvatun mukaisesti määrärahoja kaupungin viestintään, markkinointiin, avustuksiin, strategisiin kehittämishankkeisiin sekä muuhun elinvoiman tukemiseen.

Seutuyhteistyö: Seutuyhteistyön kustannuspaikoille on varattu muun muassa joukkoliikenteen subventointikustannuksia Pihtiputaan ja Äänekosken suuntiin. Tällä tuetaan muun muassa toisen asteen opiskelijoiden liikkuvuutta paikkakuntien välillä. Varatut määrärahat ovat kaupunginhallituksen vuonna 2026 tekemien päätösten mukaisesti 5000 € ja 12 702 euroa. Lisäksi kustannuspaikalla huomioidaan Sydänsuomessa -alueyhteistyön 53.000 euron kuntaosuus, jonka sopimuskausi ulottuu vielä vuoteen 2027.

Markkinointi ja viestintä: Markkinoinnin ja viestinnän kustannuspaikalla on varauduttu viestintäsuunnittelijan palkkakustannusten lisäksi vain välttämättömiin markkinointi- ja painatuskustannuksiin. Vuonna 2027 Viitasaaren kaupunki ei osallistu Rakennusmessuille. Näkyvyydessä pyritään entistä enemmän kehittämään muun muassa Google-markkinointia. Markkinointibudjetti vuoden 2027 osalta on tiivistetty reilusti vuoden 2026 tasoon nähden.

Osallisuus: Osallisuuden kustannuspaikalla Rotina-lahjakortteihin varaudutaan 50 € / lapsi määrärahalla. Kylien kehittämisavustuksiin on varauduttu 4000 euron määrärahalla, valtuuston 15.6.2026 hyväksymän tasapainotusohjelman mukaisesti.

Tapahtumat: Tapahtumien kustannuspaikalla on varauduttu Musiikin Aika -festivaalin järjestämiseen leikatulla 30 000 euron määrärahalla sekä 2000 eurolla Valon Viitasaari-tapahtumaan. Pienten tapahtumien tukirahaa kaupunki ei budjetoi vuodelle 2027.

Wiilon yhteiskäyttöterminaali: Wiilon yhteiskäyttöterminaalin kehittämishankkeeseen on saatu vuoden 2025 lopulla 100 000 euron hankerahoitus Keski-Suomen liitolta. Tämän lisäksi kaupunki on ohjannut hankkeeseen omarahoitusosuutta. Hankeaika päättyy 30.4.2027, joten kustannuspaikalle on varattu määräaikaisen hanketyöntekijän palkkakustannukset ajalle 1-4 /2027. Hanketuloja vuodelle 2027 on arvioitu 25.000 euroa.

Nykymusiikin instituutti -hanke: Kustannuspaikalla on varauduttu 15.000 euron omavastuuseen Havina rakentuu -hankkeen osalta, johon on haettu Keski-Suomen Kulttuurirahaston apurahaa kaupunginhallituksen puoltavalla päätöksellä 19.10.2026.

Strategiset kehittämistoimet: Kustannuspaikalla on varauduttu 9500 eurolla Kestävä Kuntatalous II -hankkeen omarahoitusosuuteen (viimeinen hankevuosi 2027) sekä 2000 eurolla konsultatiivisiin lakipalveluihin pykälävalmisteluita varten.

Digikeskus ja Lennätin: Digikeskuksen ja Lennättimen osalta on varauduttu vuokrakuluihin ja pieniin laitehankintoihin.

Palveluliikenne: talouden tasapainotusohjelman mukaisesti palveluliikenteen kustannuksiin on varattu 38.000 euroa. Sopimuskausi päättyy vuonna 2027, jolloin reitit kilpailutetaan uudelleen määrärahaan varatun mukaisesti.

Maa- ja metsätiloissa on varauduttu metsänhoitosuunnitelman mukaisesti tehtäviin korjaustoimenpiteisiin sekä toimintatuottoihin metsänmyynnin osalta. Myyntituottoja on metsänhoitosuunnitelman mukaan tulossa noin 119 900 euroa.

Elinkeinopalvelut: elinkeinopalveluissa on varauduttu Kehittämisyhtiö Witas Oy:n toimintarahaan 430 000 eurolla. Tämä tarkoittaa 50.000 euron leikkausta Kehittämisyhtiö Witas Oy:n määrärahaan vuodelle 2027. Vuodelle 2027 ei kuitenkaan päivitetä yhteistoimintasopimusta erikseen, vaan sopimusta jatketaan muilta osin.

Maaseutuhallinto: Maaseutuhallinnon kustannuspaikalla on varauduttu Pihtiputaan kunnan vastaaman maaseutuhallinnon esityksen mukaisesti 71873,08 euron määrärahalla. Lomituspalvelujen tukeen on varattu 3000 euroa.

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Elinvoimapalvelut					
Elinvoima vastuualue	2,417	2,417	1,333	1,333	1,333
Työllisyyden hoito vastuualue	4,81	4,81	1,28	1,28	1,28
Yhteensä	**7,227**	**7,227**	**2,613**	**2,613**	**2,613**

Tavoitteet			
Viitasaari kasvaa			
Tavoite: Yritysten toimintaedellytyksiä ja uusien investointien sijoittumista Viitasaarelle vahvistetaan yhteistyössä konserniyhtiöiden kanssa			
Toimenpiteet	Yhteiskäyttöterminaali-konseptin valmisteluun sekä muut yritysten sijoittumista edistävät toimenpiteet. Edistetään Viitasaaren yritystoiminnan kasvua, uusien yritysten sijoittumista ja investointien toteutumista kehittämällä Wiilon yhteiskäyttöterminaali-konsepti toteutusvalmiiksi. Konseptin valmistelussa määritellään toimintamalli, potentiaaliset käyttäjäyritykset, palvelukokonaisuus, investointi- ja rahoitustarpeet sekä toteuttamisen edellytykset.		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Yhteiskäyttöterminaali-konseptin valmistuminen: Konseptin toimintamalli, käyttäjätarpeet, kustannus- ja rahoitusarvio sekä toteuttamissuunnitelma valmistuvat vuoden 2027 aikana.		0	1
Yritysten sitoutuminen: Vähintään kolme potentiaalista käyttäjä- tai kumppaniyritystä osallistuu yhteiskäyttöterminaalin jatkovalmisteluun.		0	3
Tavoite: Nuorten työllistymistä, koulutukseen siirtymistä ja osaamista vahvistetaan			
Toimenpiteet	Viitasaari WorKS -hanke		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Tavoitettujen nuorten määrä		0	30
Osaamiskartoitusten ja digitaalisten osaamisportfolioiden rakentaminen		0	15
Tavoite: Työllisyyden parantaminen: osaamisen / koulutuksen / työllisyyden edistäminen & oikean palvelun löytäminen			
Toimenpiteet	Paikko-osaamistodistukset, työhönvalmennusryhmät (kaksi ryhmää vuodessa), kuntoutustuki / eläkeselvitykset, henkilökohtaiset tapaamiset, peruskuntalisät ja korotetut kuntalisät sekä oppisopimuksen kuntalisä. Toimenpiteitä kohdennetaan myös maahanmuuttajille.		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Kaupungin työttömyysetuuksien rahoitusvastuun toteuma ei ylitä vuoden 2027 talousarviota		674 038	674 038
Työkyky- ja eläkeselvitysprosessien asiakasmäärät		0	10
Yksilötapaamisten määrä		0	100
Osaamistodistusten määrä		0	5
Kotoutumiskoulutusten määrä		0	5
Asiointipistettä käyttävien määrä eriteltynä palvelutarpeeseen		0	150
Työhönvalmennusryhmät		0	3
Viitasaari soi			

Tavoite: Viitasaaren vetovoimaa, matkailua ja myönteistä tunnettuutta vahvistetaan kustannustehokkaasti	
Toimenpiteet	Kaupungin brändiä ja tapahtumayhteistyötä kehitetään. Viitasaaren vetovoimaa, matkailua ja myönteistä tunnettuutta vahvistetaan suunnitelmallisella, vaikuttavalla ja kustannustehokkaalla viestinnällä, markkinoinnilla sekä tapahtuma- ja kumppanuusyhteistyöllä. Tavoitteena on lisätä Viitasaaren houkuttelevuutta asuin-, työskentely-, yrittämis-, vierailu- ja investointipaikkakuntana sekä vahvistaa kaupungin myönteistä mielikuvaa ja kilpailukykyä.

Mittarit	**Lähtö**	**Tavoite**
Vähintään 3 yhteistä matkailun, tapahtumien tai yritysmarkkinoinnin toimenpidettä kumppaneiden kanssa.	0	3
TOP5-tapahtumien kävijämäärän mittarointi	0	6 000

Elinvoima

Palvelualue: Elinvoimapalvelut
Vastuuhenkilö: Kaupunginjohtaja
Toiminnan luonne:
Toiminnan kuvaus: Elinvoimapalvelujen palvelualuejohtajana toimii kaupunginjohtaja. Elinvoimapalveluiden alaisuuteen kuuluvat johtaminen, strategia ja edunvalvontatyö, kuntademokratian ja osallisuuden edistäminen, valmius ja varautuminen, konserniyhtiöt, viestintä, markkinointi ja matkailu, työllisyyspalvelut sekä saavutettavuus. Lisäksi hankerahoituksella perustetut etätyötila Lennätin sekä Digikeskus sijoittuvat kaupunkiorganisaatiossa elinvoimapalveluiden alle.

Elinvoimapalveluihin kytkeytyvät suurimmat konserniyhtiöt, Kehittämisyhtiö Witas Oy, Viitasaaren Vuokraasunnot Oy sekä Wiitaseudun Yrityspalvelut Oy, toimivat omien hallitustensa ja toimitusjohtajiensa johdolla, mutta tekevät tiivistä yhteistyötä elinvoimapalveluiden kanssa.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
TOIMINTATUOTOT	**562 954**	**316 166**	**249 130**	**-21,2 %**	**-67 036**
TOIMINTAKULUT	**-1 233 023**	**-1 227 734**	**-1 033 140**	**-15,8 %**	**194 594**
TOIMINTAKATE	**-670 069**	**-911 568**	**-784 010**	**-14,0 %**	**127 558**
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-6 571	-76 821	-100 456	30,8 %	-23 636
VYÖRYTYKSET	0	-30 842	-29 848	-3,2 %	994
YLI/ALIJÄÄMÄ	**-676 650**	**-970 481**	**-849 315**	**-12,5 %**	**121 166**

Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut
Elinvoiman kustannuspaikoille varataan alla kuvatun mukaisesti määrärahoja kaupungin viestintään, markkinointiin, avustuksiin, strategisiin kehittämishankkeisiin sekä muuhun elinvoiman tukemiseen.

Seutuyhteistyö: Seutuyhteistyön kustannuspaikalle varataan kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti 53.000 euron määräraha Sydänsuomessa -seutuyhteistyöhön. Kustannuspaikalle varataan myös kaupunginhallituksen 22.9.2025 §:ssä 235 tehdyn päätöksen mukaisesti kaupungin osuus Äänekoski-Viitasaari -kuntarajat ylittävän joukkoliikenteen tukemiseen 5.000 euroa sekä Pihtiputaan ja Viitasaaren väliseen kuntarajat ylittävään joukkoliikenteen tukemiseen 12.700 euroa.

Markkinointi ja viestintä: kustannuspaikalla on huomioitu viestintäsuunnittelijan palkkakustannukset. Markkinointiin on varattu 12.000 euroa asiantuntijapalveluihin (matkailumarkkinoinnin kehittäminen, somemarkkinointi Lyhdyn osalta, muu viestinnän tuki jne.), 11.500 euroa viestintämateriaaleihin ja lisensseihin sekä 3.000 euroa messuosallistumisiin.

Wiilon yrityspuisto: Kaupunki on saanut myönteisen päätöksen enintään 101.960 euron avustuksesta Wiilon toimintaympäristön kehittämiseen ja yhteiskäyttöterminaalin suunnitteluun. Hanke jatkuu keväälle 2027.

Strategisten kehittämistoimien kustannuspaikalla on varauduttu muun muassa Viitasaaren kaupungin osallistuminen Kestävä Kuntatalous III-hankkeeseen, jonka vuosimaksu on 8.500 euroa (kh 5.5.2025 § 105). Kaupunginhallituksen strategisen kehittämisraha 40.000 euroa kattaa muun muassa kaupungin hankkeiden omavastuuosuudet.

Digikeskus ja Lennätin: kustannuspaikoille varataan määrärahat tilavuokriin kaupungin tytäryhtiöltä Wiitaseudun Yrityspalvelut Oy:ltä.

Palveluliikenteen järjestämiseen varataan 38.000 euroa.

Muu yhteistoiminta: muussa yhteistoiminnassa on varauduttu Verohallinnon ennusteen mukaisesti kuntakohtaisiin verotuskustannuksiin (55.987 euroa), maksuosuuteen maakuntien liitolle (liiton talousarviossa 71.227 euroa) sekä Kuntaliiton jäsenmaksuun (14.100 euroa).

Osallisuuden kustannuspaikalle varataan kylien kehittämisavustuksiin 4.000 euroa ja rotinalahjakortteihin 3.000 euroa.

Tapahtumien kustannuspaikalla on varauduttu Musiikin Ajan tukemiseen (40.000 euroa, kv. 27.10.2025), Valon Viitasaari -tapahtuman järjestämiseen (8.000 euroa) ja pienten tapahtumien tukemiseen erillisten päätösten mukaisesti (3.000 euroa).

Maa- ja metsätilat -kustannuspaikalle varataan metsähoitosuunnitelman mukaiset meno- ja tuloarviot.

Elinkeinopalveluiden kustannuspaikalla on Kehittämisyhtiö Witas Oy:n ja kaupungin yhteistyösopimuksen mukaisesti varattu määräraha elinkeinopalveluiden tuottamiseen. Kaupunki ostaa kehittämisyhtiöltä muun muassa yritysneuvontaa ja aloittavien yritysten palveluita. Kehittämisyhtiön toiminnan kautta edistetään merkittävästi kaupungin elinvoimatyötä sekä kaupunkistrategian että kehittämisyhtiön strategian mukaisesti.

Maaseutuhallinnon ja lomituspalveluiden kustannuspaikalle on varattu määräraha Pihtiputaan kunnan järjestämän maaseutuhallinnon yhteistoimintaosuuksiin ja lomituspalvelujen tukeen maatalousyrittäjille.

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Elinvoimapalvelut					
Elinvoima vastuualue	2,417	2,417	1,333	1,333	1,333

Riskit	
Operatiiviset riskit	
Riski	**Suuruus (1-16)**
Henkilöriskit	**4**
Hallintatoimenpiteet	Varautuminen siihen, että tieto on yhteisissä lähteissä.
Taloudelliset riskit	
Riski	**Suuruus (1-16)**
Talouden tasapaino	**12**
Hallintatoimenpiteet	Talouden tasapainotustoimien käynnistäminen.

Työllisyyden hoito

Palvelualue: Elinvoimapalvelut
Vastuuhenkilö: Kaupunginjohtaja
Toiminnan luonne:
Toiminnan kuvaus: Työllisyyden hoidon kokonaisuuteen kuuluu Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueelta hankittavat työllisyyspalvelut, kaupungin rahoitusosuudet työttömyysturvasta sekä kaupungin omat työllisyyttä edistävät palvelut ja erilaiset työllisyysavustukset.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
TOIMINTATUOTOT	**0**	**0**	**40 000**	**0,0 %**	**40 000**
TOIMINTAKULUT	**-936 857**	**-1 169 385**	**-1 328 592**	**13,6 %**	**-159 207**
TOIMINTAKATE	**-936 857**	**-1 169 385**	**-1 288 592**	**10,2 %**	**-119 207**
VYÖRYTYKSET	0	-15 392	-16 102	4,6 %	-710
YLI/ALIJÄÄMÄ	**-936 957**	**-1 184 777**	**-1 304 694**	**10,1 %**	**-119 917**

Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut
Viitasaaren kaupunki on osa Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysaluetta, jonka vastuukuntana on Äänekosken kaupunki. Viitasaari saa tehtävien hoitamiseen myös valtionosuutta.

Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueen vuoden 2027 talousarvioesityksessä Viitasaaren osuudeksi on varattu työllisyysalueen yleisiin yhteisiin kustannuksiin 348.528 euroa ja aiheuttamisperiaatteen mukaisiin kustannuksiin 187.729 euroa, yhteensä 536.257 euroa.

Kuntien rahoitusvastuu työttömyysetuuksista on viime vuosina laajentunut merkittävästi. Talousarvioon on varattu työllisyysalueen toimittaman ennusteen perusteella kuntaosuuteen 674.038 euroa.

Viitasaaren kaupungin omiin työllisyyspalveluihin varataan määräraha työllisyyspäällikön palkkaukseen. Vuoden 2027 talousarviossa ei huomioida enää Tuunari-pajaa, eikä varata erillistä rahaa työllistämiseen talouden tasapainotusohjelman mukaisesti.

Työllisyysavustuksiin on varattu 21.000 euroa nuorten kesätyöllistämiseen yhteistyössä 4H:n kanssa, 10.000 euroa yritysten työllistämisen kuntalisään, 3.000 euroa nuorten kesäyrittäjyysseteleihin sekä 5.000 euroa oppisopimustukiin yrityksille.

Nuorten työllisyyttä kehittävä **Viitasaari Works! -hanke** on aloittanut loppuvuonna 2026. Hankeaika on vuoden 2026 elokuusta vuoden 2028 elokuuhun ja hankkeeseen on palkattu 58 prosentin määräaikaisuudella hankepäällikkö. Kaupungin omavastuuosuus hankkeeseen hankeaikana on yhteensä 20.000 euroa.

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Elinvoimapalvelut					
Työllisyyden hoito vastuualue	4,81	4,81	1,28	1,28	1,28

3.4 Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue

Vastuuhenkilö: Sivistys- ja hyvinvointijohtaja
Palvelualue sisältää: Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueen vastuualueita ovat Palvelualueen hallinto, Varhaiskasvatus, Esi- ja perusopetus, Viitasaaren lukio, Viitasaaren alueen musiikkiopisto, Vapaa-aikapalvelut, Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Lisäksi palvelualueen toimintaan kuuluvat Pihtiputaan kunnalta ostopalveluna hankittava kansalaisopiston ja kirjaston toiminta.
Palvelualueen kuvaus: Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueen toiminnan kehittämisestä, organisoinnista ja arvioinnista vastaavana monijäsenisenä toimielimenä toimii sivistys- ja hyvinvointilautakunta. Palvelualuetta johtaa sivistys- ja hyvinvointijohtaja.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
TOIMINTATUOTOT	**1 083 066**	**922 416**	**969 123**	**5,1 %**	**46 707**
Myyntituotot	639 245	372 628	508 390	36,4 %	135 762
Maksutuotot	156 374	326 515	281 383	-13,8 %	-45 132
Tuet ja avustukset	266 042	207 023	165 600	-20,0 %	-41 423
Muut toimintatuotot	21 406	16 250	13 750	-15,4 %	-2 500
TOIMINTAKULUT	**-16 859 321**	**-15 825 066**	**-16 223 718**	**2,5 %**	**-398 652**
Henkilöstökulut	-8 671 668	-8 480 365	-8 013 927	-5,5 %	466 438
Palvelujen ostot	-5 141 725	-4 326 520	-4 027 393	-6,9 %	299 127
Aineet, tarvik. ja tavarat	-537 220	-575 965	-474 587	-17,6 %	101 378
Avustukset	-270 253	-286 000	-274 700	-4,0 %	11 300
Muut toimintakulut	-2 238 455	-2 156 217	-3 433 111	59,2 %	-1 276 894
TOIMINTAKATE	**-15 776 255**	**-14 902 650**	**-15 254 596**	**2,4 %**	**-351 945**
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-98 309	-89 949	-89 659	-0,3 %	290
VYÖRYTYKSET	**0**	**-955 623**	**-878 029**	**-8,1 %**	**77 594**
YLI/ALIJÄÄMÄ	**-15 874 771**	**-15 948 223**	**-16 222 284**	**1,7 %**	**-274 061**

Ulkoinen/Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
Ulkoinen					
TOIMINTATUOTOT	1 061 271	922 416	955 750	3,6 %	33 334
TOIMINTAKULUT	-12 337 918	-12 295 469	-11 656 004	-5,2 %	639 466
TOIMINTAKATE	**-11 276 647**	**-11 373 053**	**-10 700 254**	**-5,9 %**	**672 799**
Sisäinen					
TOIMINTATUOTOT	21 795	0	13 373	0,0 %	13 373
TOIMINTAKULUT	-4 521 403	-3 529 597	-4 567 715	29,4 %	-1 038 118
TOIMINTAKATE	**-4 499 608**	**-3 529 597**	**-4 554 342**	**29,0 %**	**-1 024 745**

Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut

Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueen talousarvioesitys perustuu kaupungin strategisiin tavoitteisiin, lakisääteisten palvelujen turvaamiseen sekä palveluiden vaikuttavuuden ja kustannustehokkuuden vahvistamiseen. Toimintaympäristön muutokset, väestörakenteen kehitys, talouden kiristyminen sekä kasvavat hyvinvoinnin ja oppimisen tuen tarpeet edellyttävät palveluiden jatkuvaa arviointia ja toimintatapojen uudistamista.

Palvelualueen keskeisenä tavoitteena on turvata laadukkaat varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen, vapaan sivistystyön, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelujen sekä hyvinvointia edistävien palvelujen saatavuus koko kaupungin alueella.

Samanaikaisesti toiminnan suunnittelussa haetaan rakenteellisia ja toiminnallisia ratkaisuja, joilla voidaan hillitä kustannusten kasvua palvelujen laadusta tinkimättä. Digitaalisten toimintatapojen kehittämistä, palveluverkon tarkoituksenmukaista käyttöä sekä eri palveluiden välistä yhteistyötä jatketaan suunnittelukaudella.

Taloussuunnittelukauden lähtökohtana on talouden tasapainon tukeminen sekä palveluiden vaikuttavuuden parantaminen. Palvelualue seuraa aktiivisesti toimintansa taloudellisuutta, tuottavuutta ja tuloksellisuutta sekä reagoi toimintaympäristön muutoksiin suunnittelukauden aikana. Tavoitteena on turvata sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelut kestävällä tavalla myös tulevina vuosina.

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue					
Esi- ja perusopetus, aamu- ja iltapäivätoiminta		69,145	63,82	63,82	63,82
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen		1,85	1,85	1,85	1,85
SIHY palvelualueen hallinto		2,7	2,7	2,7	2,7
Vapaa-aikapalvelut		12,613	10,61	10	10
Varhaiskasvatus		50,507	42,72	42,72	42,72
Viitasaaren alueen musiikkiopisto		9,403	8,3	8,3	8,3
Viitasaaren lukio		9,785	9,46	9,46	9,46
Yhteensä		**156,003**	**139,46**	**138,85**	**138,85**

Tunnusluvut	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Lautakunnan kokousten lukumäärä			10		

Tavoitteet		
Viitasaari kasvaa - Säilytämme ja vahvistamme monipuolisia koulutusmahdollisuuksia.		
Tavoite: Tarjoamme laadukkaita ja yhdenvertaisia sivistys- ja hyvinvointipalveluja terveissä, turvallisissa ja tarkoituksenmukaisissa ympäristöissä.		
Mittarit	**Lähtö**	**Tavoite**
Varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukion yhteenlaskettu lapsi-, oppilas- ja opiskelijamäärä	656	663

Viitasaari liikkuu - Huolehdimme kaikenikäisten asukkaiden hyvinvoinnista ja turvallisesta arjesta.		
Tavoite: Edistämme hyvinvointia, osallisuutta ja arjen aktiivisuutta turvallisissa ja tarkoituksenmukaisissa ympäristöissä.		
Mittarit	**Lähtö**	**Tavoite**
Hyvinvointikertomus tehty (0 = ei, 1 = kyllä)	1	1
Viitasaari soi - Edistämme innovatiivisuutta, avarakatseisuutta ja kansainvälisyyttä.		
Tavoite: Vahvistamme kulttuurista innovatiivisuutta ja saavutettavuutta sekä tuemme henkilöstön ammatillisuutta.		
Mittarit	**Lähtö**	**Tavoite**
Eduhouse-koulutusohjelman aktiiviset käyttäjät	11	20

Riskit	
Riskiluokka: Toimintaympäristö ja muutokset	
Riski	**Suuruus (1-16)**
Palvelualueen hallittu organisaatiomuutos	9
Hallintatoimenpiteet	Hyvä ennakkosuunnittelu muutosprosesseissa.

SIHY palvelualueen hallinto

Palvelualue: Sivistys ja hyvinvointi
Vastuuhenkilö: Sivistys- ja hyvinvointijohtaja
Toiminnan luonne: Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueen taloussuunnittelun, hallinto-, ja yleispalvelujen lisäksi tuotetaan mahdollisimman laadukasta ja kustannustehokasta palvelua kuntalaisille.
Toiminnan kuvaus: Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueen monijäsenisenä toimielimenä toimii sivistys- ja hyvinvointilautakunta. Palvelualueen hallinnossa työskentelevät sivistys- ja hyvinvointijohtaja ja toimistosihteeri. Lisäksi hallinnon kuluiksi lasketaan myös 30 % lukion toimistosihteerin työpanoksesta ja 50 % musiikkiopiston sihteerin tehtävistä.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
TOIMINTATUOTOT	**2**	**0**	**0**	**0,0 %**	**0**
TOIMINTAKULUT	**-1 022 113**	**-1 070 600**	**-1 027 133**	**-4,1 %**	**43 467**
TOIMINTAKATE	**-1 022 111**	**-1 070 600**	**-1 027 133**	**-4,1 %**	**43 467**
VYÖRYTYKSET	0	244 734	193 975	-20,7 %	-50 759
YLI/ALIJÄÄMÄ	**-1 022 111**	**-825 866**	**-833 159**	**0,9 %**	**-7 293**

Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut
Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueen hallinnon tehtävänä on vastata palvelualueen strategisesta johtamisesta, talouden suunnittelusta ja seurannasta, henkilöstöhallinnosta, päätöksenteon valmistelusta sekä toiminnan kehittämisestä. Hallinto tukee palvelualueen vastuualueiden toimintaa ja varmistaa kaupungin strategisten tavoitteiden toteutumisen.

Vuoden 2027 talousarvio ja suunnitelmavuodet 2028–2029 laaditaan edelleen tiukassa taloudellisessa tilanteessa, jossa korostuvat talouden tasapainottaminen, kustannustehokkuus ja palveluiden vaikuttavuus. Hallinnon toiminnassa painotetaan ennakoivaa talousohjausta, toiminnan suunnitelmallisuutta sekä tiedolla johtamisen kehittämistä. Resurssien kohdentamisessa huomioidaan palvelutarpeiden muutokset, väestökehitys

sekä toimintaympäristön jatkuva muutos.

Hallinnon tavoitteena on turvata laadukas valmistelu, tehokas päätöksenteon tuki sekä palvelualueen toiminnan ja talouden kokonaisvaltainen ohjaus siten, että käytettävissä olevat resurssit kohdentuvat mahdollisimman vaikuttavasti sivistys- ja hyvinvointipalveluiden järjestämistä tukevaan toimintaan.

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue					
SIHY palvelualueen hallinto		2,7	2,7	2,7	2,7

Tunnusluvut	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Kehityskeskustelut			8		
Johtoryhmän kokoontumisten lukumäärä			10		

Tavoitteet			
Viitasaari kasvaa - Säilytämme ja vahvistamme monipuolisia koulutusmahdollisuuksia.			
Tavoite: Palveluverkko kehittyy tarpeen mukaisesti.			
Toimenpiteet	Seurataan oppilasmäärien kehitystä		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
0-6 vuotiaat lapset		34	46
Lukion opiskelijat		87	92
Perusopetuksen oppilaat		408	401
Viitasaari liikkuu - Huolehdimme kaikenikäisten asukkaiden hyvinvoinnista ja turvallisesta arjesta.			
Tavoite: Vastuualueiden yhteistyön lisääminen			
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Uusien yhteistyömuotojen lukumäärä		0	5
Viitasaari soi - Edistämme innovatiivisuutta, avarakatseisuutta ja kansainvälisyyttä.			
Tavoite: Tuemme henkilöstön täydennyskoulutusta.			
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
KESO-koulutukseen osallistuneiden määrä		20	30

Riskit	
Riskiluokka: Toimintaympäristö ja muutokset	
Riski	**Suuruus (1-16)**
Oppilasmäärien ennakoimaton väheneminen.	**6**
Hallintatoimenpiteet	Seurataan lapsi- ja oppilasmäärien kehitystä ja reagoidaan vähenemiseen valmistelemalla palveluverkkomuutosta tarvittaessa.

Varhaiskasvatus

Palvelualue: Sivistys- ja hyvinvointi
Vastuuhenkilö: Varhaiskasvatusjohtaja
Toiminnan luonne: Varhaiskasvatus on lakisääteinen palvelu alle kouluikäisille lapsille. Toiminta on yhdistelmä suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetusta ja hoitoa. Varhaiskasvatus on osa suomalaista koulutusjärjestelmää: tärkeä vaihe lapsen kasvun ja oppimisen polulla.
Toiminnan kuvaus: Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tuottaa varhaiskasvatuspalveluita eri toimintamuodoissaan. Varhaiskasvatuslain (2018/540) mukaista, jokaiselle lapselle tarjottavaa varhaiskasvatusta toteutetaan arkipäivisin klo 6.30–17.00 välillä eri yksiköissä. Varhaiskasvatuksen toimintamuotoja ovat päiväkotitoiminta ja perhepäivähoito. Viitasaarella varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodeissa: Marjametsä, Tuulentupa, Taikatasku ja Miekkarinteen päivähoitokeskus Sinilintu sekä ryhmäperhepäivähoitoyksiköissä: Kulmala, Miekkarinteen päivähoitokeskus Peipposet ja Tenavatasku sekä perhepäivähoitajan omassa kodissa järjestettävä perhepäivähoito.
Varhaiskasvatuksen piirissä lapsia on yhteensä n. 130.
Marjametsän päiväkodissa järjestetään myös lakisääteistä vuorohoitoa, joka mahdollistaa huoltajien työssäkäynnin muuna aikana kuin arkisin klo 6.30–17.00. Oikeus vuorohoitoon ei ole subjektiivinen.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
TOIMINTATUOTOT	**107 942**	**80 876**	**116 010**	**43,4 %**	**35 134**
TOIMINTAKULUT	**-3 681 560**	**-3 344 860**	**-3 427 621**	**2,5 %**	**-82 761**
TOIMINTAKATE	**-3 573 618**	**-3 263 984**	**-3 311 611**	**1,5 %**	**-47 627**
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-14 105	-17 458	0	-100,0 %	17 458
VYÖRYTYKSET	0	-289 554	-306 747	5,9 %	-17 193
YLI/ALIJÄÄMÄ	**-3 587 723**	**-3 570 996**	**-3 618 358**	**1,3 %**	**-47 362**

Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut
Päiväkotiryhmistä poistuvat ryhmäavustajat vuoden 2027 alusta. Varhaiskasvatusjohtajan ja päiväkodinjohtajan tehtävät yhdistyvät vuoden 2027 alusta. Nämä muutokset näkyvät henkilöstömenoissa.

Henkilöstömenoihin vaikuttaa myös varhaiskasvatuslain kolmiportaisen tuen edellyttämät lasten henkilökohtaiset avustajat, joiden määrä voi vaihdella, mutta määräraha on varattu tämän hetken tiedon mukaan. Sijaismäärärahoissa on myös huomioitu vuorohoidon lisääntyminen, mahdollisia sijaistyöntekijöitä tarvitaan iltoihin, viikonloppuihin ja öihin. Myös erilliskorvauksissa näkyy ympärivuorokautinen hoito.

Vuokratiloissa toimivan päiväkoti Taikataskun toiminta on laskettu talousarvioon ajalle 1.1.-31.7.2027. 1.8.2027 alkaen toiminta sulautetaan muihin yksiköihin.

Peruuttamattomista poissaoloista perittävän maksun, ns. sakkomaksun käyttöönoton arvioidaan tuottavan noin 1 000 euroa vuodessa. Arvio perustuu 130 lapsen asiakaspohjaan, josta noin 70 % kuuluu maksuttoman varhaiskasvatuksen piiriin. Maksun ensisijaisena tavoitteena on vähentää ilmoittamattomia poissaoloja ja tehostaa palvelun suunnittelua, mahdollisesti se ei lisää merkittävästi maksutuottoja.

Sijaishuollon toimenpiteet näkyvät toimintatuottona tai -kuluna.

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue					
Varhaiskasvatus		50,507	42,72	42,72	42,72

Tavoitteet			
Viitasaari kasvaa - Pidämme koko pitäjän houkuttelevana paikkana asua, elää ja perustaa perhe.			
Tavoite: Tarjoamme laadukasta, yhdenvertaista ja pedagogisesti korkeatasoista varhaiskasvatusta terveissä, turvallisissa ja tarkoituksenmukaisissa tiloissa, vahvistaen kunnan houkuttelevuutta lapsiperheiden asuinpaikkana.			
Toimenpiteet	Turvaamme kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua laadukkaaseen ja monipuoliseen varhaiskasvatukseen riippumatta asuinalueesta ja/tai tuen tarpeesta.		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten osuus kaikista alle kouluikäisistä lapsista %		70	90
Avoimeen varhaiskasvatukseen osallistuneet lapset			
Viitasaari liikkuu - Tuemme aktiivista, liikkuvaa ja osallistuvaa viitasaarelaisuutta.			
Tavoite: Edistämme lasten hyvinvointia, osallisuutta ja päivittäistä liikkumista tarjoamalla turvallisen, terveellisen ja pedagogisesti laadukkaan varhaiskasvatuksen.			
Toimenpiteet	Varhaiskasvatussuunnitelmassa olevan liikuntakasvatuksen toteuttaminen		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Liikkuva varhaiskasvatus -toiminnan toteutuminen kaikissa yksiköissä. Päivittäinen liikkuminen, kuukaudessa n. 20 toimintapäivää/vuodessa 240		240	240
Lasten osallisuutta edistävien käytäntöjen toteutuminen. Viikkopalaverit lasten kanssa, lapset osallistuvat toiminnan suunnitteluun, n. 44 vk/vuosi.		44	44
Viitasaari soi - Näymme ja kuulumme viitasaarelaisella äänellä sekä erottuvalla brändillä.			
Tavoite: Vahvistamme lasten kulttuurista luovuutta, osallisuutta ja huolehdimme henkilöstön osaamisen kehittämisestä ja työhyvinvoinnista.			
Toimenpiteet	Henkilöstön ammatillisen osaamisen vahvistaminen		
	Vahvistamme lasten kulttuurista osaamista ja osallisuutta.		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Lasten osallisuutta edistävien käytäntöjen toteutuminen. Viikkopalaverit lasten kanssa, lapset osallistuvat toiminnan suunnitteluun, n. 44 vk/vuosi.		44	44
Sosionomi- (2) ja kasvatustieteen maisteriopiskelijoiden (1) tarve. Nyt opiskelijoita 6 (1 lastenohjaaja, 3 sosionomi, 2 kasvatustieteen maisteri) Opiskelut työn ohessa.		6	3
Erilaisiin varh.kasv.koulutuksiin osallistuneiden työntekijöiden lukumäärä		40	50

Riskit			
Riskiluokka: Menojen hallinta			
Riski			**Suuruus (1-16)**
Henkilöstökulut (suuri vuorohoidon tarve ja tuentarpeista johtuvat henkilöstökulut)			**6**
Hallintatoimenpiteet	Vuorohoidon tarpeen ja tuen tarpeiden ennakoiva seuranta sekä resurssien tarkoituksenmukainen kohdentaminen.		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Vuorohoitolasten määrä / varhaiskasvatuksessa olevien lasten kokonaismäärä (%)		25	25

Esi- ja perusopetus

Palvelualue: Sivistys- ja hyvinvointi
Vastuuhenkilö: Rehtorit
Toiminnan luonne:
Esiopetus on maksutonta opetusta, jota lapset saavat oppivelvollisuutta edeltävänä vuonna. Leikki eri muodoissaan on vahvasti läsnä esiopetuksen toiminnassa. Varhaiskasvatus, esiopetus ja perusopetus muodostavat lapsen kehityksen ja oppimisen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden ja perustan elinikäiselle oppimiselle.

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta tarjoaa virikkeellistä ja turvallista toimintaa lapsille ennen koulupäivää ja sen jälkeen. Perusopetuslain mukainen koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta on tarkoitettu 1. ja 2. vuosiluokan oppilaille sekä muiden vuosiluokkien oppilaille, joilla on tukea koskeva päätös tai joilla on oppimiskykyyn vaikuttava vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite otetuille. Kunta vastaa toiminnan kokonaisuudesta. Kunta voi järjestää aamu- ja iltapäivätoimintaa itse, yhdessä muiden kuntien kanssa tai se voi hankkia palvelut esimerkiksi järjestöiltä tai yhteisöiltä. Kunnilla ei kuitenkaan ole velvollisuutta tarjota toimintaa. Kunta saa valtionosuutta perusopetuslain mukaisen koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämiseen.

Jokaisella Suomessa vakituisesti asuvalla lapsella ja nuorella on lakiin perustuva oppivelvollisuus. Oppivelvollisuuden tavoitteena on turvata kaikille elämässä ja yhteiskunnassa tarpeellinen perusosaaminen ja sivistys sekä edistää yhdenvertaisia mahdollisuuksia kehittää itseään kykyjensä ja tarpeidensa mukaisesti.

Lisäksi oppivelvollisuuden tavoitteena on nostaa koulutus- ja osaamistasoa, kaventaa oppimiseroja ja lisätä koulutuksellista yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja lasten ja nuorten hyvinvointia. Oppivelvollisuus alkaa yleensä sinä vuonna, jolloin lapsi täyttää seitsemän vuotta.

Peruskoulu käsittää vuosiluokat 1–9, ja se on tarkoitettu 7–16-vuotiaille. Kuuden ensimmäisen vuoden aikana opetusta antaa yleensä luokanopettaja, joka opettaa kaikkia tai useimpia aineita. Kolmen ylimmän luokan opetus on pääosin aineenopetusta, jolloin eri oppiaineita opettavat eri aineiden opettajat.

Perusopetus on yleissivistävää koulutusta, joka tukee oppilaiden kasvua ihmisinä ja yhteiskunnan jäseninä sekä opettaa tarpeellisia tietoja ja taitoja.

Perusopetus on oppilaalle maksutonta. Opetuksen lisäksi oppikirjat, muut oppimateriaalit sekä työvälineet ovat maksuttomia. Oppilaalla on myös oikeus saada jokaisena koulun työpäivänä maksuton, täysipainoinen ateria sekä tietyin edellytyksin maksuton koulukuljetus.

Oppilaalla on myös oikeus saada maksutta opiskeluhuoltoa, jota opetukseen osallistuminen edellyttää. Oppilaalla on oikeus saada riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea koko perusopetuksen ajan. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki tarkoittaa ratkaisuja, joita oppilas tarvitsee oppimisessa ja opetukseen osallistumisessa. Kaikissa opetusryhmissä tulee toteutua oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyjä osana koulun arkea joustavasti, pitkäjänteisesti suunnitellusti ja muuttuen tuen tarpeen mukaan niin kauan kuin se on tarpeellista. Myös apuvälineet, tulkitsemis- ja avustajapalvelut ovat tukea tarvitsevalle oppilaalle maksuttomia. Perusopetus tuottaa kaikille saman jatko-opintokelpoisuuden.

Peruskoulun toimintakulttuuri rakentuu jokaisen kouluyhteisön jäsenen yhteisellä työllä. Jokainen kouluyhteisön jäsen rakentaa ja ilmentää toimintakulttuuria joka päivä. Toimintakulttuuri on pohja ja perusta, jonka varaan rakentuu sekä oppilaiden että koulun aikuisten turvallinen ja oppimista edistävä ilmapiiri ja arki. Läsnäoloa tukeva koulun toimintakulttuuri edistää oppimista, osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia.

Talouden tasapainottamisen yhteydessä on tarkoituksenmukaista pohtia toimintakulttuurin merkitystä. Toimintakulttuuri liittyy vahvasti perusopetuksen laatuun – sekä oppimiseen että hyvinvointiin. Toimintakulttuuri ilmentää yhteisön arvoja ja siihen vaikuttavat sekä tiedostetut että tiedostamattomat tekijät. Toimintakulttuurin pohtiminen, siitä keskusteleminen ja sen yhdessä kehittäminen rakentavat koulua oppivana organisaationa.

Maailma ja yhteiskunta koulun ympärillä muuttuvat ja koulun on reagoitava muuttuviin toimintaympäristöihin. Se, että toimintatapoja muutetaan, ei tarkoita, että aiemmin olisi toimittu väärin tai huonosti. Rohkeus ja halu muutokseen kertovat siitä, että koulu elää ajassa ja haluaa vastata oppimisen, kasvun ja hyvinvoinnin tarpeisiin mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti. Myötätuntoinen suhtautuminen itseensä, toisiin ja elämään antaa rohkeutta luopua vanhasta ja suuntautua luottavaisin ja avoimin mielin uusiin toimintatapoihin. Valmius käydä rakentavaa keskustelua ketään syyttelemättä tai syyllisiä etsimättä on parasta varautumista uudenlaisten tilanteiden ja haasteiden käsittelyyn ja vastaanottamiseen.

Toimintakulttuuri koskee yhteisön kaikkia jäseniä ja jokaisen toiminnalla on väliä, vaikka eri henkilöillä on toimintakulttuurin kehittämisessä ja rakentamisessa erilaisia rooleja. Kaikella tekemisellä ja tekemättä jättämisellä on merkitystä, kun kehitetään oppimista, osallisuutta, kouluun kiinnittymistä ja hyvinvointia, jotka muodostavat toimintakulttuurin kulmakivet.

Kouluyhteisössä jokainen johtaa jotakin: vähintään itseään, mutta usein myös erilaisia ryhmiä, luokkia, tiimejä ja prosesseja. Sen vuoksi työyhteisössä on hyvä keskustella siitä, mitä on hyvä johtaminen ja miten olla johdettavana niin, että se tukee hyvää johtajuutta. Rehtorin johtajuus vaikuttaa suoraan koulun toimintakulttuuriin, koska rehtori vastaa laadukkaasta pedagogisesta ja koko koulun toiminnan johtamisesta. Rehtoreiden rooli myös koulun hyvinvointityön johtamisessa on merkittävä. Sen lisäksi koulussa tarvitaan jokaisen työntekijän johtajuutta, joka ilmenee siinä, miten hän omassa työssään edistää niitä tavoitteita, joista on yhdessä sovittu ja jotka koulutyötä ohjaavat. Koulu- ja työyhteisöön kiinnittymisen kannalta on tärkeää, että yhteisön kaikki jäsenet sitoutuvat toimimaan sovitulla tavalla ja edistämään yhteisiä päämääriä.

Opetussuunnitelman perusteissa on tavoitteet eri oppiaineiden opettamiselle. Koulun toimintakulttuurin avulla puolestaan saavutetaan yhteisöllisiä ja yhdessä toimimisen, osallisuuden ja vaikuttamisen tavoitteita. Näistä esimerkkeinä ovat mm. kouluyhteisön turvallisuuteen sekä kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäisemiseen tarkoitetut linjaukset. Samoin koulupoissaolojen seuraamiseen, ehkäisemiseen ja niihin puuttumisen mallit ja koululäsnäoloa tukevien toimenpiteiden kehittäminen tukevat oppimisen, osallisuuden, hyvinvoinnin ja kouluun kiinnittymisen tavoitteita. (Lähde: www.oph.fi)

Toiminnan kuvaus:
Lukuvuoden oppilasmäärä on kalenterivuoden alkaessa aina arvio, koska koulujen toiminta suunnitellaan elokuussa alkavalle lukuvuodelle ja taloussuunnitelma laaditaan kalenterivuodelle. Lukuvuoden 2026–2027 alkuun perustuvalla oppilasmääräarviolla talousvuoden 2027 alkaessa Viitasaaren perusopetuksessa on 409 oppilasta, joista Haapaniemen koulussa opiskelee 360, Kymönkosken koulussa 24 ja Huopanan koulussa 25. Esiopetukseen osallistuu lukuvuonna 34 oppilasta. Syyslukukaudella 2027 aloittavien oppilaiden jakautuminen koulujen kesken selviää oppilaaksiottopäätösten jälkeen keväällä 2027. Viitasaaren perusopetuksessa on tämän hetken laskennan mukaan oppilaita elokuussa 2027 yhteensä 402.

Viitasaaren keskustassa sijaitsevassa Haapaniemen koulussa on vuosiluokat 0–9. Koulussa on kaksi esiopetusluokkaa, 20 perusopetusluokkaa, kaksi erityisluokkaa sekä JOPO-luokka.

Kymönkosken kylällä toimivassa Kymönkosken koulussa on kaksi yhdysluokkaa, joista pienten luokan yhteydessä järjestetään myös esiopetus. Lisäksi koulussa on erityisluokanopettajan tuki.

Huopanan kylällä sijaitsevassa Huopanan koulussa on lukuvuoden 2026–2027 loppuun asti kolme luokkaa,

joista pienten luokan yhteydessä järjestetään myös esiopetus. Elokuusta 2027 alkaen koululla on yksi opettaja vähemmän ja opetusryhmät suunnitellaan seuraavalle lukuvuodelle sen hetkisten tiedossa olevien tarpeiden perusteella. Lisäksi koulussa on erityisluokanopettajan tuki.

Kymönkosken ja Huopanan kouluissa on vuosiluokat 0–6.

Kaikilla kouluilla järjestetään koulupäivinä klo 6–17 aamu- ja iltapäivätoimintaa, sekä vastaavina toiminta-aikoina esiopetuskerhoa täydentävän varhaiskasvatuksen vaihtoehtona.

Opiskeluhuoltoa toteutetaan kouluilla ensisijaisesti ehkäisevänä, koko yhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhuoltona. Lisäksi oppilaalla on oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhuoltoon. Yksilökohtainen opiskeluhuolto koostuu monialaisen asiantuntijaryhmän tuesta sekä opiskeluhuoltopalveluista, eli koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta (esiopetusikäisellä neuvolapalveluista) sekä kuraattori- ja psykologipalveluista, joiden vuoksi hyvinvointialueen palvelumuutokset vaikuttavat kouluyhteisöjen toimintaan ja hyvinvointiin.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
TOIMINTATUOTOT	**416 509**	**312 017**	**324 840**	**4,1 %**	**12 823**
TOIMINTAKULUT	**-8 415 794**	**-7 806 194**	**-8 309 875**	**6,5 %**	**-503 681**
TOIMINTAKATE	**-7 999 285**	**-7 494 177**	**-7 985 036**	**6,5 %**	**-490 859**
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-16 132	-13 005	-29 817	129,3 %	-16 813
VYÖRYTYKSET	0	-643 738	-468 993	-27,1 %	174 745
YLI/ALIJÄÄMÄ	**-8 015 567**	**-8 150 920**	**-8 483 846**	**4,1 %**	**-332 926**

Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut
Perusopetuksen ja esiopetuksen toiminnan lähtökohtana on lakisääteisten palveluiden laadukas, turvallinen ja yhdenvertainen järjestäminen käytettävissä olevien taloudellisten resurssien puitteissa. Talousarvio perustuu arvioituun oppilasmäärään sekä palveluverkon ja henkilöstöresurssien tarkoituksenmukaiseen kohdentamiseen.

Vuonna 2027 määrärahoja kohdennetaan erityisesti opetuksen järjestämiseen, oppimisen ja koulunkäynnin tuen toteuttamiseen, opiskeluhuoltoon, koulukuljetuksiin sekä aamu- ja iltapäivätoimintaan. Toiminnassa huomioidaan oppilaiden hyvinvoinnin, koululäsnäolon ja osallisuuden vahvistaminen sekä toimintakulttuurin jatkuva kehittäminen.

Suunnitteluvuosina 2028–2029 varaudutaan oppilasmäärän kehityksen vaikutuksiin, opetuksen järjestämisen muutostarpeisiin sekä valtakunnallisten opetusta ja oppimisen tukea koskevien uudistusten toimeenpanoon. Toimintaa kehitetään edelleen taloudellisesti kestävällä tavalla siten, että opetuksen laatu, oppilaiden hyvinvointi ja henkilöstön työedellytykset turvataan.

Rahankäytön perustelu lyhyesti:

- Henkilöstömenot muodostavat suurimman osan kustannuksista ja ovat opetuksen sekä oppimisen tuen järjestämisen edellytys.
- Määrärahoilla turvataan lakisääteiset palvelut, kuten esi- ja perusopetus, opiskeluhuolto, koulukuljetukset sekä oppimateriaalit.
- Oppimisen tuen uudistuksen toimeenpano edellyttää riittäviä opetus- ja tukiresursseja myös suunnitteluvuosina.

Toiminnan kehittämisessä painotetaan ennaltaehkäiseviä hyvinvointia tukevia toimintamalleja, joilla pyritään vähentämään raskaampien tukitoimien tarvetta ja vahvistamaan kouluyhteisön hyvinvointia.

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue					
Esi- ja perusopetus, aamu- ja iltapäivätoiminta		69,145	63,82	63,82	63,82

Tavoitteet			
Viitasaari kasvaa - Säilytämme ja vahvistamme monipuolisia koulutusmahdollisuuksia.			
Tavoite: Laadukas ja yhdenvertainen esi- ja perusopetus			
Toimenpiteet	Oppimisen tuen lomakkeet on käytössä.		
	Tarkoituksenmukainen välineistö		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Wilman lomakkeet on käytössä kyllä (1) / ei (0)		1	1
Henkilökohtainen laite kyllä (1) / ei (0)		1	1
Viitasaari liikkuu - Huolehdimme kaikenikäisten asukkaiden hyvinvoinnista ja turvallisesta arjesta.			
Tavoite: Liikkuvat ja hyvinvoivat koulut			
Toimenpiteet	Käytetään toiminnallisuuteen kannustavia työtapoja.		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Liikuntadiplomi on käytössä Kyllä (1) / Ei (0)		1	1
Move-mittaukset käytössä Kyllä (1) / Ei (0)		1	1
Viitasaari soi - Ylläpidämme kaupungin hyvää työnantajamainetta tukemalla henkilöstömme osaamista ja huolehtimalla työhyvinvoinnista.			
Tavoite: Osaamisen jakaminen vahvistaa yhteisöllisyyttä.			
Toimenpiteet	Tuetaan ammatillisia kohtaamisia		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Kehityskeskustelut Käytössä (1) Ei (0)		1	1

Riskit			
Riskiluokka: Toimintaympäristö ja muutokset			
Riski			**Suuruus (1-16)**
Oppimisen tuen käyttöönotto			**6**
Hallintatoimenpiteet	Tuen merkintöjen seuraaminen Wilmassa.		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Kirjaukset Wilmassa Kyllä (1) Ei (0)		1	1
Riski			**Suuruus (1-16)**
Yhteistyö ei onnistu.			**4**
Hallintatoimenpiteet	Tavoitteellisen toiminnan organisointi ja aikaresurssointi		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Säännölliset ammatilliset kokoontumiset Kyllä (1) Ei (0)		0	

Riskiluokka: Toiminnan kehittäminen	
Riski	**Suuruus (1-16)**
Koulun toimintakulttuuri ei liikunnallistu.	**4**
Hallintatoimenpiteet	Osaamisen jakaminen.

Haapaniemen koulu

Vastuualue: Esi- ja perusopetus
Vastuuhenkilö: Rehtori
Toiminnan luonne: Perusopetus on yleissivistävää koulutusta, ja sillä on sekä kasvatus- että opetustehtävä. Perusopetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisinä ja yhteiskunnan jäseninä sekä opettaa tarpeellisia tietoja ja taitoja. Perusopetus tuottaa jatko-opintokelpoisuuden. Esiopetus on oppivelvollisuutta edeltävänä vuonna saatavaa maksutonta opetusta. Kouluilla järjestetään esiopetuksen oppilaille esiopetuskerhoa ja aamu- ja iltapäivätoimintaa 1.-2. lk:ien oppilaille sekä oppilaskohtaisen tuen oppilaille.
Toiminnan kuvaus:
Kalenterivuoden 2027 aikana koulussa eletään osittain lukuvuotta 2026–2027 ja osittain lukuvuotta 2027–2028. Tästä syystä oppilasmäärässä tapahtuu kesän aikana muutoksia. Koulussa opiskelee kevätlukukaudella 390 oppilasta, joista 30 on esiluokan oppilaita, ja syyslukukaudella 385 oppilasta, joista 35 esiluokan oppilaita. Koulussa on oppilaita 0–9. luokilla, mistä on muodostettu kaksi esiopetusluokkaa, 20 perusopetusluokkaa, kaksi erityisluokkaa sekä JOPO-luokka.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
TOIMINTATUOTOT	**31 175**	**30 000**	**53 000**	**76,7 %**	**23 000**
TOIMINTAKULUT	**-6 297 575**	**-5 952 599**	**-6 507 392**	**9,3 %**	**-554 793**
TOIMINTAKATE	**-6 266 400**	**-5 922 599**	**-6 454 392**	**9,0 %**	**-531 793**
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-10 630	-12 257	-29 069	137,2 %	-16 813
VYÖRYTYKSET	0	-509 593	-365 011	-28,4 %	144 582
YLI/ALIJÄÄMÄ	**-6 277 030**	**-6 444 448**	**-6 848 472**	**6,3 %**	**-404 024**

Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut
Muutoksina vuoteen 2026 verrattuna vuoteen 2027 ovat yläluokkien muuttuminen kaksisarjaiseksi koko kalenterivuoden ajaksi.

Esiopetuskerhoa ja aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisaikoja lautakunta yhtenäisti tarjottavaksi klo 6.00–17.00 väliselle ajalle. Pois lukien koulupäivään käytetty aika. Samalla kertaa lautakunta korotti myös ko. koskevia maksuja. Nämä päätökset vaikuttavat palvelun järjestämiseen tarvittavaan työaikaan sekä edelleen lisääntyneinä palkkakustannuksina.

Talouden tasapainottamisohjelman mukaan opettaja- ja ohjaajaresurssia lukuvuonna 2027–2028 tulee vähentää 37 000 €.

Tavoitteet			
Viitasaari kasvaa - Säilytämme ja vahvistamme monipuolisia koulutusmahdollisuuksia.			
Tavoite: Laadukkaan ja yhdenvertaisen oppimisympäristön ylläpitäminen			
Toimenpiteet	Käytetään Oppimisen tuen menetelmiä		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Ryhmäkohtaisen tuen tuntimäärä lukuvuodessa / opetusryhmä		70	75
It-laitteet oppilailla %		100	100
It-laitteet opetustiloissa		100	100
Jatko-opiskelupaikkoihin sijoittuminen %		100	100
Viitasaari liikkuu - Tuemme aktiivista, liikkuvaa ja osallistuvaa viitasaarelaisuutta.			
Tavoite: Hyvinvoinnin ja liikunnallisuuden edistäminen			
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Liikkuvan koulun välkkäritoiminta aktiivisesti käytössä (1, kyllä: 0,ei)		1	1
Liikuntadiplomi käytössä oppilailla (1, kyllä: 0,ei)		1	1
Move-mittaukset tehty (2,kyllä: 1,osittain: 0,ei)		2	2
Viitasaari soi - Ylläpidämme kaupungin hyvää työnantajamainetta tukemalla henkilöstömme osaamista ja huolehtimalla työhyvinvoinnista.			
Tavoite: Yhteisöllisyyden ja työhyvinvoinnin edistäminen			
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Tiimit ja työryhmät toimivat säännöllisesti (1, kyllä: 0,ei)		1	1
Kehityskeskustelut käyty %		86	92

Riskit			
Riskiluokka: ICT			
Riski			**Suuruus (1-16)**
IT-laitteiston riittävyys ja käyttökuntoisuus			**4**
Hallintatoimenpiteet	IT-laitteiden pitäminen asiainmukaisessa kunnossa		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Käyttökuntoiset laitteet		100	100
Riskiluokka: Henkilöstö			
Riski			**Suuruus (1-16)**
Pätevää henkilökuntaa ei saada rekrytoitua			**6**
Hallintatoimenpiteet	Virkojen ja työtehtävien muodostaminen kokoaikaisiksi		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Pätevien työntekijöiden määrä %		100	100

Huopanan koulu

Vastuualue: Esi- ja perusopetus
Vastuuhenkilö: Rehtori
Toiminnan luonne:
Huopanan koulussa järjestetään maksutonta esi- ja perusopetusta. Esiopetus on oppivelvollisuutta edeltävänä vuonna saatavaa opetusta. Perusopetus on yleissivistävää koulutusta, ja sillä on sekä kasvatus- että opetustehtävä. Perusopetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisinä ja yhteiskunnan jäseninä sekä opettaa tarpeellisia tietoja ja taitoja elämässä pärjäämiseen. Koululla järjestetään myös maksullista esiopetuskerhoa sekä aamu- ja iltapäivätoimintaa.
Oppilaiden turvallinen koulupäivä edellyttää koulukuljetuksia. Koulun sijainti etäisyyksien lisäksi vaaralliseksi luokiteltujen teiden keskellä edellyttää lähes jokaisen oppilaan koulukuljetusta. Kouluruokailuun kuuluvat ateriat valmistetaan omalla koulukeittiöllä. Kuraattori- ja psykologipalveluiden jakautuminen mahdollistamaan oikea-aikaisen palvelun saatavuuden hyvinvointialueelta myös pienille yksiköille on haaste.
Toiminnan kuvaus: Lukuvuonna 2026–2027 Huopanan koulussa on 27 oppilasta. Esiopetukseen osallistuu kaksi oppilasta (sisältyvät koulun oppilasmäärään).
Opetus järjestetään vuorokurssilukuna. Tänä lukuvuonna lukuaineita (ue, ymp, hy) opiskellaan parittomien vuosikurssien opetussuunnitelmien mukaisesti.
Koulussa on kolme luokanopettajaa sekä erityisluokanopettaja, jonka tuella on mahdollista toteuttaa tarvittava ryhmä- ja oppilaskohtainen tuki. Huopanan koulunjohtaja hoitaa myös Kymönkosken koulun hallinnollisia tehtäviä.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
TOIMINTATUOTOT	**7 205**	**2 000**	**3 200**	**60,0 %**	**1 200**
TOIMINTAKULUT	**-747 244**	**-716 259**	**-662 241**	**-7,5 %**	**54 018**
TOIMINTAKATE	**-740 040**	**-714 259**	**-659 041**	**-7,7 %**	**55 218**
VYÖRYTYKSET	0	-59 740	-43 059	-27,9 %	16 682
YLI/ALIJÄÄMÄ	**-740 189**	**-773 999**	**-702 100**	**-9,3 %**	**71 899**

Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut
Oppilasmäärään ja tuen tarpeeseen perustuen Huopanan koulusta vähenee yksi opettaja 1.8.2027 alkaen. Henkilöstömäärää ja -rakennetta arvioidaan oppilasmäärän lisäksi huomioimalla oppilaiden tuen tarve.
Koulu perustelee olemassaolonsa niin kauan kuin sen on mahdollista vastata alueensa palvelutarpeeseen.

Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvien lasten määrä vähenee, kun 1.-2. -luokan oppilaiden määrä laskee, jolloin valtionosuuksiakin tulee kaupungille vähemmän. Toiminnan järjestäminen edellyttää kuitenkin samaa henkilöstömäärää eli yhtä ohjaajaa aamutoiminnassa ja yhtä iltapäivätoiminnassa. Yksi ohjaaja ei riitä sekä klo 6 alkavaan että 17 asti jatkuvaan toiminta-aikaan, mikä on kuitenkin osan perheistä välttämätön tarve.

Kesällä 2026 sivistyslautakunnan päättämien maksujen korotuksen vaikutusta voidaan arvioida lukuvuoden edetessä.

Tavoitteet			
Viitasaari kasvaa - Pidämme koko pitäjän houkuttelevana paikkana asua, elää ja perustaa perhe.			
Tavoite: Koulu säilyy elinvoimaisena.			
Toimenpiteet	Tiedottaminen		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Oppilasmäärä		27	27
Viitasaari kasvaa - Säilytämme ja vahvistamme monipuolisia koulutusmahdollisuuksia.			
Tavoite: Vahvistetaan lukutaitoa koulun ja kotien yhteistyöllä.			
Toimenpiteet	Määritellään lukutaidon kehittymisen tueksi yhteisiä käytäntöjä ja otetaan ne käyttöön.		
	Tuetaan pienten koululaisten lukivalmiuksia / monipuolista lukutaitoa yhteistyössä kirjaston kanssa.		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Laajennetut kirjavinkkaukset toteutuvat kirjastoyhteistyöllä. Kyllä (2) Osittain (1) Ei (0)		0	2
Kysely, ovatko lukutaidon kehittymisen käytännöt huoltajien tiedossa. Kyllä (1) Ei (0)		0	1
Viitasaari liikkuu - Huolehdimme kaikenikäisten asukkaiden hyvinvoinnista ja turvallisesta arjesta.			
Tavoite: Hyvinvointi tukee oppimisen edellytyksiä.			
Toimenpiteet	Laaditaan kyläkouluarjessa toimiva hyvinvoinnin vuosikello.		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Hyvinvoinnin vuosikello on laadittu. Kyllä (1) Ei (0)		0	1

Riskit			
Riskiluokka: Toimintaympäristö ja muutokset			
Riski			**Suuruus (1-16)**
Alueen koululaiset eivät aloita lähikoulussaan.			**9**
Hallintatoimenpiteet	Tiedottaminen		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Oppilasmäärä		27	27
Riskiluokka: Toiminnan kehittäminen			
Riski			**Suuruus (1-16)**
Kirjaston kirjavinkkaukset eivät laajene.			**3**
Hallintatoimenpiteet	Hankehaku		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Laajentuneiden kirjavinkkausten määrä		0	2
Riskiluokka: Toiminta / Prosessit			
Riski			**Suuruus (1-16)**
Epävarmuustekijät kuormittavat hyvinvointia.			**6**
Hallintatoimenpiteet	Opetusjärjestelyt ja koulun toiminta tukevat monipuolisesti oppilaiden hyvinvointia.		

Mittarit	**Lähtö**	**Tavoite**
Hyvinvointikysely tehty. Kyllä (1) Ei (0)	0	1
Riski		**Suuruus (1-16)**
Kelpoisen henkilöstön saatavuus vaikeutuu.		**6**
Hallintatoimenpiteet	Osaamisen jakaminen ja yhteisöllisyys	
Mittarit	**Lähtö**	**Tavoite**
Avoimissa tehtävissä kelpoisia hakijoita Kyllä (1) Ei (0)	1	1

Kymönkosken koulu

Vastuualue: Esi- ja perusopetus
Vastuuhenkilö: Rehtori
Toiminnan luonne:
Kymönkosken koulussa järjestetään maksutonta esi- ja perusopetusta. Esiopetus on oppivelvollisuutta edeltävänä vuonna saatavaa opetusta. Perusopetus on yleissivistävää koulutusta, ja sillä on sekä kasvatus- että opetustehtävä. Perusopetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisinä ja yhteiskunnan jäseninä sekä opettaa tarpeellisia tietoja ja taitoja elämässä pärjäämiseen. Koululla järjestetään myös maksullista esiopetuskerhoa sekä aamu- ja iltapäivätoimintaa.
Oppilaiden turvallinen koulupäivä edellyttää koulukuljetuksia. Kouluruokailuun kuuluvat ateriat tuodaan päivittäin Haapaniemen koulukeittiöltä. Kuraattori- ja psykologipalveluiden jakautuminen mahdollistamaan oikea-aikaisen palvelun saatavuuden hyvinvointialueelta myös pienille yksiköille on haaste.
Toiminnan kuvaus:
Lukuvuonna 2026–2027 Kymönkosken koulussa on 26 oppilasta. Esiopetukseen osallistuu kaksi oppilasta (sisältyvät koulun oppilasmäärään).
Opetus järjestetään vuorokurssilukuna. Tänä lukuvuonna lukuaineita (ue, ymp, hy) opiskellaan parittomien vuosikurssien opetussuunnitelmien mukaisesti.
Koulussa on kaksi luokanopettajaa sekä erityisluokanopettaja, jonka tuella on mahdollista toteuttaa tarvittava ryhmä- ja oppilaskohtainen tuki.
Koulunjohtajuus on jaettu 1.8.2026 alkaen. Kymönkosken koulun hallinnollisia tehtäviä hoitaa Huopanan koulun kanssa yhteinen koulunjohtaja. Kouluarjen sujumisen ja sijaisjärjestelyt hoitaa koululla päivittäin paikalla oleva varajohtaja.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
TOIMINTATUOTOT	**5 174**	**3 000**	**5 120**	**70,7 %**	**2 120**
TOIMINTAKULUT	**-783 467**	**-760 370**	**-747 392**	**-1,7 %**	**12 978**
TOIMINTAKATE	**-778 293**	**-757 370**	**-742 272**	**-2,0 %**	**15 098**
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-416	-748	-748	0,0 %	0
VYÖRYTYKSET	0	-59 911	-42 077	-29,8 %	17 834
YLI/ALIJÄÄMÄ	**-778 709**	**-818 029**	**-785 098**	**-4,0 %**	**32 932**

Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut
Henkilöstömäärää ja -rakennetta arvioidaan oppilasmäärän lisäksi huomioimalla oppilaiden tuen tarve. Oppilasmäärään ja tuen tarpeeseen perustuen Kymönkosken koulusta vähenee yksi ohjaaja vuoden 2027 aikana.

Koulu perustelee olemassaolonsa niin kauan kuin sen on mahdollista vastata alueensa palvelutarpeeseen.

Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvien lasten määrä vähenee, kun 1.-2. -luokan oppilaiden määrä laskee, jolloin valtionosuuksiakin tulee kaupungille vähemmän. Toiminnan järjestäminen edellyttää kuitenkin samaa henkilöstömäärää eli yhtä ohjaajaa aamutoiminnassa ja yhtä iltapäivätoiminnassa. Yksi ohjaaja ei riitä sekä klo 6 alkavaan että 17 asti jatkuvaan toiminta-aikaan, mikäli tämä tarve toteutuu. Yhteistyötä ryhmäperhepäivähoidon yksikön kanssa on aloitettu esioppilaiden täydentävän varhaiskasvatuksen järjestämiseksi esiopetuskerhon sijaan. Haasteeksi on kuitenkin tullut varhaiskasvatuksen lakisääteiset ryhmäkokorajat.

Kesällä 2026 sivistyslautakunnan päättämien maksujen korotuksen vaikutusta voidaan arvioida lukuvuoden edetessä.

Tavoitteet			
Viitasaari kasvaa - Pidämme koko pitäjän houkuttelevana paikkana asua, elää ja perustaa perhe.			
Tavoite: Koulu säilyy elinvoimaisena.			
Toimenpiteet	Tiedottaminen		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Oppilasmäärä		26	31
Viitasaari kasvaa - Säilytämme ja vahvistamme monipuolisia koulutusmahdollisuuksia.			
Tavoite: Vahvistetaan lukutaitoa koulun ja kotien yhteistyöllä.			
Toimenpiteet	Määritellään lukutaidon kehittämisen tueksi yhteisiä käytäntöjä ja otetaan ne käyttöön.		
	Tuetaan pienten koululaisten luki-valmiuksia / monipuolista lukutaitoa yhteistyössä kirjaston kanssa.		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Kysely, ovatko lukutaidon kehittymisen käytännöt huoltajien tiedossa. Kyllä (1) Ei (0)		0	1
Laajennetut kirjavinkkaukset toteutuvat kirjastoyhteistyöllä. Kyllä (2) Osittain (1) Ei (0)		0	2
Viitasaari liikkuu - Huolehdimme kaikenikäisten asukkaiden hyvinvoinnista ja turvallisesta arjesta.			
Tavoite: Hyvinvointi tukee oppimisen edellytyksiä.			
Toimenpiteet	Laaditaan kyläkouluarjessa toimiva hyvinvoinnin vuosikello.		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Hyvinvoinnin vuosikello on laadittu. Kyllä (1) Ei (0)		0	1
Viitasaari soi - Ylläpidämme kaupungin hyvää työnantajamainetta tukemalla henkilöstömme osaamista ja huolehtimalla työhyvinvoinnista.			
Tavoite: Jaettu johtajuus			
Toimenpiteet	Kyläkouluilla on yhteinen koulunjohtaja.		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Jaetun johtajuuden työnkuvia arvioidaan ja päivitetään tarvittaessa. Tehty (2) Tehty osittain (1) Tekemättä (0)		0	2

Riskit			
Riskiluokka: Toimintaympäristö ja muutokset			
Riski			**Suuruus (1-16)**
Alle kouluikäiset eivät aloita lähikoulussaan.			**9**
Hallintatoimenpiteet	Tiedottaminen		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Oppilasmäärä		26	31
Riskiluokka: Toiminnan kehittäminen			
Riski			**Suuruus (1-16)**
Kirjaston kirjavinkkaukset eivät laajene.			**3**
Hallintatoimenpiteet	Hankehaku		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Laajentuneiden kirjavinkkausten määrä		0	2
Riskiluokka: Johtaminen			
Riski			**Suuruus (1-16)**
Tehtävän kuormittavuus.			**4**
Hallintatoimenpiteet	Johtajuuden tuki		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Työnkuvat arvioitu. Kyllä (1) Ei (0)		0	1
Riskiluokka: Toiminta / Prosessit			
Riski			**Suuruus (1-16)**
Epävarmuustekijät kuormittavat hyvinvointia.			**6**
Hallintatoimenpiteet	Opetusjärjestelyt ja koulun toiminta tukevat monipuolisesti oppilaiden hyvinvointia.		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Hyvinvointikysely tehty. Kyllä (1) Ei (0)		0	1
Riski			**Suuruus (1-16)**
Kelpoisen henkilöstön saatavuus vaikeutuu.			**6**
Hallintatoimenpiteet	Osaamisen jakaminen ja yhteisöllisyys		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Avoimissa tehtävissä kelpoisia hakijoita. Kyllä (1) Ei (0)		1	1

Esi- ja perusopetus yhteiset

Vastuualue: Esi- ja perusopetus
Vastuuhenkilö: Sivistys- ja hyvinvointijohtaja
Toiminnan luonne: Perusopetuksen jakamattomat toimintatuotot ja -kulut.
Toiminnan kuvaus: Perusopetuksen kouluille erikseen jakamattomat kotikuntakorvausten ja hankerahoitukseen liittyvien valtionavustusten toimintatuotot ja -kulut.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
TOIMINTATUOTOT	**372 955**	**277 017**	**263 520**	**-4,9 %**	**-13 497**
TOIMINTAKULUT	**-587 508**	**-376 967**	**-392 851**	**4,2 %**	**-15 884**
TOIMINTAKATE	**-214 552**	**-99 950**	**-129 331**	**29,4 %**	**-29 381**
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-5 086	0	0	0,0 %	0
VYÖRYTYKSET	0	-14 493	-18 846	30,0 %	-4 353
YLI/ALIJÄÄMÄ	**-219 639**	**-114 443**	**-148 176**	**29,5 %**	**-33 734**

Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut
Valtionavustuksia hankkeille voi hakea harkinnan mukaan talousarviovuoden aikana. Avustusten euromääräinen arviointi on haasteellista, koska päätökset valtionavustusten myöntämisestä tulevat vaihtelevasti vuoden aikana. Avustusrahojen mahdollinen jaksottaminen tarkentuu vasta kuluvan talousarviovuoden lopulla.

Kotikuntakorvausten tuotot ja kulut vaihtelevat vuosittain kuntaan sosiaalisin perustein sijoitettujen lasten määrästä riippuen. Euromääräinen arvio on tehty ennakollisen vos-laskelman mukaan. Kotikuntakorvaukset tarkentuvat talousarviovuoden kuluessa.

Viitasaaren lukio

Palvelualue: Sivistys ja hyvinvointi
Vastuuhenkilö: Lukion rehtori
Toiminnan luonne: Lukiokoulutus Viitasaaren lukiossa on yleissivistävää koulutusta, joka antaa hyvät valmiudet jatkaa opintoja yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. Syksyllä 2026 lukuvuoden alkaessa Viitasaaren lukiossa oli yhteensä 87 opiskelijaa. Näistä opiskelijoista 84 on nuorten lukiokoulutuksen oppimäärää suorittavia opiskelijoita, 1 aikuislukion oppimäärää suorittava ja 2 kaksoistutkinnon suorittajaa.
Toiminnan kuvaus: Viitasaaren lukio on laadukas yleislukio, jossa on tarjolla yleislinjan lisäksi erikoislinjoina pelastus- ja turvallisuuslinja sekä musiikkilinja. Lukiolla on osittain yhteinen henkilökunta ja tilat Haapaniemen koulun kanssa.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
TOIMINTATUOTOT	**35 459**	**51 023**	**62 773**	**23,0 %**	**11 750**
TOIMINTAKULUT	**-1 189 485**	**-1 175 224**	**-1 451 278**	**23,5 %**	**-276 054**
TOIMINTAKATE	**-1 154 026**	**-1 124 201**	**-1 388 505**	**23,5 %**	**-264 304**
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-6 963	-1 200	0	-100,0 %	1 200
VYÖRYTYKSET	0	-101 683	-110 997	9,2 %	-9 314
YLI/ALIJÄÄMÄ	**-1 161 014**	**-1 227 084**	**-1 499 503**	**22,2 %**	**-272 418**

Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut
Viitasaaren lukion opiskelijamäärä on vuonna 2027 noin 35 % suurempi kuin vuonna 2026. Kasvaneen opiskelijamäärän myötä osa toimintakuluista kasvaa välttämättä. Vaikka opiskelijamäärä on kasvanut, nykyinen henkilöstöresurssi on kuitenkin riittävä. Luokkaopetusryhmien ryhmäkoko on opiskelijamäärän lisääntymisen myötä kasvanut, mutta sekin säilyy edelleen kohtuullisena. Tavoitteena on säilyttää laadukas lukiokoulutus Viitasaarella.

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue					
Viitasaaren lukio		9,785	9,46	9,46	9,46

Tunnusluvut	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Valmistuvien ylioppilaiden määrä			19		
Pätevän henkilöstön määrä prosentteina			100		

Tavoitteet			
Viitasaari kasvaa - Säilytämme ja vahvistamme monipuolisia koulutusmahdollisuuksia.			
Tavoite: Lukion opiskelijamäärä säilyy hyvällä tasolla			
Toimenpiteet	Markkinoinnin jatkaminen ja kehittäminen		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Ulkopaikkakunnilta saapuneiden opiskelijoiden prosentuaalinen osuus kaikista lukion opiskelijoista		31	35
Ulkopaikkakunnilta saapuneiden ensimmäisen vuositason opiskelijoiden prosentuaalinen osuus kaikista lukion ensimmäisen vuositason opiskelijoista		28	35
Tavoite: Laadukkaan opintotarjonnan säilyttäminen			
Toimenpiteet	Koulutuksen laadun ja vetovoiman säilyttäminen		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Erikoislinjojen lukumäärä		2	2
Musiikkilinjan vetovoima (% opintonsa aloittaneista opiskelijoista)		19	25
Pelastus- ja turvallisuuslinjan vetovoima (% opintonsa aloittaneista opiskelijoista)		24	34
Viitasaari liikkuu - Tuemme aktiivista, liikkuvaa ja osallistuvaa viitasaarelaisuutta.			
Tavoite: Kannustamme lukiolaisia liikkumaan			
Toimenpiteet	Opiskelijoille tarjotaan liikuntaetu hyvinvoinnin edistämiseksi		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Kuntosalikäyntien ja uintien lukumäärä		287	325

Riskit			
Riskiluokka: Toiminnan kehittäminen			
Riski			**Suuruus (1-16)**
Opiskelijamäärän väheneminen ikäluokkien pienentyessä			**9**
Hallintatoimenpiteet	Lukion markkinointiin panostetaan.		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Haapaniemen koulusta Viitasaaren lukioon jatko-opintoihin hakeutuneiden 1. vuositason opiskelijoiden määrä		31	18
Ulkopaikkakunnilta Viitasaaren lukioon jatko-opintoihin hakeutuneiden 1. vuositason opiskelijoiden määrä		13	12

Viitasaaren alueen musiikkiopisto

Palvelualue: Sivistys ja hyvinvointi
Vastuuhenkilö: Opistotoiminnasta vastaava rehtori
Toiminnan luonne: Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän mukainen opetus. Toiminta-alue Viitasaari, Pihtipudas, Kinnula ja Keitele.
Toiminnan kuvaus: Musiikkiopisto järjestää laadukasta opetusta musiikin varhaiskasvatuksesta aina jatko-opintoihin tähtääville. Taiteen perusopetuksen opinnot sisältävät instrumenttiopintojen lisäksi yhteismusisointia ja musiikin hahmotusaineiden opiskelua. Musiikkiopistolla on oma opetussuunnitelma, joka perustuu taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
TOIMINTATUOTOT	**167 484**	**143 000**	**144 500**	**1,0 %**	**1 500**
TOIMINTAKULUT	**-571 261**	**-554 993**	**-527 351**	**-5,0 %**	**27 642**
TOIMINTAKATE	**-403 776**	**-411 993**	**-382 851**	**-7,1 %**	**29 142**
VYÖRYTYKSET	0	-49 053	-52 235	6,5 %	-3 182
YLI/ALIJÄÄMÄ	**-403 776**	**-461 046**	**-435 086**	**-5,6 %**	**25 960**

Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut
Viitasaaren alueen musiikkiopisto ja Viitasaaren lukio tekevät musiikkilinja yhteistyötä. Syksyllä 2026 musiikkilinjalaisia aloitti kahdeksan, ja se näkyy myös musiikkiopiston oppilasmäärässä, sillä musiikkilinjalaiset saavat musiikkiopiston oppilaspaikan. Uuden opetussuunnitelman valmistelutyö alkaa. Paikalliset opetussuunnitelmat otetaan käyttöön elokuussa 2028.

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue					
Viitasaaren alueen musiikkiopisto		9,403	8,3	8,3	8,3

Tunnusluvut	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Oppilasmäärät yhteensä (keskiarvo)	163,5	122	133		
Viitasaari	83,5	64	72		
Pihtipudas	34	25	24		
Kinnula	38	28	29		
Keitele	7	5	8		
Lestijärvi					

Tavoitteet		
Viitasaari liikkuu - Vahvistamme pitäjämme asemaa monipuolisen harrastustoiminnan keskittymänä.		
Tavoite: Taiteen perusopetuksen asema säilyy vahvana ja arvostettuna.		
Mittarit	**Lähtö**	**Tavoite**
Musiikkiopiston oppilasmäärä (kaikki kunnat)	125	130
Tavoite: Musiikkiopiston opetustarjonta säilyy monipuolisena.		
Mittarit	**Lähtö**	**Tavoite**
Yhteismusisointiryhmien määrä (Viitasaaren toimipiste)	8	10
Opetettavien instrumenttien määrä	17	17
Viitasaari soi - Luomme edellytyksiä monipuoliselle ja ympärivuotiselle kulttuuri- ja tapahtumatarjonnalle sekä kehitämme kaupunkia kulttuurin ja taiteen keinoin.		
Tavoite: Musiikkiopisto järjestää monipuolisia tapahtumia kaikenikäisille.		
Mittarit	**Lähtö**	**Tavoite**
Tapahtumien määrä (Viitasaarella)	10	15

Riskit		
Riskiluokka: Henkilöstö		
Riski		**Suuruus (1-16)**
Pätevän henkilöstön saatavuus		**4**
Hallintatoimenpiteet	Paikallinen sopimus matkakustannusten korvauksista. Riittävä opetustuntimäärä.	
Riskiluokka: Rahoitus		
Riski		**Suuruus (1-16)**
Rahoituksen pysyvyys		**4**
Hallintatoimenpiteet		

Vapaa-aikapalvelut

Palvelualue: Sivistys ja hyvinvointi
Vastuuhenkilö: Vapaa-aikapalveluiden johtaja
Toiminnan luonne: Viitasaaren kaupungin vapaa-aikapalvelujen piiriin kuuluvat lakisääteiset kulttuuri- (166/2019), liikunta- (390/2015) ja nuorisopalvelut (1285/2016)
Toiminnan kuvaus: Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelut luovat puitteita ja edellytyksiä vapaalle kansalaistoiminnalle ja järjestävät palveluita kuntalaisille. Palveluiden tuottamisessa noudatetaan voimassa olevan kuntastrategian päämääriä ja keinoja. Palvelut voidaan tuottaa vapaa-aikapalvelujen toimesta tai yhteistyössä kunnan muiden palvelualueiden sekä muiden toimijoiden kanssa. Liikunta-, nuoriso- ja kulttuuripalveluiden talousarviokokonaisuuteen kuuluvat kulttuuri- liikunta- ja nuorisopalvelut, liikuntaneuvonta, nuorten työpaja, etsivä nuorisotyö, uimahalli, Savivuoren hiihtokeskus sekä Koliman leirikeskus.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
TOIMINTATUOTOT	**282 443**	**280 500**	**308 000**	**9,8 %**	**27 500**
TOIMINTAKULUT	**-1 795 981**	**-1 736 380**	**-1 331 437**	**-23,3 %**	**404 943**
TOIMINTAKATE	**-1 513 538**	**-1 455 880**	**-1 023 437**	**-29,7 %**	**432 443**
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-61 108	-58 286	-59 842	2,7 %	-1 555
VYÖRYTYKSET	0	-103 399	-119 184	15,3 %	-15 785
YLI/ALIJÄÄMÄ	**-1 574 679**	**-1 617 565**	**-1 202 462**	**-25,7 %**	**415 103**

Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut
Viitasaaren kaupungin vapaa-aikapalvelut toteuttaa tehtäväänsä vuoden 2027 talousarvion puitteissa lakisääteisiä kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntapalvelujen harjoittamista tukemalla sekä puitteita ja edellytyksiä luomalla. Talousarviossa on huomioitu myös kaupungin tarjoaman palvelun kustannukset. y

Talousarviovuonna 2027 sekä suunnitelmavuosien 2028 ja 2029 aikana pyritään ylläpitämään nykyinen palvelutaso.

Kulttuuripalveluissa huolehditaan kulttuuripalvelusten tarjonnasta luomalla edellytyksiä toiminnalle ja tukemalla yhteisöjen ja yksittäisten taiteen harjoittajien mahdollisuuksia toimintaan. Kulttuuripalvelut on mukana jossain määrin kaikissa paikkakunnan tapahtumissa tukemalla järjestämistä taloudellisesti tai tarjoamalla asiantuntija-apua. Kohdeavustuksiin varattavan määrärahan tason leikkauksesta huolimatta pyritään ylläpitämään elinvoimainen ja monipuolinen tapahtumatarjonta. Kaupunki järjestää vuosittaisia tapahtumia kuten itsenäisyysjuhlan sekä toimii yhteistyökumppanina mm. Viitasaari Areenan konserttitapahtumissa.

Liikuntapalveluissa tavoitteen mukaisesti luodaan edellytyksiä kaiken ikäisten kuntalaisten liikkumiselle uimahallin, kuntosalien, sekä ulkoliikuntapaikkojen turvallista käyttöä koordinoimalla. Vuoden 2027 tammi-heinäkuun aikana uimahalli pidetään suljettuna peruskorjauksen vuoksi. Liikuntapalvelujen toiminta- ja kohdeavustusiin varatun määrärahan tason leikkauksesta huolimatta seura- ja vapaan kansalaistoiminnan edellytykset pyritään paikkakunnalla turvaamaan.

Liikuntaneuvonnan avulla saatetaan liikunnan pariin ikäänsä tai terveyteensä nähden liian vähän liikkuvia kuntalaisia. Vuonna 2025 käynnistynyttä älykuntosalin toimintaa ylläpidetään ja kehitetään edelleen.

Nuorisopalveluissa tullaan talousarvion puitteissa toteuttamaan monipuolista nuorten toimintaa. Nuorisotalolla tapahtuva tilatoiminta on keskeisin nuorisotyön muoto. Sen avulla tavoitetaan etenkin murrosiässä olevat nuoret. Toiminnan keskiössä on kiinteä yhteistyö koulun kanssa.

Nuorten työpajalle työllistetään työttömiä tai opiskelun ulkopuolelle jääneitä alle 29-vuotiaita nuoria. Tavoitteena on työllistää eri pituisissa jaksoissa yhteensä 10-12 nuorta.

Etsivän nuoristyön tavoitteena on löytää palvelun tarpeessa olevia nuoria ja saattaa heitä kulloinkin tarvittavan ja saatavilla olevan palvelun pariin. Talousarviovuonna tavoitteena on harkinnanvaraisen valtionavun saaminen etsivän nuorisotyöntekijän palkkaamiseen.

Koliman leirikeskuksen osalta on huomioitu talouden tasapainotusohjelmaan sisältyvä leirikeskuksen myynti. Leirikeskuksen käyttöön ja ylläpitoon liittyvä määräraha kuitenkin edelleen sisältyy vuoden 2027 talousarvioesitykseen.

Kaupungin strategian mukaisesti luodaan edellytyksiä monipuoliselle kulttuuri- ja tapahtumatarjonnalle sekä kehitetään kaupunkia kulttuurin ja taiten keinoin. Aikamme musiikkikeskus -hankkeen valmisteluna mahdollisesti perustetaan erillinen säätiö vuonna 2027.

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue					
Vapaa-aikapalvelut		12,613	10,61	10	10

Tunnusluvut	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Uimahallin kävijämäärät	42 006	38 000	18 000	38 000	38 000
Seniorikorttien määrä	436	360	360	380	380
Voimailusalikorttien määrä	280	250	250	280	280

Tavoitteet			
Viitasaari kasvaa - Pidämme koko pitäjän houkuttelevana paikkana asua, elää ja perustaa perhe.			
Tavoite: Luodaan vetovoimaa ja ylläpidetään myönteistä kuntakuvaa monipuolisen ja korkeatasoisen tapahtumatuotannon myötävaikutuksella			
Toimenpiteet	Jatkuva suunnittelu- ja keskusteluyhteys tapahtumajärjestäjien kanssa		
	Monipuolinen tapahtumatarjonta		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Myönnettyjen avustusten lukumäärä		40	25
Tapahtumien lukumäärä		30	30
Kaupungin järjestämien tapahtumien lukumäärä		10	10
Viitasaari liikkuu - Tuemme aktiivista, liikkuvaa ja osallistuvaa viitasaarelaisuutta.			
Tavoite: Kuntalaisten omaehtoisen liikunnan lisääminen			
Toimenpiteet	Liikuntajärjestöjen ja liikunnallista elämäntapaa edistävien tahojen tukeminen.		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Myönnettyjen avustusten lukumäärä		20	10

Viitasaari liikkuu - Vahvistamme pitäjämme asemaa monipuolisen harrastustoiminnan keskittymänä.			
Tavoite: Monipuolisen harrastustoiminnan puitteiden tarjoaminen eri ikäisille kuntalaisille.			
Toimenpiteet	Harrastustilojen monipuolisuus ja soveltuminen		
	Nuorisotalon tilojen käyttösuunnitelmat		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Harrastus- ja tapahtumatilojen käyttömäärät		365	360

Riskit	
Riskiluokka: Toimintaympäristö ja muutokset	
Riski	**Suuruus (1-16)**
Kansallisen taloussuhdanteen merkittävä heikentyminen	**4**
Hallintatoimenpiteet	Yhteiskunnallisen tilanteen seuranta, vertailutiedon kerääminen, kustannuspaineen alentaminen

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Palvelualue: Sivistys ja hyvinvointi
Vastuuhenkilö: Hyvinvointikoordinaattori
Toiminnan luonne: Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on hyvinvointia ja terveyttä tukevaa ja edistävää laaja-alaista yhteistyössä tehtävää toimintaa, jossa oman työn lisäksi hyödynnetään laajasti eri toimijoiden osaamista tukemassa asukkaiden hyvinvointia.
Toiminnan kuvaus: Kunnalla on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä omassa toiminnassaan eli palveluissa, joita kunta järjestää (kuntalaki 410/2015 1§). Kunnan toimivat peruspalvelut ovat hyvinvointityön perusta. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) velvoittaa kuntaa edistämään asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä siltä osin kuin tämän kytkeytyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin.
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinointi ja vastuu sijoittuu Viitasaarella sivistys- ja hyvinvointipalveluihin, mutta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toiminta jakaantuu kaupungissa kaikkien palvelualojen kesken ja yhteistyö on välttämätöntä. Elinympäristön ja asumisenpalvelujen tehtävänä on turvata hyvinvointia ja terveyttä edistävä elinympäristö kaupunkilaisille. Varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukion erityisenä tehtävänä on ihmisenä kasvun tukeminen. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelut sekä kirjasto ja kansalaisopisto edistävät omalta osaltaan kaupunkilaisten hyvinvointia ja tukevat yhteisöllisyyttä ja osallisuutta. Kaupunki tarjoaa mahdollisuuksia ja edellytyksiä aktiiviseen ja hyvinvoivaan elämään turvallisessa ja viihtyisässä elinympäristössä. Asukkailla on oma roolinsa hyvinvoinnin edellytysten hyödyntämisessä.
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä on ennen kaikkea kyse ennaltaehkäisevän työn kokonaisuudesta. Toiminnan keskiössä on paitsi hallinnollinen, laajamittainen seuranta ja kehittäminen, mutta myös erilaisten palveluiden järjestämisen koordinointi. Toiminta sisältää mm. terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen koordinoinnin ja seurannan kunnassa, ehkäisevän päihdetyön, yhteistyön hyvinvointialueen kanssa, hyvinvointisuunnitelman ja -kertomuksen laadinnan, seurannan ja raportoinnin sekä ikäihmisten avoimen päivätoiminnan organisoinnin. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ on pitkälti yhdyspinnoissa tehtävää yhteistyötä kaupungin eri palveluiden, hyvinvointialueen, järjestöjen, viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa.
Kotoutuminen on osa hyvinvointipalveluja. Kunnan on huolehdittava maahanmuuttajan ja kotoutuja-asiakkaan yleisestä ohjeuksesta ja neuvonnasta (laki kotoutumisen edistämisestä 681/2023). Lain mukaan kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien ja kotoutuja-asiakkaiden kotoutumisen edistämisen suunnittelusta, kehittämisestä ja seurannasta paikallistasolla. Kotoutumisen lakisääteisiä palveluja ovat ohjaus ja neuvosta, kotoutuja-asiakkaalle laadittava osaamisen ja palvelutarpeenarviointi sekä kotoutumissuunnitelma, monikielisen yhteiskuntaorientaation ja kotoutumiskoulutuksen järjestäminen. Valtio maksaa kunnalle laskennallista korvausta kotoutumisen edistämisen lain 2 §:n määrittelyn mukaan.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
TOIMINTATUOTOT	**66 271**	**55 000**	**13 000**	**-76,4 %**	**-42 000**
TOIMINTAKULUT	**-146 981**	**-136 815**	**-149 023**	**8,9 %**	**-12 208**
TOIMINTAKATE	**-80 710**	**-81 815**	**-136 023**	**66,3 %**	**-54 208**
VYÖRYTYKSET	0	-12 931	-13 848	7,1 %	-917
YLI/ALIJÄÄMÄ	**-80 710**	**-94 747**	**-149 871**	**58,2 %**	**-55 124**

Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintakulut kattavat yleisen hyte-työn lisäksi päiväkeskuksen toimintakulut sekä kotoutumisen toimintakulut. Toimintakulujen laskeminen johtuu mm. veteraanien leskien hierontasetelien määrällisestä vähenemisestä sekä kotoutumisen lakimuutoksesta johtuvista toiminnan muutoksista. Tulojen väheneminen selittyy kotoutuja-asiakkaiden laskennallisten korvausten supistumisesta, mikä puolestaan johtuu kohderyhmään kuuluvien asiakkaiden kotoutumisajan päättymisestä sekä kotoutumislainsäädännön muutoksista.

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue					
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen		1,85	1,85	1,85	1,85

Tunnusluvut	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Hyvinvointitapahtumat			8		

Tavoitteet		
Viitasaari kasvaa - Pidämme koko pitäjän houkuttelevana paikkana asua, elää ja perustaa perhe.		
Tavoite: Kehitämme ikäihmisten avointa päivätoimintaa ja sen saavutettavuutta.		
Mittarit	**Lähtö**	**Tavoite**
Asiakaskäynnit kuukaudessa	460	500
Viitasaari liikkuu - Huolehdimme kaikenikäisten asukkaiden hyvinvoinnista ja turvallisesta arjesta.		
Tavoite: Tuemme nuorten mielen hyvinvointia osallistamalla nuoria hyvinvointityöhön.		
Mittarit	**Lähtö**	**Tavoite**
Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen 2 viikon aikana (8 ja 9 luokka)	4	10
Tavoite: Jatkamme pitkäjänteistä hyte-työtä hyvinvointisuunnitelman mukaisesti.		
Mittarit	**Lähtö**	**Tavoite**
Hyte-kerroin	68	70

Riskit	
Riskiluokka: Toiminta / Prosessit	
Riski	**Suuruus (1-16)**
Toiminnan vaikuttamattomuus	**6**
Hallintatoimenpiteet	Jatkuva seuranta ja arviointi

3.5 Elinympäristön ja asumisen palvelualue

Vastuuhenkilö: Elinympäristön ja asumisen palvelualuejohtaja
Palvelualue sisältää: Palvelualueen hallinto, Kunnossapito (kuntatekniikka ja infra), Tilapalvelu, Ruoka- ja puhtauspalvelu, Maankäyttö
Palvelualueen kuvaus: Elinympäristön ja asumisen palvelualue pitää sisällään seuraavat tehtäväalueet: Tilapalvelut, Kunnossapito, Maankäyttö, Ruokapalvelut, Puhtauspalvelut sekä hallinto.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
TOIMINTATUOTOT	**8 544 865**	**6 887 571**	**7 608 720**	**10,5 %**	**721 150**
Myyntituotot	2 973 372	1 822 264	1 399 361	-23,2 %	-422 903
Maksutuotot	0	20 000	20 000	0,0 %	0
Tuet ja avustukset	15 657	0	0	0,0 %	0
Muut toimintatuotot	5 555 837	5 045 307	6 189 360	22,7 %	1 144 053
TOIMINTAKULUT	**-7 994 216**	**-6 350 966**	**-5 827 691**	**-8,2 %**	**523 275**
Henkilöstökulut	-2 838 550	-2 770 063	-2 501 094	-9,7 %	268 969
Palvelujen ostot	-2 609 486	-1 283 745	-1 205 391	-6,1 %	78 354
Aineet, tarvik. ja tavarat	-1 970 516	-1 755 653	-1 719 928	-2,0 %	35 725
Avustukset	-139 014	-140 000	-120 000	-14,3 %	20 000
Muut toimintakulut	-436 650	-401 505	-281 278	-29,9 %	120 227
TOIMINTAKATE	**550 650**	**536 605**	**1 781 029**	**231,9 %**	**1 244 425**
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-2 902 970	-5 301 438	-4 429 799	-16,4 %	871 639
VYÖRYTYKSET	**0**	**-353 113**	**-316 917**	**-10,3 %**	**36 196**
YLI/ALIJÄÄMÄ	**-2 353 254**	**-5 117 947**	**-2 913 895**	**-43,1 %**	**2 204 051**

Ulkoinen/Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
Ulkoinen					
TOIMINTATUOTOT	3 631 880	2 967 397	2 743 257	-7,6 %	-224 140
TOIMINTAKULUT	-6 455 420	-6 205 986	-5 658 342	-8,8 %	547 644
TOIMINTAKATE	**-2 823 540**	**-3 238 589**	**-2 915 085**	**-10,0 %**	**323 504**
Sisäinen					
TOIMINTATUOTOT	4 912 985	3 920 174	4 865 463	24,1 %	945 289
TOIMINTAKULUT	-1 538 796	-144 980	-169 349	16,8 %	-24 369
TOIMINTAKATE	**3 374 190**	**3 775 194**	**4 696 114**	**24,4 %**	**920 920**

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Elinympäristön ja asumisen palvelualue					
ELAS palvelualueen hallinto	2,3	2,1	1,6	1,6	1,6
Kuntatekniikka/infra/yhdyskuntatekniikka	12,795	11,795	9,795	9,795	9,795
Maankäyttö	3	3	1,5	1,5	1,5
Ruoka- ja puhtauspalvelut	26,345	27,225	26,417	25,825	24,825
Tilapalvelu	17,717	17,717	13,4	13,4	13,4
Yhteensä	**62,157**	**61,837**	**52,712**	**52,12**	**51,12**

Tavoitteet		
Viitasaari kasvaa - Kehitämme ja varmistamme yritysten toimintamahdollisuuksia sekä Wiilo Yrityspuistoa ja toimimme kestävän kehityksen edistäjänä.		
Tavoite: Wiilon alueen ja muiden yritystonttien kehittäminen.		
Mittarit	**Lähtö**	**Tavoite**
Raskaiden ajoneuvojen lataus ja uusiutuvien polttoaineiden saatavuuden mahdollistaminen	0	1
Strateginen maanhankinta ja kauppojen loppuun saattaminen Wiilon yrityspuiston läheisyydestä	0	1
Tavoite: Kaupungin hankintojen kehittäminen yhteistyössä paikallisen elinkeinoelämän kanssa.		
Toimenpiteet Uuden hankintajärjestelmän käyttöönotto ja kehittäminen		
Mittarit	**Lähtö**	**Tavoite**
Dynaamiset puitejärjestelyt rakennus-, lvi-, sähkö-, lukitus- ja automaatioasennustöistä	0	1
Hankintaillan toteuttaminen ja kehittäminen vuosittain.	0	1
Viitasaari soi - Ylläpidämme kaupungin hyvää työnantajamainetta tukemalla henkilöstömme osaamista ja huolehtimalla työhyvinvoinnista.		
Tavoite: Työntekijöiden koulutus ja ammattitaidon laajentaminen. Panostaminen koulutussuunnitelmaan, ja seuranta koulutussuunnitelman toteuttamiseen työntekijöiden ja toimihenkilötason osalta.		
Mittarit	**Lähtö**	**Tavoite**
Koulutussuunnitelman toteutuminen	0	1

ELAS palvelualueen hallinto

Palvelualue: Elinympäristö ja asuminen
Vastuuhenkilö: Elinympäristön ja asumisen palvelualuejohtaja
Toiminnan luonne: Palvelualueen hallinto ja toimistopalvelut
Toiminnan kuvaus: Elinympäristön ja asumisen palvelualueen hallinto kattaa mm. lautakunnan kokousten kustannukset, palvelualuejohtajan ja toimistosihteerin palkat, toimistotarvikkeet ja hallinnon esihenkilöiden koulutuskustannuksia. Hallinnon alle kuuluu myös sprinklerikeskus, josta kustannukset laskutetaan osuuksien mukaan yrityksiltä.
Lautakunnan kokoonpanoon kuuluu yhdeksän jäsentä sisältäen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Lautakunnan puheenjohtajana toimii Seppo Kauppinen sekä varapuheenjohtajana Jari Hämäläinen. Lautakunnan esittelijänä toimi palvelualuejohtaja. Lautakunta kokoontuu keskimäärin 10–11 kertaa vuodessa.
Vuonna 2025 kuljetukset olivat hallinnon alaisuudessa, mutta vuodelle 2026 kuljetukset siirrettiin ruoka- ja puhtauspalvelun alle, tästä johtuen toteumien vertailu on hankalaa.
Palvelualueen hallinnon kustannukset vyörytetään muille palvelualueen vastuualueille. Olennaisin muutos henkilöstön vähennykset hallinnossa, joka vähentää henkilöstökustannuksia palvelualueen sisällä. Palvelualueelle kohdistuu kustannuksia hallintopalveluilta, koska hallintopalveluiden henkilö korvaa vähentynyttä työpanosta tiliöintitehtävissä. Yhteistyötä on tarkoitus parantaa edelleen sihteeriresurssin osalta hallintopalveluiden kanssa.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
TOIMINTATUOTOT	**7 296**	**14 000**	**14 000**	**0,0 %**	**0**
TOIMINTAKULUT	**-233 978**	**-230 300**	**-176 984**	**-23,2 %**	**53 316**
TOIMINTAKATE	**-226 682**	**-216 300**	**-162 984**	**-24,6 %**	**53 316**
VYÖRYTYKSET	0	211 866	164 745	-22,2 %	-47 120
YLI/ALIJÄÄMÄ	**-227 010**	**-4 434**	**1 761**	**-139,7 %**	**6 195**

Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut
Vuonna 2025 kuljetukset olivat hallinnon alaisuudessa, mutta vuodelle 2026 kuljetukset siirrettiin ruoka- ja puhtauspalvelun alle, tästä johtuen toteumien vertailu on hankalaa.

Palvelualueen hallinnon kustannukset vyörytetään muille palvelualueen vastuualueille. Olennaisin muutos on henkilöstön vähennykset hallinnossa. Toimistosihteerin / kuljettajan paikka on täyttämättä, eikä suunnitelmissa ole täyttää sihteeriresurssia palkkaamalla uutta työntekijää. Hallintopalveluiden henkilö korvaa vähentynyttä työpanosta tiliöintitehtävissä. Yhteistyötä on tarkoitus parantaa edelleen sihteeriresurssin osalta hallintopalveluiden kanssa.

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Elinympäristön ja asumisen palvelualue					
ELAS palvelualueen hallinto	2,3	2,1	1,6	1,6	1,6

Tavoitteet			
Viitasaari liikkuu - Uudistamme koko kaupunkikonsernin toimintaa ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla.			
Tavoite: Elinympäristön ja asumisen hallinnon ja johtamisen kehittäminen			
Toimenpiteet	Organisaatiorakenteen uudistaminen		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Päällikkötehtävien työnjako toteutettu		0	1
Ylikunnallinen kaavoituspalvelu yhteensovitettu Viitasaaren organisaatioon		0	1
Vastuu	Jukka Tuohimaa		

Riskit			
Riskiluokka: Toiminta / Prosessit			
Riski			**Suuruus (1-16)**
Henkilöstöresurssin riittävyys			**4**
Hallintatoimenpiteet	Yhteistyö muiden hallintokuntien kanssa sihteeriresurssin turvaamiseksi.		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Yhteistyö laajentunut ja sijaisjärjestelyt saatu järjestymään.		0	1

Kuntatekniikka / Infra / Yhdyskuntatekniikka

Palvelualue: Elinympäristö ja asuminen
Vastuuhenkilö: Kunnossapitopäällikkö
Toiminnan luonne:
Toiminnan kuvaus: Kunnossapidon vastuualue huolehtii Viitasaaren kaupungin kuntatekniikan / infran / yhdyskuntatekniikan kunnossapidosta ja rakennuttamisesta.
Vastuualueelle kuuluu kuntatekniikan ylläpito: huolto, kunnossapito ja niihin liittyvät investoinnit. Kohteet sijaitsevat pääosin asemakaava-alueella ja niihin kuuluvat: katu- ja liikenneverkko kevyenliikenteen väylät, puistot ja yleiset alueet, tori, satamat ja venepaikat, matonpesupaikat, liikunta-, ulkoilu-, ja urheilualueet.
Lisäksi vastuualueelle kuuluu mm. yksityisteiden avustaminen.
Toiminnan painopistealueet: Tulosyksikkö vastaa olemassa olevan infran ylläpidosta. Myös sen kehittäminen ja rakentaminen on yksikön vastuulla.
Kaupungilla on paljon kunnossapidettävää infraa ja kohteita. Kausityön osuus on kunnossapidossa merkittävä ja nykyisin kausityöllistetyt palkataan suoraan vastuualueen talousarviosta, joka selittää palkkakulujen muutokset vuosina 2025 ja 2026, joka vaikeuttaa kulujen vertailua myös vuoden 2027 osalta. Aiemmin määräaikaisia työllistettiin työllisyysyksikön kautta.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
TOIMINTATUOTOT	**115 792**	**37 000**	**37 000**	**0,0 %**	**0**
TOIMINTAKULUT	**-1 330 329**	**-1 260 141**	**-1 142 479**	**-9,3 %**	**117 661**
TOIMINTAKATE	**-1 214 537**	**-1 223 141**	**-1 105 479**	**-9,6 %**	**117 661**
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-649 148	-867 754	-1 218 618	40,4 %	-350 863
VYÖRYTYKSET	0	-262 530	-217 540	-17,1 %	44 990
YLI/ALIJÄÄMÄ	**-1 864 031**	**-2 353 425**	**-2 541 637**	**8,0 %**	**-188 212**

Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut
Vuodelle 2027 tavoitellaan jatkaa investointiosan osalta kaavateiden peruskorjauksia, erityisesti teiden kaavateiden peruskorjausten suunnittelutyötä, jotta toimenpiteitä voidaan varata tuleville investointivuosille tarkemmin. Tärkeää on yhteensovittaa Alva Oy:n ja Nevel Oy:n kanssa kiireysjärjestys saneerattavista kohteista, joissa on kadun lisäksi otettava huomioon kaukolämpö ja vesi- ja viemärilaitoksien korjausvelan hallinta yhteistyössä.

Olennaisimmat tavoitteet on vuodelle 2027 on operatiivisen toiminnan suoraviivaistaminen, yhdistämällä yhdyskuntatekniikan ja liikunta-alueiden resurssit yhdeksi kokonaisuudeksi. Tämä vaatii työn kuvien muutoksia sekä suunnitelmissa on myös palveluiden ulkoistamisia valtuuston hyväksymän talouden tasapainottamisohjelman mukaisesti. Talousarviossa on huomioitu vaan ne toimenpiteet, jotka toteutuvat talousarviovuonna 2027. Liikuntapaikkahoidon työntekijäresurssin vähentäminen on henkilöstökulujen osalta suurin muutos.

Henkilöstökustannusten osalta kartoittajan palkkakulua on osoitettu kunnossapidon yksikölle, koska suuri osa työpanoksesta on hyödynnetty viime vuosina kunnossapidon hankkeissa.

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Elinympäristön ja asumisen palvelualue					
Kuntatekniikka/infra/yhdyskuntatekniikka	12,395	11,395	9,795	9,795	9,795

Tavoitteet

Viitasaari kasvaa - Edistämme matkailua ja vapaa-ajan asumista hyödyntäen luontoa, vesistöjä ja sijaintia.		
Tavoite: Luontoreitistöjen ylläpito ja saavutettavuuden parantaminen.		
Mittarit	**Lähtö**	**Tavoite**
Vesistömatkailukohteiden rakenteiden viimeistely	0	1
Metsähallituksen kummisopimuskohteiden ylläpito	0	1
Viitasaari liikkuu - Vahvistamme pitäjämme asemaa monipuolisen harrastustoiminnan keskittymänä.		
Tavoite: Liikuntapaikkojen hoidon uudelleenjärjestelyjen toimivuuden varmistaminen siten, että liikuntapaikkahoito saadaan toteutettua laadukkaasti ja kustannustehokkaasti.		
Mittarit	**Lähtö**	**Tavoite**
Latujen hoidon ja ylläpidon uudelleen järjestely ja laadun varmistaminen	0	1
Viitasaari soi - Luomme edellytyksiä monipuoliselle ja ympärivuotiselle kulttuuri- ja tapahtumatarjonnalle sekä kehitämme kaupunkia kulttuurin ja taiteen keinoin.		
Tavoite: Kaupungin alueella eri tapahtumien järjestämisen mahdollistaminen. Kaupunginalueiden käyttöluvat ja yhteistyö tapahtumajärjestäjien kanssa.		
Mittarit	**Lähtö**	**Tavoite**
Keskustassa järjestettyjen tapahtumien määrä		5

Riskit			
Riskiluokka: Onnettomuudet ja vahingot			
Riski			**Suuruus (1-16)**
Kaupunkitulva			**6**
Hallintatoimenpiteet	Hulevesiverkoston ylläpito		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Hulevesimäärärahojen käyttö - viivästysaltaiden rakennus		0	30 000

Tilapalvelut

Palvelualue: Elinympäristö ja asuminen
Vastuuhenkilö: Kiinteistöpäällikkö
Toiminnan luonne: Tilapalvelu vastaa kaupungin kiinteistöjen suunnitelmallisesta kunnossapidosta ja hoitamisesta. Kaupungin kiinteistöihin liittyvät korjaukset ja muut rakennuttamiset kuuluvat tilapalvelun vastuualueeseen.
Toiminnan kuvaus: Tilapalvelu tuottaa kiinteistöhuollon palvelut kaupungin suoraan omistamiin kiinteistöihin. Lisäksi palveluita tarjotaan kaupunkikonsernin tytäryhtiöille sekä hyvinvointialueelle. Tilapalvelu tuottaa palvelunsa kiinteistöhoidon osalta pääosin omana työnä. Rakennuttamisessa pienimuotoisia projekteja toteutetaan omana työnä. Ulkopuolisia urakoitsijoita käytetään vaativissa ammattitöissä sekä konetöissä. Laajemmat urakat kilpailutetaan.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
TOIMINTATUOTOT	**6 336 727**	**5 272 106**	**6 222 522**	**18,0 %**	**950 416**
TOIMINTAKULUT	**-4 270 207**	**-3 203 359**	**-2 804 764**	**-12,4 %**	**398 594**
TOIMINTAKATE	**2 066 520**	**2 068 747**	**3 417 758**	**65,2 %**	**1 349 011**
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-2 225 034	-4 410 452	-3 194 297	-27,6 %	1 216 154
VYÖRYTYKSET	0	-122 373	-109 436	-10,6 %	12 937
YLI/ALIJÄÄMÄ	**-158 619**	**-2 464 078**	**165 816**	**-106,7 %**	**2 629 895**

Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut
Viitasaaren kaupungin tilapalveluiden talousarvio vuodelle 2027 ja suunnitelmavuosille perustuu kaupungin strategisiin tavoitteisiin ja tilojen tehokkaaseen käyttöön. Tavoitteena on varmistaa kaupungin kiinteistöjen hyvä kunto ja energiatehokkuus, mikä tukee ympäristövastuullisuutta ja kustannussäästöjä pitkällä aikavälillä. Investointeja kohdistetaan erityisesti koulujen, päiväkotien ja muiden tärkeiden julkisten rakennusten peruskorjauksiin sekä uusien tilojen rakentamiseen, jotka vastaavat kasvavan väestön tarpeisiin. Suunnittelussa huomioidaan myös digitalisaation mahdollisuudet ja tilojen joustava muunneltavuus. Ylläpidon kustannustehokkuutta parannetaan kehittämällä kiinteistöjen huoltoa ja käyttämällä nykyaikaisia teknologioita. Tavoitteena on tarjota turvalliset ja terveelliset tilat kaupungin asukkaille ja työntekijöille, samalla kun pyritään saavuttamaan taloudellista tasapainoa ja resurssien järkevää kohdentamista.

Vuoden 2027 talousarvio on tehty vertaillen vuoden 2026, sekä talousarviota että toteutumaa. TA2027 on ollut haasteellinen toteuttaa raamin asettamissa rajoissa, koska erityisesti tulopuolella on tapahtunut olennaisia muutoksia. Tilapalvelut eivät voi itse suoraan vaikuttaa sopimuksiin, jotka vahvistetaan kaupunginhallituksessa. Suurin yksittäinen vaikuttava tekijä tuloihin on myös VVA Oy:n ja Tilapalvelun välinen kiinteistönhoitosopimus päättyminen vuoden 2026 aikana, ja sopimuksen päättymisen vaikutukset vaikuttavat olennaisesti tuloihin että menoihin. Korvaavaa tuloa on mahdotonta suunnitella talousarvioon, lisäksi menojen täysimääräinen vähentäminen on haasteellista, koska VVA Oy:n kustannuksissa on myös yleiskuluja, joita ei voi täysimääräisesti vähentää (hallinnon palkkakuluja, koneiden ja laitteiden ym. yleiskuluja).

Työresurssin osalta VVA Oy:n vaikutuksesta johtuen resurssi on pystytty jo supistamaan jo vuoden 2026 aikana (2 HTV). Tässä on hyödynnetty eläköitymistä, sekä yhden työntekijän siirtymistä kunnossapidon työntekijäksi sijaistamaan poissaoloja. Järjestelyä on jatkettu toistaiseksi, koska kunnossapidolla on ollut työntekijävajetta työsuhteen päättymisestä johtuen. Lisäksi varastotyöntekijän siirtäminen Ruoka- ja puhtauspalveluille on vähentänyt Tilapalvelun henkilöstökulua, koska tilalle ei palkattu uutta työntekijää.

Toimintakulujen osalta nousua on sähkön, veden ja lämmityksen kuluihin, vakuutusmaksuihin ja jätemaksuihin. Tuleva taseyksiköinti eriyttää sote-kiinteistöt muista kiinteistöistä. Sopimukset astuvat voimaan 1.1.2027. Sote-kiinteistöjen tulot on arvioitu vuoden 2026 tason perusteella.

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Elinympäristön ja asumisen palvelualue					
Tilapalvelu	17,717	17,717	13,4	13,4	13,4

Tunnusluvut	TP2024	TA2025	TA2026	TS2027	TS2028
Kiinteistöt, pääosin omassa käytössä, yhteis-pinta-ala [m²]	32 130	32 130	32 000	25 000	25 000
Kiinteistöt, hyvinvointialueelle vuokratut, yhteis-pinta-ala [m²]	19 625	14 937	13 397	13 397	13 396
Kiinteistöt, muut ulos vuokratut, yhteispinta-ala [m²]	3 144	23 358	22 985	22 985	22 985
Kiinteistöt, TA vaiheessa tyhjillään			1 540		

Tavoitteet			
Viitasaari liikkuu - Tuemme aktiivista, liikkuvaa ja osallistuvaa viitasaarelaisuutta.			
Tavoite: Tuemme aktiivista, liikkuvaa ja osallistuvaa viitasaarelaisuutta			
Toimenpiteet	Ylläpidämme ja huollamme sisäliikuntapaikkoja		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Sisäliikuntavälineet tarkastettu ja huollettu		0	1

Riskit	
Riskiluokka: Toimintaympäristö ja muutokset	
Riski	**Suuruus (1-16)**
Riskiluokka: Toimintaympäristö ja muutokset	**2**
Hallintatoimenpiteet	Teknisistä laitteista ja rakennusosien kunnosta ja ylläpidosta pidetään huolta, jotta toimintaympäristö säilyy ennallaan. Ennakoidaan korjauksien tarve ja investoidaan korjaukseen ja huoltoon tarvittavin osin.
Riskiluokka: Toiminta / Prosessit	
Riski	**Suuruus (1-16)**
Riskiluokka: Toiminta / Prosessit	**3**
Hallintatoimenpiteet	Huolto-ohjelmat pidetään ajan tasalla ja suunnitelmia viedään eteenpäin.
Riskiluokka: Onnettomuudet ja vahingot	
Riski	**Suuruus (1-16)**
Riskiluokka: Onnettomuudet ja vahingot	**8**
Hallintatoimenpiteet	Lakisääteiset tarkastukset ja huollot tehty.
Riskiluokka: Omaisuuden hallinta	
Riski	**Suuruus (1-16)**
Riskiluokka: Omaisuuden hallinta	**3**
Hallintatoimenpiteet	Varataan tarpeeksi resurssia tarvittaviin huoltotoimiin.

Riskiluokka: Menojen hallinta	
Riski	**Suuruus (1-16)**
Riskiluokka: Menojen hallinta	**6**
Hallintatoimenpiteet	Tilannetta seurataan. Hankala luonnonvoimia on hallinta. Taloteknisten laitteiden ylläpito- ja kunnossapito, sekä ennaltaehkäisevä työ.

Ruoka- ja puhtauspalvelut

Palvelualue: Elinympäristö ja asuminen
Vastuuhenkilö: Elinympäristön ja asumisen palvelualuejohtaja, ruokapalveluiden työnjohtaja, puhtauspalveluiden työnjohtaja
Toiminnan luonne: Tukipalvelu
Toiminnan kuvaus: Puhtauspalveluiden perustehtävä on tuottaa tukipalveluina muille yksiköille seuraavina palvelutuotteina: ylläpitosiivous, perussiivous ja remonttisiivous. Työajan käytön suunnittelussa käytetään apuna siivoustyönmitoituksia. Mitoitukset ovat pohjana siivoustyöohjeille, joiden mukaan työt on suunniteltu päivä- ja viikkoaikatauluun. Näin taataan tasalaatuinen ja kustannustehokas palvelu. Puhtauspalvelut sisältävät myös ammattisiivoukseen suunnitellut koneet, välineet ja näiden huollon, puhdistusaineet, saniteettipaperit ja pyyhkeet sekä käsienpesuaineet ja käsihuuhteet ja näiden annostelijat sekä eteisten vaihtomatot. Viitasaaren kaupunki kuuluu Hansel-hankintarenkaaseen, jonka kautta puhdistusaineet ja -välineet sekä paperit on kilpailutettu.
Ruokapalveluiden tehtävänä on kaupungin sivistyksen palvelualueelle koulu- ja päiväkotiruokailupalveluiden tuottaminen sekä päiväkeskustoiminnan aterioiden tuottaminen.
Ateriat ovat aamupala, lounas, välipala ja tarvittaessa päivällinen. Erikoisruokavaliot huomioidaan terveydellistä syistä. Ruokapalveluissa oli yksi lähiesihenkilö. Ruokapalveluista vastaava viranhaltija on palvelualuejohtaja. Ateriat kuljetetaan kaupungin omana työnä. Aterioiden kuljetusta varten on hankittu keväällä 2023 kuusi Scanbox -ruuankuljetusvaunua. Pienempien päivähoidon pisteiden ateriat kuljetetaan edelleen lämpölaatikoilla. Kaupunki tuottaa myös Hyvinvointialueen kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti Päiväkeskuksen kuntouttavaan työtoimintaan aterioita.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
TOIMINTATUOTOT	**1 940 277**	**1 564 465**	**1 335 199**	**-14,7 %**	**-229 267**
TOIMINTAKULUT	**-1 920 300**	**-1 430 577**	**-1 470 705**	**2,8 %**	**-40 128**
TOIMINTAKATE	**19 977**	**133 888**	**-135 506**	**-201,2 %**	**-269 395**
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-19 844	-23 232	-16 884	-27,3 %	6 348
VYÖRYTYKSET	0	-127 539	-111 008	-13,0 %	16 531
YLI/ALIJÄÄMÄ	**0**	**-16 883**	**-263 398**	**1 460,1 %**	**-246 515**

Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut
Tavoitteena puhtauspalveluissa on säilyttää kustannustehokkuus ja kehittää toimintaa kestävän kehityksen tavoitteet ja kaupungin strategia huomioiden. Puhtauspalveluissa toteutetaan kaupungin säästöohjelman mukaiset määrärahasupistukset. Toimipisteiden palvelusopimukset päivitetään määräajoin, jotta tuotettu palvelu on ollut sovitun mukaista. Siivouksen laatua mitataan Insta-tarkastuksilla.

Vuoden 2026 aikana on käynnistetty siivoustyön mitoitus valtuuston vahvistaman talouden tasapainotusohjelman mukaisesti. Ensisijaisesti mitoitustyöllä tavoitellaan nykyisten henkilöresurssien hyödyntämistä paremmin, mm. vähentämällä ostopalveluiden tarvetta koko konsernissa. Nämä ostopalvelut näkyvät ensisijaisesti konsernitasolla säästöinä, koska siivoussopimuksia ei ole toteutettu keskitetysti puhtauspalveluissa, vaan kustannukset on kirjattu suoraan hallintokunnille palvelua tuottavilta yrityksiltä. Muutoin kohdekohtaisia mitoitusmuutoksia ei toteuteta käyttäjiä kuulematta, mutta siivoustyön kevennykset ovat huomioitu jo talousarviossa ja talousarviotavoitteissa.

Uimahallin remontista johtuvat henkilöstökulujen säästöt vaikuttavat henkilöstökustannuksiin olennaisesti. Hallituksen päätöksen mukaisesti 3 työntekijää on porrastetusti lomautettuna heinäkuun loppuun saakka, tai kunnes uimahallin peruskorjaus valmistuu.

Siivoustyönjohtaja toimii laitoshuoltajien ja yhdistelmätyöntekijöiden esimiehenä. Puhtauspalveluista vastaava viranhaltija 2027 on palvelualuejohtaja.

Vuoden 2026 aikana toteutettiin yhdessä tilapalvelun sekä ruoka- ja puhtauspalvelun kesken keskusvarastotoiminnan ja ruoan kuljetustehtävien uudelleenorganisointi. Tavoitteena oli edelleen helpottaa ruoan kuljetusten järjestelyä ja keittiön ruuhkahuippuja. Tällä hetkellä keskusvarastotoiminnasta vastaa puhtauspalvelun esihenkilö, jonka alaisuudessa on kuljettaja. Kuljettaja vastaa myös ruokapalveluiden aterioiden kuljetuksesta, ja hänen sijaisenaan toimi puhtauspalvelun työntekijä, joka tarvittaessa toimii vakituisena sijaisena myös ruokapalvelulla ja puhtauspalvelulla. Viimeisimmän kahden vuoden tehtävien uudelleenjärjestelyt ovat näkyneet erityisesti sijaismäärärahojen putoamisena ja sitä kautta kustannusten säästönä, kun varsinaisesti uutta henkilöstöä ei ole tarvinnut järjestelyiden vuoksi palkata palvelualueelle.

Ruokapalveluissa vuoden 2026 aikana on otettu käyttöön hävikinseurantatyökalu. Tavoitteena on erityisesti talousarviovuonna 2027 vähentää hävikin syntymistä, kun hävikkilaskentaa voidaan hyödyntää entistä tarkemmin valmistusmäärien suunnittelussa. Tällä tavoitellaan kustannussäästöjen lisäksi myös kaupungin vastuullisuustavoitteita (hiilineutraalius, kestävä kehitys). Myös reseptiikkaa on tarkasteltu kustannusten näkökulmasta jo vuoden 2026 talousarvioon, ja kustannussäästöt näkyvät myös vuoden 2027 talousarviossa.

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Elinympäristön ja asumisen palvelualue					
Ruoka- ja puhtauspalvelut	26,345	27,225	26,417	25,317	24,317

Tavoitteet			
Viitasaari kasvaa			
Tavoite: Aterialaskutus Powerestan kautta			
Toimenpiteet	Luovutaan omista excel taulukoista ja laskutus ajot tehdään Powerestan kautta		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Päivähoidon ateria laskutus		0	7
Tavoite: Hävikin hallinta kaikilla sujuvaa			
Toimenpiteet	Hävikin hallinta		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Ohjelmasta saadaan tarvittavat raportit		0	100
elintarvikemäärärahan säästö		0	3 000
Viitasaari kasvaa - Elävöitämme ja kehitämme viihtyisää elinympäristöä koko kaupungin alueella.			
Tavoite: Insta-laadunarviointi suoritettu vähintään kerran vuodessa			
Toimenpiteet	Insta-tarkastukset toimipisteissä tehty		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Tarkastuskäynti		3	8

Viitasaari liikkuu - Uudistamme koko kaupunkikonsernin toimintaa ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla.			
Tavoite: Haluttu siivoustaso saavutetaan yhteistyössä asiakkaan kanssa			
Toimenpiteet	Siivottavuusoppaat päivitetään ja jalkautetaan		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Opas lähetetty joka toimipisteeseen		0	10
Tavoite: Asetetut säästötavoitteet toteutuvat			
Toimenpiteet	Ostopalvelusopimuksia purettu		
	Sijaisjärjestelyille luotu ohjeistus		
	Uusia mitoituksia otettu käyttöön		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
säästö ostopalveluissa		0	10 000
päivitetty mitoitus käytössä		0	2
säästö sijaismäärärahoissa		10 500	3 000

Riski		**Suuruus (1-16)**
Sijaisuuksien hoitaminen		**6**
Hallintatoimenpiteet	Tiivistetään henkilöstöyhteistyötä ruoka- ja siivouspalveluiden välillä. Yhdistetään lyhyissä sijaisuuksissa tehtäviä muille työntekijöille. Vähennetään siivoustaajuutta asiakkaan kanssa tehdyn palvelusopimuksen sallimin ehdoin. Tehdään yhteistyötä oppilaitosten ja te-alueen toimihenkilöiden kanssa. Panostetaan henkilöstön työhyvinvointiin.	
Mittarit	**Lähtö**	**Tavoite**
Palvelusopimukset päivitetty	0	7
henkilöstön työterveyshuollon tarkastukset ajan tasalla	20	20
Riskiluokka: Palveluiden turvallisuus		
Riski		**Suuruus (1-16)**
Minimoidaan ruuan aiheuttamat allergiset ym, allaergiset riskit		**4**
Hallintatoimenpiteet	Hyvä ohjeistus	
Mittarit	**Lähtö**	**Tavoite**
sairastapaukset, oireilu	0	0
Riski		**Suuruus (1-16)**
Ruokamyrkytys		**3**
Hallintatoimenpiteet	Huolellisuus	
Mittarit	**Lähtö**	**Tavoite**
Sairastuminen	0	0

Maankäyttö

Palvelualue: Elinympäristö ja asuminen
Vastuuhenkilö: Palvelualuejohtaja
Toiminnan luonne: Tukipalvelu
Toiminnan kuvaus: Kaavoitus ja maankäyttö on suunnittelua, jolla luodaan edellytykset yhteiskunnan eri toimintojen sijoittamiselle. Kaavoitukseen kuuluu eriasteisten kaavojen ja niihin liittyvien selvitysten laatiminen, kaava-asioiden valmistelu luottamusmiehille, vuorovaikutteisuuden hoitaminen kaavoituksen eri vaiheissa osallisten välillä, kaavoituksesta tiedottaminen ja kaava-asioihin liittyvä neuvonta.
Kartoitustehtävät muodostuvat asemakaavojen sekä muiden maankäytön-, yhdyskuntatekniikan- ja talonrakennukseen liittyvien suunnitelmien lähtöaineistojen tuottamisesta, ajantasaistamisesta sekä suunnitelmien maastoon merkitsemisestä. tehtäviin kuuluu mm. pohja-, osoite- sekä johtokarttojen ylläpito ja kiinteistörekisterin päivittäminen.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
TOIMINTATUOTOT	**10 221**	**0**	**0**	**0,0 %**	**0**
TOIMINTAKULUT	**-209 718**	**-226 590**	**-232 758**	**2,7 %**	**-6 168**
TOIMINTAKATE	**-199 497**	**-226 590**	**-232 758**	**2,7 %**	**-6 168**
VYÖRYTYKSET	0	-52 536	-43 679	-16,9 %	8 857
YLI/ALIJÄÄMÄ	**-199 519**	**-279 126**	**-276 437**	**-1,0 %**	**2 689**

Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut
Vuoden 2027 osalta on tarve käynnistää asemakaava- ja yleiskaavatyötä, ja vuoden 2027 aikana pääasiallinen tavoite on tuottaa suunnitelmia tulevan asemakaavatyön tueksi keskustassa, sekä teollisuustonttien asemakaavatyötä, mikäli maanostot etenevät teollisuusalueella. Keskustan alueella on paljon maankäytöllisiä haasteita mm. aluevaraussuunnittelun ja tyhjenevien kiinteistöjen osalta, joka vaatii kaupungilta asemakaavan päivitystä tulevan keskustan kehityksen turvaamiseksi.

Ylikunnallisten palvelujen järjestäminen on suunnittelussa pohjoisessa Keski-Suomessa. Talousarviovuosi 2027 on suunniteltu talousarvioon siten, että ostamme ostopalveluina aluearkkitehtipalveluita Saarijärven kaupungilta, ja talousarvioon ei ole varattu kustannuksia kaavoitusarkkitehdin palkkaamiseen. Suunniteltu aloitusajankohta sopimukselle on 1.1.2027.

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Elinympäristön ja asumisen palvelualue					
Maankäyttö	3	3	1,35	1,35	1,35

Tavoitteet		
Viitasaari kasvaa - Elävöitämme ja kehitämme viihtyisää elinympäristöä koko kaupungin alueella.		
Tavoite: Keskustan kehittämissuunnitelman käynnistäminen.		
Mittarit	**Lähtö**	**Tavoite**
Keskustan kehittämissuunnitelma käynnistetty	0	1

Viitasaari kasvaa - Kehitämme ja varmistamme yritysten toimintamahdollisuuksia sekä Wiilo Yrityspuistoa ja toimimme kestävän kehityksen edistäjänä.			
Tavoite: Wiilon alueen ja muiden yritystonttien kehittäminen.			
Toimenpiteet	Strateginen maanhankinta ja kaavoitus Wiilon alueelta		
	VT4 aluevaraussuunnitelman edistäminen		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Wiilon alueen maanhankinnan loppuun saattaminen		0	1
Wiilon alueen kaavoituksen käynnistäminen		0	1
Viitasaari liikkuu - Uudistamme koko kaupunkikonsernin toimintaa ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla.			
Tavoite: Kaavoituksen ja maankäytön resurssien turvaaminen			
Toimenpiteet	Ylikunnallisen kaavoituspalvelun käynnistäminen		
Mittarit		**Lähtö**	**Tavoite**
Ylikunnallinen kaavoituspalvelu on otettu käyttöön ja työtehtävät ja vastuut jaettu		0	1

3.6 Ympäristöpalvelujen palvelualue

Vastuuhenkilö: Ympäristöpalvelujen palvelualuejohtaja
Palvelualue sisältää: Ympäristöpalvelujen hallintopalvelut, rakennusvalvonta, ympäristönsuojelu, ympäristöterveysvalvonta, eläinlääkintä, eläinsuojelu ja eläintautivalvonta
Palvelualueen kuvaus: Ympäristöpalvelut tuottaa

- ympäristöterveydenhuollon palvelut kahdeksalle kunnalle; Viitasaari, Pihtipudas, Kinnula, Kannonkoski, Kivijärvi, Kyyjärvi, Saarijärvi ja Karstula,
- rakennusvalvonnan palvelut seitsemälle kunnalle; Viitasaari, Pihtipudas, Kinnula, Kannonkoski, Kivijärvi, Kyyjärvi ja Karstula sekä
- ympäristönsuojelun palvelut seitsemälle kunnalle; Viitasaari, Pihtipudas, Kinnula, Kannonkoski, Kivijärvi, Kyyjärvi ja Saarijärvi.

Yhteistoiminnan vastuukuntana toimii Viitasaaren kaupunki ja päätäntävaltaa käyttää Pohjoisen Keski-Suomen ympäristölautakunta, joka koostuu sopimuskuntien luottamushenkilöistä.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
TOIMINTATUOTOT	**2 162 705**	**2 302 359**	**2 321 465**	**0,8 %**	**19 106**
Myyntituotot	1 709 009	1 800 359	1 981 465	10,1 %	181 106
Maksutuotot	330 654	332 000	340 000	2,4 %	8 000
Tuet ja avustukset	123 041	170 000	0	-100,0 %	-170 000
TOIMINTAKULUT	**-2 577 612**	**-2 543 515**	**-2 583 002**	**1,6 %**	**-39 487**
Henkilöstökulut	-1 975 264	-2 093 103	-2 205 734	5,4 %	-112 631
Palvelujen ostot	-427 100	-250 905	-171 174	-31,8 %	79 731
Aineet, tarvik. ja tavarat	-21 798	-34 370	-34 250	-0,3 %	120
Avustukset	-16 762	-18 000	-28 000	55,6 %	-10 000
Muut toimintakulut	-136 689	-147 137	-143 844	-2,2 %	3 293
TOIMINTAKATE	**-414 907**	**-241 156**	**-261 537**	**8,5 %**	**-20 381**
VYÖRYTYKSET	**0**	**-205 945**	**-184 201**	**-10,6 %**	**21 744**
YLI/ALIJÄÄMÄ	**-414 907**	**-447 101**	**-445 738**	**-0,3 %**	**1 363**

Ulkoinen/Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
Ulkoinen					
TOIMINTATUOTOT	2 156 941	2 302 359	2 321 465	0,8 %	19 106
TOIMINTAKULUT	-2 349 023	-2 507 568	-2 556 789	2,0 %	-49 222
TOIMINTAKATE	**-192 082**	**-205 209**	**-235 324**	**14,7 %**	**-30 116**
Sisäinen					
TOIMINTATUOTOT	5 764	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-228 589	-35 947	-26 213	-27,1 %	9 734
TOIMINTAKATE	**-222 825**	**-35 947**	**-26 213**	**-27,1 %**	**9 734**

Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut
Ympäristöpalvelujen talousarvio pienenee edellisvuodesta noin 1,0 % (23 000 €). Kuntien maksuosuudet laskevat vuoden 2026 talousarvioon verrattuna 0,2–1,7 %..

Talousarviossa on huomioitu Viitasaaren kaupungin talouden tasapainotusohjelma vuosille 2026–2029 sekä Viitasaaren kaupungissa syksyllä 2026 käytyjen yhteistoimintaneuvottelujen neuvottelutulos (Viitasaaren khall 19.10.2026 § 216). Ympäristöpalveluissa nostetaan taksoja keskimäärin 3 % 1.1.2027 alkaen, tehdään tehtävien uudelleenjärjestelyjä eläinlääkinnässä ja eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnassa sekä vähennetään rakennusvalvonnan henkilöstöresurssista 1 htv vuonna 2029 eläköitymisen kautta.

Parhaillaan on käynnissä selvitys Laukaan yhteistoiminta-alueen sekä Uuraisten kunnan ja Saarijärven kaupungin kanssa liittymisestä tiettyjen palveluiden osalta Pohjoisen Keski-Suomen ympäristöpalveluihin. Mahdollinen liittyminen tapahtuu aikaisintaan vuoden 2028 alusta. Valmistelun lähtökohtana on, että nykyisten sopimuskuntien maksuosuudet eivät nouse.

Ympäristöpalveluissa ei ole tiedossa merkittäviä muutoksia vuodelle 2027.

Valtion maksama korvaus valvontaeläinlääkärien suorittamista valtion tehtävistä on siirretty Kunta-Aura käsikirjan mukaisesti tuet ja avustukset kohdasta myyntituottoihin.

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Ympäristöpalvelujen palvelualue					
Eläinlääkintä	8,75	7,2	7,7	7,7	7,7
Eläinsuojelu	1,8	2	2,2	2,2	2,2
Hallintopalvelut Vts Ympäristötoimi	1,2	2,4	2,4	2,4	2,4
Rakennusvalvonta	3,95	3,6	3,6	3,6	2,6
Ympäristönsuojelu	3,35	4	4	4	4
Ympäristöterveysvalvonta	5,75	6	6	6	6
Yhteensä	**24,8**	**25,2**	**25,9**	**25,9**	**24,9**

Tavoitteet	
Viitasaari liikkuu - Uudistamme koko kaupunkikonsernin toimintaa ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla.	
Tavoite: Valmistelemme aktiivisesti yhteistoiminta-alueen laajentumista siten, että asia on mahdollista viedä päätöksentekoon vuoden 2027 aikana.	
Toimenpiteet	Päätöksentekoon tarvittavan aineiston valmisteltu kuntien käsittelyä varten.
Viitasaari soi - Edistämme innovatiivisuutta, avarakatseisuutta ja kansainvälisyyttä.	
Tavoite: Kehitetään aktiivisesti työn tekemisen tapoja ja hyödynnetään osaamista tehokkaasti.	
Toimenpiteet	Otetaan käyttöön tekoälyä hyödyntäviä toimintamalleja palveluyksiköissä.
	Soveltuvien työtehtävien siirtäminen asiantuntijatyöstä hallintoon osaamista vastaavasti.
Viitasaari soi - Ylläpidämme kaupungin hyvää työnantajamainetta tukemalla henkilöstömme osaamista ja huolehtimalla työhyvinvoinnista.	
Tavoite: Henkilöstön osaamisen ylläpitäminen tukemalla jatkuvaa kouluttautumista.	

Mittarit	Lähtö	Tavoite
Koulutuspäivien määrä henkilötyövuotta kohden.	0	3

Ympäristöpalvelujen hallinto

Palvelualue: Ympäristöpalvelut
Vastuuhenkilö: Ympäristöpalvelujen palvelualuejohtaja
Toiminnan luonne: Palvelualueen yhteinen toimielin, tukipalvelut ja johto
Toiminnan kuvaus: Ympäristöpalvelujen hallinto kattaa yhteisen ympäristölautakunnan toiminnan ja palveluyksiköiden tarvitsemat tukipalvelut, kuten laskutuksen, saapuvien asiakirjojen kirjaamisen ja arkistoinnin sekä koko palvelualueen johdon ja kehittämistehtävät sekä talouden suunnittelun ja seurannan.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
TOIMINTATUOTOT	**79 268**	**0**	**0**	**0,0 %**	**0**
TOIMINTAKULUT	**-95 409**	**-154 852**	**-163 983**	**5,9 %**	**-9 131**
TOIMINTAKATE	**-16 142**	**-154 852**	**-163 983**	**5,9 %**	**-9 131**
VYÖRYTYKSET	0	154 852	163 983	5,9 %	9 131
YLI/ALIJÄÄMÄ	**-16 142**	**0**	**0**	**0,0 %**	**0**

Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut
Hallinnon palveluyksiköstä on muodostettu 2026 vuoden alusta ympäristöpalvelujen sisäinen yksikkö, jonka kustannukset vyörytetään eri palveluyksiköille kunkin palveluyksikön toimintakuluihin perustuvan osuuden suhteessa. Hallinnon palveluyksikön tulot muodostuvat palvelualueen sisäisistä eristä ja näin ollen hallinnon kustannuspaikan tase on nolla. Samassa yhteydessä hallinnon henkilöstöresurssi, joka on vielä 2025 vuonna jyvitetty eri palveluyksiköille, on koottu hallinnon alle ja lupasihteerin tehtävän jyvitystä on tarkistettu niin, että 40 % kohdistuu yleiseen hallintoon ja rakennusvalvontaan 60 % (aikaisemmin 70 %).

Asiakirjahallinnossa on tehtävä tulevina vuosina kehittämistyötä.

Viitasaaren kaupungissa tullaan tarkastelemaan tulevina vuosina koko kaupunkiorganisaation toimistosihteeriresurssia ja tehtäviä mahdollisesti uudelleen järjestellään.

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Ympäristöpalvelujen palvelualue					
Hallintopalvelut Vts Ympäristötoimi	1,2	2,4	2,4	2,4	2,4

Tavoitteet
Viitasaari liikkuu - Uudistamme koko kaupunkikonsernin toimintaa ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla.
Tavoite: Kehitetään asiakirjahallintoa palvelualueella kokonaisvaltaisesti.

Rakennusvalvonta

Palvelualue: Ympäristöpalvelut
Vastuuhenkilö: Ympäristöpalvelujen palvelualuejohtaja
Toiminnan luonne: Pohjoisen Keski-Suomen ympäristöpalvelut vastaa seitsemän kunnan (Viitasaari, Pihtipudas, Kinnula, Kannonkoski, Kivijärvi, Kyyjärvi ja Karstula) rakennusvalvontaviranomaiselle määrätyistä tehtävistä.
Toiminnan kuvaus: Rakennusvalvonnan tehtävänä on valvoa kaavojen ja rakentamisen säädösten noudattamista, huolehtia rakentamista ja muita toimenpiteitä koskevien lupien käsittelystä sekä niihin ja niiden mukaiseen rakentamiseen liittyvästä ennakko-ohjauksesta, neuvonnasta ja valvonnasta.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
TOIMINTATUOTOT	**308 773**	**309 268**	**313 366**	**1,3 %**	**4 098**
TOIMINTAKULUT	**-402 818**	**-361 307**	**-366 271**	**1,4 %**	**-4 964**
TOIMINTAKATE	**-94 045**	**-52 039**	**-52 905**	**1,7 %**	**-866**
VYÖRYTYKSET	0	-50 289	-48 648	-3,3 %	1 641
YLI/ALIJÄÄMÄ	**-94 045**	**-102 328**	**-101 553**	**-0,8 %**	**776**

Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut
Rakennusvalvonnassa ei ole tiedossa merkittäviä muutoksia vuodelle 2026.

Lupatuloja on arvioitu vuoden 2026 toteuman perusteella. Rakennusvalvonnan taksa tullaan päivittämään 1.1.2027 alkaen. On mahdollista, että rakennusvalvonnalle tulee merkittäviä lupatuloja tuulivoiman rakentamislupien käsittelystä vuoden 2027 aikana, mutta epävarmuuden vuoksi asiaa ei ole huomioitu talousarviossa.

Rakentamislaissa säädetty rakentamislupien käsittelyajasta, joka on pääsääntöisesti 3 kk ja vaativuudeltaan poikkeuksellisissa ja erityisen vaativissa rakentamishankkeissa 6 kk. Mikäli käsittelyaika ylittyy, on rakennusvalvonnan maksettava lupamaksusta 20 % takaisin kuukautta kohden. Pohjoisen Keski-Suomen ympäristöpalveluissa käsittelyaika ei pääsääntöisesti nykyisellään ylity.

Henkilöstöresurssien muutos vuodesta 2025 johtuu hallinnon resurssien uudelleenorganisoinnista ja on ns. tekninen muutos. Viitasaaren kaupungin talouden tasapainottamisohjelman 2026–2029 ja käytyjen yhteistoimintaneuvottelujen tuloksena rakennusvalvonnasta vähennetään 1 htv vuonna 2029 eläköitymisen kautta.

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Ympäristöpalvelujen palvelualue					
Rakennusvalvonta	3,95	3,6	3,6	3,6	2,6

Tunnusluvut	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Katselmukset kpl	275				
Rakennus- ja toimenpideluvat kpl -2024	3				
Muut luvat ja päätökset kpl -2024					
Rakentamisluvat kpl 2025-	128				
Poikkeamisluvat kpl 2025-	20				
Muut päätökset 2025-	40				

Tavoitteet		
Viitasaari liikkuu - Uudistamme koko kaupunkikonsernin toimintaa ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla.		
Tavoite: Rakentamislaissa asetetussa käsittelyaikatakuussa pysyminen.		
Mittarit	**Lähtö**	**Tavoite**
Käsittelyajan ylityksestä aiheutuneet kustannukset (€).	0	0

Riskit		
Riskiluokka: Toimintaympäristö ja muutokset		
Riski		**Suuruus (1-16)**
Lupatulojen väheneminen		**4**
Hallintatoimenpiteet	Tarvittaessa muiden tulonlähteiden kartoitus (esim. luvattomien rakennusten rekisteröinti)	
Mittarit	**Lähtö**	**Tavoite**
Lupatulokertymä (€)	0	98 000

Ympäristönsuojelu

Palvelualue: Ympäristöpalvelut
Vastuuhenkilö: Ympäristöpalvelujen palvelualuejohtaja
Toiminnan luonne: Pohjoisen Keski-Suomen ympäristöpalvelut vastaa seitsemän kunnan (Viitasaari, Saarijärvi, Pihtipudas, Kinnula, Kannonkoski, Kivijärvi ja Kyyjärvi) ympäristönsuojeluviranomaiselle säädetyistä lakisääteisistä tehtävistä.
Toiminnan kuvaus: Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävänä on kuntien ympäristönsuojelun hallintolain mukaan:

1. huolehtia sen hoidettaviksi laissa tai sen nojalla säädetyistä tai määrätyistä tehtävistä;
2. huolehtia omalta osaltaan ympäristönsuojelun suunnittelusta ja kehittämisestä;
3. huolehtia ympäristön tilan seurannasta sekä siihen liittyvistä selvityksistä ja tutkimuksista;
4. osallistua kunnassa tarvittavan ympäristönsuojelua koskevan ohjauksen ja neuvonnan järjestämiseen;
5. antaa lausuntoja sekä tehdä esityksiä ja aloitteita ympäristönsuojeluun liittyvistä asioista muille viranomaisille;
6. huolehtia omalta osaltaan ympäristönsuojelua koskevasta tiedottamisesta, valistuksesta ja koulutuksesta kunnassa;
7. edistää kunnan yhteistyötä muiden viranomaisten ja yhteisöjen kanssa ympäristönsuojeluasiassa sekä
8. suorittaa muut sille johtosäännöllä määrätyt tehtävät.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävistä on lisäksi säädetty mm. ympäristönsuojelulaissa, maa-aineslaissa, jätelaissa, vesihuoltolaissa, vesilaissa, merenkulun ympäristönsuojelulaissa, maastoliikennelaissa ja vesiliikennelaissa. Nämä tehtävät ovat pääsääntöisesti lupa- ja valvontaviranomaistehtäviä. Yhteistoimintasopimuksen nojalla ympäristönsuojeluviranomainen vastaa toimialueellaan myös pelastuslaissa tarkoitetusta öljyvahinkojen jälkitorjunnan johtamisesta.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävänä on lupa- ja valvontaviranomaistehtävänsä lisäksi toimia paikallistason yleisen ympäristönsuojelun edun valvojana. Tässä tehtävässään se toimii erityislainsäädännön perusteella itsenäisessä ja riippumattomassa asemassa. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen voidaan siten katsoa myös pitkällä tähtäimellä ajavan kestävän kehityksen ja samalla kunnan yleistä etua, vaikka yksittäistapauksissa tämä voi olla ristiriidassa esimerkiksi kunnan elinkeinopoliittisen edun kanssa.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
TOIMINTATUOTOT	**247 410**	**327 108**	**333 598**	**2,0 %**	**6 490**
TOIMINTAKULUT	**-304 404**	**-350 492**	**-356 184**	**1,6 %**	**-5 692**
TOIMINTAKATE	**-56 994**	**-23 384**	**-22 586**	**-3,4 %**	**798**
VYÖRYTYKSET	0	-53 691	-51 576	-3,9 %	2 116
YLI/ALIJÄÄMÄ	**-56 994**	**-77 075**	**-74 162**	**-3,8 %**	**2 914**

Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut
Ympäristönsuojelun henkilöstöresurssi on tehtäviin nähden riittämätön ja äkillisten poissaolojen johdosta (2025–2026) tehtävät ovat ruuhkautuneet. Tilanteen korjaamiseksi vuodelle 2026 perustettiin uusi määräaikainen ympäristösihteerin virka. Ensimmäisellä vuosipuolikkaalla toteutunut htv-määrä on kuitenkin jäänyt 0,8 htv:tta vajaaksi eikä ruuhkaa ole saatu odotetusti purettua. Tarve tehtävälle tulee olemaan myös vuonna 2027 ja määrärahat on varattu talousarvioon. Ympäristölautakunta tulee tekemään määräaikaisen viran jatkosta päätöksen myöhemmin. Määräaikaisuuden perusteena on liittymisselvityksen keskeneräisyys ja resurssitilannetta on tarkoitus tarkastella kokonaisuutena tilanteessa, mikäli yhteistoiminta-alue laajenee.

Henkilöstöresurssin muutos vuoden 2025 jälkeen johtuu Saarijärven kaupungin liittymisestä yhteistoimintaan

ympäristönsuojelun osalta, jolloin ympäristöpalveluihin siirtyi yksi uusi virka, sekä edellä mainitusta määräaikaisesta virasta. Muilta osin henkilöstöresurssin muutos johtuu hallinnon henkilöstön uudelleen organisoinnista vuodelle 2026 ja on ns. tekninen muutos.

Merkittäviä muutoksia ympäristönsuojeluun vuodelle 2027 ei ole tiedossa.

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Ympäristöpalvelujen palvelualue					
Ympäristönsuojelu	3,35	4	4	4	4

Tunnusluvut	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Ympäristö, maa-aines- ja yhteisluvat	7				
Eläinsuojailmoitukset					
Rekisteröinnit					
Viranhaltijapäätökset					
Tarkastukset	210				
Ilmoitukset ja rekisteröinnit	17				

Tavoitteet		
Viitasaari liikkuu - Uudistamme koko kaupunkikonsernin toimintaa ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla.		
Tavoite: Ympäristönsuojelun suunnitelmallisen valvonnan toteutuminen.		
Mittarit	**Lähtö**	**Tavoite**
Ympäristönsuojelun valvontasuunnitelman toteuma (%)	0	100
Maa-ainesten oton valvonnan toteutuminen (%)	0	100

Riskit		
Riskiluokka: Toiminta / Prosessit		
Riski		**Suuruus (1-16)**
Suunnitelmallista valvontaa ei pystytä toteuttamaan hyvällä tasolla ja valvontavelkaa kertyy.		**8**
Hallintatoimenpiteet	Henkilöstömitoituksen tarkistaminen ja resurssin turvaaminen.	
Mittarit	**Lähtö**	**Tavoite**
Ympäristönsuojelun valvontasuunnitelman toteuma (%)	0	100
Maa-ainesten oton valvonnan toteutuminen (%)	0	100
Riski		**Suuruus (1-16)**
Ympäristönsuojelun viranomaistehtäviä ei pystytä hoitamaan tai tehtävien hoitaminen viivästyy merkittävästi		**6**
Hallintatoimenpiteet	Henkilöstömitoituksen tarkistaminen ja resurssin turvaaminen.	
Mittarit	**Lähtö**	**Tavoite**
Suunnitellun htv-määrän toteutuminen (htv/vuosi)	0	4

Ympäristöterveysvalvonta

Palvelualue: Ympäristöpalvelut
Vastuuhenkilö: Vastaava ympäristöterveystarkastaja
Toiminnan luonne: Pohjoisen Keski-Suomen ympäristöpalvelut vastaa kahdeksan kunnan (Viitasaari, Pihtipudas, Kinnula, Saarijärvi, Karstula, Kannonkoski, Kivijärvi ja Kyyjärvi) ympäristöterveysvalvonnan viranomaistehtävien tuottamisesta.
Toiminnan kuvaus: Ympäristöterveysvalvonnan tehtäviin kuuluvat elintarvike-, terveydensuojelu-, tupakka-, lääke- ja eläinsuojelulain mukaiset viranomaistehtävät. Tehtävien tavoitteena on ennaltaehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia ympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa terveyshaittaa.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
TOIMINTATUOTOT	**416 921**	**502 074**	**525 912**	**4,7 %**	**23 838**
TOIMINTAKULUT	**-501 491**	**-517 002**	**-546 116**	**5,6 %**	**-29 114**
TOIMINTAKATE	**-84 570**	**-14 928**	**-20 204**	**35,3 %**	**-5 276**
VYÖRYTYKSET	0	-86 681	-83 728	-3,4 %	2 953
YLI/ALIJÄÄMÄ	**-84 570**	**-101 609**	**-103 933**	**2,3 %**	**-2 323**

Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut
Ympäristöterveysvalvonnan yksikössä ei ole tiedossa merkittäviä muutoksia vuodelle 2027.

Henkilöstöresurssin muutoksina vuodelle 2026 on tehty hallinnon henkilöstön uudelleen organisointi, mikä on pienentänyt htv-määrää 0,25 htv:tta (ns. tekninen muutos), ja eläinsuojelun kustannuspaikalta on siirretty 0,5 htv:n valvontaeläinlääkäriresurssi ympäristöterveysvalvontaan. Valvontaeläinlääkärit tekevät elintarvikevalvontaa, jonka tulot kirjautuvat myös ympäristöterveysvalvonnan kustannuspaikalle. Ympäristöterveystarkastajan virkoja 5,5 htv:ta.

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Ympäristöpalvelujen palvelualue					
Ympäristöterveysvalvonta	5,75	6	6	6	6

Tunnusluvut	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Maksutuotot yhteensä €	143 079				
Maksutuotot suunnitelman mukaisista tarkastuksista €	25 769				
Valvontasuunnitelman mukaiset tarkastukset kpl	272				
Valvontasuunnitelman mukaiset näytteenottotapahtumat kpl	283				
Muut kuin valvontasuunnitelman mukaiset tapahtumat (tarkastukset, ohjaus ja neuvonta, lausunnot, häiriötilanteet yms) kpl	875				

Tavoitteet		
Viitasaari liikkuu - Huolehdimme kaikenikäisten asukkaiden hyvinvoinnista ja turvallisesta arjesta.		
Tavoite: Ympäristöterveysvalvonnan valvontasuunnitelman toteuttaminen.		
Mittarit	**Lähtö**	**Tavoite**
Valvontasuunnitelman toteuma (%)	0	100

Riskit		
Riskiluokka: Toiminta / Prosessit		
Riski		**Suuruus (1-16)**
Merkittävä häiriötilanne (iso vesiepidemia tai ruokamyrkytys)		**4**
Hallintatoimenpiteet	Häiriötilanneharjoittelu ja kouluttautuminen sekä yhteistyösopimus toisen valvontayksikön kanssa avun saamiseksi	
Mittarit	**Lähtö**	**Tavoite**
Merkittävät/laajat häiriötilanteet (kpl)	0	0
Riski		**Suuruus (1-16)**
Valvontasuunnitelmaa ei pystytä toteuttamaan riittävän kattavasti.		**4**
Hallintatoimenpiteet	Valvontasuunnitelman säännöllinen toteuman seuranta	

Eläinlääkintä

Palvelualue: Ympäristöpalvelut
Vastuuhenkilö: Vastaava eläinlääkäri
Toiminnan luonne: Pohjoisen Keski-Suomen ympäristöpalvelut vastaa kahdeksan kunnan (Viitasaari, Pihtipudas, Kinnula, Saarijärvi, Karstula, Kannonkoski, Kivijärvi ja Kyyjärvi) peruseläinlääkäripalveluista ja kiireellisen eläinlääkärinavun sekä muiden kunnaneläinlääkärille eläinlääkintähuoltolaissa säädettyjen tehtävien hoidosta.
Toiminnan kuvaus: Eläinlääkärien vastaanotot sijaitsevat Pihtiputaalla, Saarijärvellä ja Karstulassa. Tuotantoeläinpäivystys toteutetaan yhdellä päivystysalueella, joka kattaa kaikki yhteistoiminta-alueen kunnat (Saarijärvi, Karstula, Kannonkoski, Kivijärvi ja Kyyjärvi, Viitasaari, Pihtipudas ja Kinnula) ja jota päivystää yksi eläinlääkäri kerrallaan. Vuoden 2026 alusta Pohjoisen Keski-Suomen ympäristöpalvelut on liittynyt Keski-Suomen maakunnalliseen päivystyssopimukseen tuotantoeläinpäivystyksen osalta, jolloin poikkeuksellisissa tilanteissa päivystävä eläinlääkäri voi tulla alueen ulkopuolelta. Pieneläinpäivystys hankitaan maakunnallisesti ostopalveluna Jyväskylän Evidensialta.
Eläinlääkinnän esihenkilötehtävistä vastaa vastaava eläinlääkäri.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
TOIMINTATUOTOT	**916 047**	**924 779**	**894 363**	**-3,3 %**	**-30 416**
TOIMINTAKULUT	**-1 058 212**	**-936 472**	**-913 277**	**-2,5 %**	**23 195**
TOIMINTAKATE	**-142 164**	**-11 693**	**-18 914**	**61,8 %**	**-7 221**
VYÖRYTYKSET	0	-135 140	-130 481	-3,4 %	4 660
YLI/ALIJÄÄMÄ	**-142 164**	**-146 833**	**-149 394**	**1,7 %**	**-2 561**

Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut
Eläinlääkinnässä käytiin vuoden 2025 lopulla yhteistoimintaneuvottelut, jonka lopputuloksena htv-määrää praktiikasta vähennettiin 1,6 htv:tta, siirryttiin yhteen päivystysalueeseen ja liityttiin Keski-Suomen maakunnalliseen päivystyssopimukseen myös tuotantoeläinten osalta. Syksyllä 2026 käydyissä yhteistoimintaneuvotteluissa päätettiin eläinlääkinnässä tehtävistä tehtäväjärjestelyistä. Pihtiputaan vastaanotolla ollut avoin praktikon virka muutetaan 0,5 htv:n praktikon ja 0,5 htv:n vastaavan eläinlääkärin yhdistelmäviraksi. Lisäksi eteläiselle alueelle perustetaan eläintenhoitajan tehtävä aluksi määräaikaisesti vuodelle 2027. Muilta osin henkilöstöresurssin muutos johtuu hallinnon henkilöstön uudelleen organisoinnista vuodelle 2026 ja on tekninen muutos.

Eläinlääkinnän merkittävin muutos vuodelle 2027 on pieneläinpäivystyssopimuksen muuttuminen kunnalle maksuttomaksi.

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Ympäristöpalvelujen palvelualue					
Eläinlääkintä	8,75	7,2	7,7	7,7	7,7

Tunnusluvut	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Suureläinkäynnit yhteensä (kpl)	1 727				
Pieneläinkäynnit yhteensä (kpl)	3 449				
Tuotantoeläinpäivystyskäynnit yhteensä (kpl)					

Tavoitteet		
Viitasaari liikkuu - Uudistamme koko kaupunkikonsernin toimintaa ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla.		
Tavoite: Kunnan järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalveluiden turvaaminen.		
Mittarit	**Lähtö**	**Tavoite**
Suunnitellun htv-määrän toteutuminen (vuosilomasijaiset n. 0,8 htv mukaan lukien).	0	8,5
Viitasaari soi - Ylläpidämme kaupungin hyvää työnantajamainetta tukemalla henkilöstömme osaamista ja huolehtimalla työhyvinvoinnista.		
Tavoite: Terveydenhuollon kysyntään hyvällä ammattitaidolla vastaaminen.		
Mittarit	**Lähtö**	**Tavoite**
Koulutuspäivien määrä henkilötyövuotta kohden.	0	3

Riskit	
Riskiluokka: Toiminta / Prosessit	
Riski	**Suuruus (1-16)**
Kunnan järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen tuottamiseen ei ole resursseja	**6**
Hallintatoimenpiteet	Välitön reagointi poissaoloihin ja töiden uudelleen järjestely sekä sijaisten rekrytoiminen.

Eläinsuojelu

Palvelualue: Ympäristöpalvelut
Vastuuhenkilö: Vastaava ympäristöterveystarkastaja
Toiminnan luonne: Pohjoisen Keski-Suomen ympäristöpalvelut vastaa kahdeksan kunnan (Viitasaari, Pihtipudas, Kinnula, Saarijärvi, Karstula, Kannonkoski, Kivijärvi ja Kyyjärvi) valvontaeläinlääkärille määrättyjen viranomaistehtävien tuottamisesta.
Toiminnan kuvaus: Valvontaeläinlääkärit toteuttavat lainsäädännössä kunnaneläinlääkärille säädetyt valvontatehtävät alueellisen suunnitelman ja valtakunnallisen eläinlääkintähuolto-ohjelman mukaisesti. Valvontaeläinlääkärit hoitavat ns. valtion virkatehtäviä sekä kunnallisia elintarvikevalvonnan tehtäviä.
Valvontaeläinlääkärin tehtävänkuvaan kuuluvat eläinten hyvinvointilain mukainen valvonta, eläinten terveyden valvonta, eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin valvonta, sivutuotevalvonta, vierasaine- ja lääkekirjanpidon valvonta. Valtio korvaa edellä mainittujen valvontojen kustannukset. Toiminnan painopisteenä on eläinsuojeluilmoitusten viivytyksetön käsittely ja valvonnan toteuttaminen priorisoiden ja resurssit huomioiden.
Muiden Keski-Suomen ympäristöterveydenhuollon yksiköiden kanssa on tehty yhteistyösopimus eläinsuojelulain ja eläintautilain mukaisten valvontatehtävien hoitamisesta. Yhteistyösopimuksella valvontaeläinlääkärit saavat laajempaa kollegiaalista tukea sekä tarvittaessa konkreettista tarkastusapua.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
TOIMINTATUOTOT	**194 287**	**239 130**	**254 226**	**6,3 %**	**15 096**
TOIMINTAKULUT	**-215 279**	**-223 389**	**-237 171**	**6,2 %**	**-13 782**
TOIMINTAKATE	**-20 992**	**15 741**	**17 055**	**8,3 %**	**1 314**
VYÖRYTYKSET	0	-34 995	-33 751	-3,6 %	1 244
YLI/ALIJÄÄMÄ	**-20 992**	**-19 255**	**-16 696**	**-13,3 %**	**2 558**

Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut
Vuodelle 2026 ympäristölautakunta perusti määräaikaisen valvontaeläinlääkärin viran lakisääteisten tehtävien toteuttamiseksi. Ensimmäisellä puolivuosikkaalla suunnitellussa henkilöstöresurssissa on ollut vajausta noin 1,1 htv:tta ja tehtävät ovat ruuhkautuneet. Tarve tehtävälle tulee olemaan myös vuonna 2027 ja määrärahat on varattu talousarvioon. Ympäristölautakunta tulee tekemään määräaikaisen viran jatkosta päätöksen myöhemmin. Määräaikaisuuden perusteena on liittymisselvityksen keskeneräisyys ja resurssitilannetta on tarkoitus tarkastella kokonaisuutena tilanteessa, mikäli yhteistoiminta-alue laajenee. Viitasaaren kaupungin yhteistoimintaneuvotteluissa syksyllä 2026 päätettiin vastaavan eläinlääkärin tehtävän siirtämisestä osaksi praktikon virkaa. Järjestely vapauttaa henkilöstöresurssia valvontaan ja pienentää määräaikaisen resurssin tarvetta.

Yhteistoimintaneuvotteluissa yksikön esihenkilövastuu siirrettiin palvelualuejohtajalta vastaavalle ympäristöterveystarkastajalle.

Tämä palveluyksikkö sisältää vain valtion valvontatehtäviin käytetyn työpanoksen, mutta toimisto- ja muita yleisiä kuluja ei ole erikseen jyvitetty muihin yksiköihin. Valvontaeläinlääkärien 0,5 htv:n työpanos kunnalliseen elintarvikevalvontaan on jyvitetty ympäristöterveysvalvontaan vuoden 2026 alusta alkaen.

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Ympäristöpalvelujen palvelualue					
Eläinsuojelu	1,8	2	2,2	2,2	2,2

Tunnusluvut	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Eläinsuojelutarkastukset (kpl)	124				

Tavoitteet		
Viitasaari liikkuu - Huolehdimme kaikenikäisten asukkaiden hyvinvoinnista ja turvallisesta arjesta.		
Tavoite: Valvonnan toteutuminen		
Mittarit	**Lähtö**	**Tavoite**
Valvontakäyntien määrä kpl/htv	0	150

Riskit		
Riskiluokka: Henkilöstö		
Riski		**Suuruus (1-16)**
Henkilöresurssi ei riitä valvontatehtävien hoitamiseen		**6**
Hallintatoimenpiteet	Välitön reagointi poissaoloihin ja töiden uudelleen järjestely sekä sijaisten rekrytoiminen.	
Mittarit	**Lähtö**	**Tavoite**
Toteutunut htv-määrä	0	2,2

4. Tuloslaskelmaosa

4.1 Tuloslaskelma ulkoinen

Ulkoinen	TP2025	MTA2026	TA2027	TS2028	TS2029
TOIMINTATUOTOT	**7 660 293**	**6 665 859**	**6 450 322**	**6 518 000**	**6 537 000**
Myyntituotot	3 222 344	2 607 513	2 741 264	2 812 000	2 831 000
Maksutuotot	477 941	678 515	641 383	640 000	640 000
Tuet ja avustukset	605 787	633 983	351 090	350 000	350 000
Muut toimintatuotot	3 354 221	2 745 848	2 716 585	2 716 000	2 716 000
TOIMINTAKULUT	**-26 273 059**	**-25 987 947**	**-24 616 298**	**-24 100 000**	**-22 400 000**
Henkilöstökulut	-14 938 048	-14 652 396	-13 755 832	-13 500 000	-12 200 000
Palvelujen ostot	-6 834 234	-7 156 591	-6 905 913	-6 800 000	-6 600 000
Aineet, tarvik. ja tavarat	-2 556 123	-2 396 288	-2 246 365	-2 200 000	-2 000 000
Avustukset	-1 077 918	-1 123 122	-1 153 238	-1 100 000	-1 100 000
Muut toimintakulut	-866 737	-659 550	-554 950	-500 000	-500 000
TOIMINTAKATE	**-18 612 766**	**-19 322 088**	**-18 165 977**	**-17 582 000**	**-15 863 000**
VEROTULOT	**12 776 763**	**13 525 808**	**13 795 821**	**14 296 316**	**14 604 210**
VALTIONOSUUDET	**8 208 104**	**7 597 099**	**7 687 129**	**7 713 386**	**8 478 106**
RAHOITUSTULOT- JA MENOT	**280 061**	**173 156**	**452 531**	**475 000**	**495 000**
Korkotuotot	33 312	8 000	10 000	10 000	10 000
Muut rahoitustuotot	387 668	291 000	648 997	660 000	670 000
Korkokulut	-137 951	-123 844	-201 466	-190 000	-180 000
Muut rahoituskulut	-2 968	-2 000	-5 000	-5 000	-5 000
VUOSIKATE	**2 652 162**	**1 973 975**	**3 769 505**	**4 902 702**	**7 714 316**
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	**-4 075 167**	**-5 494 259**	**-4 638 997**	**-4 634 521**	**-4 535 068**
Suunnitelm. muk. poistot	-3 009 751	-5 494 259	-4 638 997	-4 634 521	-4 535 068
Arvonalentumiset	-1 065 416	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	**-1 423 005**	**-3 520 285**	**-869 492**	**268 181**	**3 179 248**
POISTOERO LIS./VÄH.	**0**	**-1 251 250**	**-513 208**	**189 300**	**189 300**
VARAUSTEN LIS./VÄH.	**0**	**1 300 000**	**630 000**	**0**	**0**
YLI/ALIJÄÄMÄ	**-1 423 005**	**-3 471 535**	**-752 700**	**457 481**	**3 368 548**

Tunnusluvut	TP2025	TA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Toimintatulot / toimintamenot, %	29,16	25,65	26,2	27,05	29,18
Vuosikate / Poistot, %	65,08	35,93	81,26	105,79	170,1
Vuosikate, euroa / asukas	466	351	679	893	1 423
Kertynyt yli-/alijäämä	26 178 861	22 707 326	21 954 626	22 412 107	25 780 655
Asukasmäärä vuoden lopussa	5 686	5 626	5 554	5 488	5 422

Tuloslaskelmassa esitettävä vuoden 2026 talousarviotieto on valtuuston tilikauden aikana hyväksymien talousarviomuutosten mukainen.

Verotuloarviot perustuvat Kuntaliiton viimeisimpään syyskuun 2026 veroennustekehikkoon ja talouden tasapainotusohjelman mukaisiin veroprosentteihin. Valtionosuudet on vuodelle 2027 arvioitu Valtiovarainministeriön syyskuussa julkaiseman ennakollisen valtionosuuslaskelman pohjalta ja suunnitelmavuosille 2028–2029 kuntatalousohjelman kuntakohtaisen painelaskelman tietojen perusteella. Valtionosuustietoihin liittyy huomattavan suuri epävarmuus, koska valmistelussa ollut valtionosuusuudistus on siirtynyt seuraavalle hallituskaudelle.

Kunta- ja hyvinvointialan tämänhetkiset työ- ja virkaehtosopimukset ovat voimassa 1.5.2025 - 29.2.2028. Perusratkaisun palkankorotukset ovat sopimuskaudella yhteensä 7,37 prosenttia. Lisäksi kunta- ja hyvinvointialan palkkarakenteita ja palkkausjärjestelmiä koskeva kehittämisohjelma 2026–2028 tuo alalle kolmen vuoden aikana yhteensä 1,8 prosentin korotukset. Tiedossa olevat sopimuskorotukset on laskennallisesti huomioitu talousarviovuoden henkilöstökustannuksiin.

Suunnitelmavuosien toimintatuotot ja -kulut on arvioitu valtuuston hyväksymän talouden tasapainotusohjelman mukaisesti. Rahoitustuottoihin on arvioitu sijoitussuunnitelman mukaisia tuotto-odotuksia ja rahoituskuluihin korkokulujen maltillista vähenemistä.

Poistot on arvioitu voimassa olevan poistosuunnitelman mukaisesti huomioiden tämänhetkisen investointisuunnitelman mukaisten hankkeiden aktivoiminen. Investointivarauksia puretaan Wiilo-yrityspuiston ja uimahallin valmistuvan peruskorjauksen poistoja vastaavalla tavalla.

Talousarviovuoden 2027 tulos on alijäämäinen, mutta tilanne tasapainottuu suunnitelmavuosien 2028–2029 ylijäämäisten tulosten ansiosta. Suunnitelmavuosien ylijäämäisyyteen liittyy kuitenkin huomattavan suurta epävarmuutta verotulojen ja valtionosuuksien toteutumisesta tämänhetkisten ennusteiden mukaisesti.

Tunnuslukujen laskennassa on vuosille 2027–2029 käytetty väestöennusteen mukaista asukasmäärää.

4.2 Tuloslaskelma ulkoinen ja sisäinen

Ulkoinen ja sisäinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
TOIMINTATUOTOT	**14 378 274**	**10 586 033**	**11 329 158**	**7,0 %**	**743 126**
Myyntituotot	7 635 417	4 146 978	4 064 835	-2,0 %	-82 142
Maksutuotot	487 045	678 515	641 383	-5,5 %	-37 132
Tuet ja avustukset	605 787	633 983	351 090	-44,6 %	-282 893
Muut toimintatuotot	5 650 025	5 126 557	6 271 850	22,3 %	1 145 293
TOIMINTAKULUT	**-32 991 040**	**-29 908 121**	**-29 495 135**	**-1,4 %**	**412 986**
Henkilöstökulut	-14 938 048	-14 652 396	-13 755 832	-6,1 %	896 564
Palvelujen ostot	-11 219 831	-8 696 056	-8 229 484	-5,4 %	466 571
Aineet, tarvik. ja tavarat	-2 592 701	-2 396 288	-2 246 365	-6,3 %	149 923
Avustukset	-1 077 918	-1 123 122	-1 153 238	2,7 %	-30 116
Muut toimintakulut	-3 162 541	-3 040 259	-4 110 215	35,2 %	-1 069 956
TOIMINTAKATE	**-18 612 765**	**-19 322 088**	**-18 165 977**	**-6,0 %**	**1 156 112**
VEROTULOT	**12 776 763**	**13 525 808**	**13 795 821**	**2,0 %**	**270 013**
VALTIONOSUUDET	**8 208 104**	**7 597 099**	**7 687 129**	**1,2 %**	**90 030**
RAHOITUSTULOT- JA MENOT	**280 061**	**173 156**	**452 531**	**161,3 %**	**279 375**
Korkotuotot	33 312	8 000	10 000	25,0 %	2 000
Muut rahoitustuotot	387 668	291 000	648 997	123,0 %	357 997
Korkokulut	-137 951	-123 844	-201 466	62,7 %	-77 622
Muut rahoituskulut	-2 968	-2 000	-5 000	150,0 %	-3 000
VUOSIKATE	**2 652 163**	**1 973 975**	**3 769 505**	**91,0 %**	**1 795 530**
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	**-4 075 167**	**-5 494 259**	**-4 638 997**	**-15,6 %**	**855 263**
Suunnitelm. muk. poistot	-3 009 751	-5 494 259	-4 638 997	-15,6 %	855 263
Arvonalentumiset	-1 065 416	0	0	0,0 %	0
VYÖRYTYKSET	0	0	0	0,0 %	0
Vyörytystulot	0	5 070 878	3 978 515	-21,5 %	-1 092 363
Vyörytysmenot	0	-5 070 878	-3 978 515	-21,5 %	1 092 363
TILIKAUDEN TULOS	**-1 423 004**	**-3 520 285**	**-869 492**	**-75,3 %**	**2 650 792**
POISTOERO LIS./VÄH.	**0**	**-1 251 250**	**-513 208**	**-59,0 %**	**738 042**
VARAUSTEN LIS./VÄH.	**0**	**1 300 000**	**630 000**	**-51,5 %**	**-670 000**
YLI/ALIJÄÄMÄ	**-1 423 004**	**-3 471 535**	**-752 700**	**-78,3 %**	**2 718 834**

4.3 Verotulot

Ulkoinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
VEROTULOT	**12 776 763**	**13 525 808**	**13 795 821**	**2,0 %**	**270 013**
Kunnan tulovero	8 371 060	9 004 415	8 989 047	-0,2 %	-15 368
Kiinteistövero	2 097 066	2 173 992	2 143 067	-1,4 %	-30 925
Osuus yhteisöveron tuotosta	2 308 636	2 347 401	2 663 707	13,5 %	316 306
Muut verotulot	0	0	0	0,0 %	0

Verotulojen arvioidaan kasvavan edellisestä talousarviosta 2,0 % eli 0,270 milj. euroa ja edellisestä tilinpäätöksestä peräti 1,019 milj. euroa. Kunnallis- ja kiinteistöverotulojen odotetaan pysyvän jokseenkin kuluvan vuoden tasolla, yhteisöveron tuoton puolestaan kasvavan.

4.4 Valtionosuudet

Ulkoinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
VALTIONOSUUDET	**8 208 104**	**7 597 099**	**7 687 129**	**1,2 %**	**90 030**
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	**8 179 059**	**7 701 780**	**7 702 460**	**0,0 %**	**680**
Verotuloihin perustuva vos tasaus	2 141 124	1 792 869	1 730 607	-3,5 %	-62 262
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	5 120 129	4 976 406	4 971 344	-0,1 %	-5 062
Verotulomenetysten kompensaatio	917 806	932 505	1 000 509	7,3 %	68 004
Muut valtionosuudet	**29 045**	**-104 681**	**-15 331**	**-85,4 %**	**89 350**
Opetus-ja kultt.toimen rahoitus	29 045	-104 681	-15 331	-85,4 %	89 350

Peruspalvelujen valtionosuus on Valtiovarainministeriön tuoreimmissa valtionosuuslaskelmissa kutakuinkin kuluvan vuoden 2026 talousarvion tasolla, mutta noin -0,477 milj. euroa vuoden 2025 tilinpäätöstä heikompi. Muutos johtuu osittain sote-uudistuksen jälkeisestä siirtymäajasta mutta myös peruspalvelujen valtionosuuteen kohdennetuista leikkauksista.

Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus vuodelle 2027 on arvioitu Kuntaliiton valtionosuuslaskurin avulla. Valtionosuus on negatiivinen, mutta lukion oppilasmäärän hyvän kehityksen myötä edellistä talousarviota selvästi parempi.

4.5 Korkotulot- ja menot

Korkotulot

Ulkoinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
Korkotuotot	**33 312**	**8 000**	**10 000**	**25,0 %**	**2 000**
Korkotuotot sijoituksista ja talletuk.	23 554	0	0	0,0 %	0
Muut korkotuotot	9 758	8 000	10 000	25,0 %	2 000

Kaupungin sijoitusvarallisuudesta kertyvät tuotot kirjataan aiemmasta kirjaustavasta poiketen rahoitustuloihin. Muut korkotuotot on arvioitu aiempien toteumien pohjalta.

Korkomenot

Ulkoinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
Korkokulut	**-137 951**	**-123 844**	**-201 466**	**62,7 %**	**-77 622**
Korkokulut lainoista ulkopuolisilta	-137 953	-123 844	-201 466	62,7 %	-77 622
Muut korkomenot	2	0	0	0,0 %	0

Korkokulut on arvioitu tämänhetkisten lainojen lyhennysohjelmien sekä tulevien rahoitustarpeiden perusteella, viimeaikainen korkotason kehitys huomioiden.

4.6 Rahoitustulot- ja menot

Rahoitustulot

Ulkoinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
Muut rahoitustuotot	**387 668**	**291 000**	**648 997**	**123,0 %**	**357 997**
Osinkotuotot ja osuuspääomien korot	50 640	50 000	50 000	0,0 %	0
Viivästyskorkotulot	5 586	6 000	6 000	0,0 %	0
Arvopapereiden myyntivoitot	306 511	215 000	567 997	164,2 %	352 997
Muut rahoitustuotot	24 931	20 000	25 000	25,0 %	5 000

Kaupunginhallituksen 16.2.2026 § 37 hyväksymän sijoitussuunnitelman mukaiset tuottotavoitteet ovat:

- Kaupungin sijoitussalkun varojen tuottotavoite on sijoitustoiminnan kulujen jälkeen nimellisesti keskimäärin 4-5 % vuodessa pitkällä aikajänteellä.
- Kiinteistökehitysrahaston sijoitussalkun varojen tuottotavoite on sijoitustoiminnan kulujen jälkeen vähintään euribor 12 kk + 1 % tai vähintään kaupungin pitkäaikaisesta vieraasta pääomasta maksama keskikorko.

Rahoitusmenot

Ulkoinen	TP2025	MTA2026	TA2027	Poikkeama %	Poikkeama €
Muut rahoituskulut	**-2 968**	**-2 000**	**-5 000**	**150,0 %**	**-3 000**
Verotilitysten korot	-85	0	0	0,0 %	0
Viivästyskorot ja korotukset	-1 511	0	0	0,0 %	0
Arvonalentum. vaiht.vast. rahoit.varois.	-1 320	0	0	0,0 %	0
Muut rahoituskulut	-51	-2 000	-5 000	150,0 %	-3 000

Muut rahoituskulut kuten viivästyskorot ymv. on arvioitu aiempien toteumien pohjalta.

5. Investointiosa

Investoinnit yhteensä	TA2027	TS2028	TS2029
INVESTOINNIT			
Menot	-2 837 000 €	-4 490 000 €	-3 695 000 €
Tulot	220 000 €	20 000 €	20 000 €
Netto	-2 617 000 €	-4 470 000 €	-3 675 000 €

Investointien suunnittelussa on pyritty huomioimaan kaupunginhallituksen kokouksissa ja valtuuston iltakouluissa annetut linjaukset suurempien rakennusinvestointien ajoittamisesta. Lähtökohtaisesti on pyritty noin 4 milj. euron vuotuiseen investointitasoon, joka suunnilleen vastaa uudistuneen poistosuunnitelman mukaista vuotuista poistotasoa. Merkittävimpiin rakentamishankkeisiin on varauduttu vuosien 2023 ja 2024 tilinpäätöksissä tehdyillä investointivarauksilla. Käynnissä olevien vuonna 2027 jatkuvien investointien osalta on vaikea talousarviovaiheessa arvioida tarkasti tilinpäätöshetken toteumaa.

Investoinnit ryhmittäin	TA2027	TS2028	TS2029
Maa- ja vesialueet			
Menot	-100 000 €	-100 000 €	-100 000 €
Tulot	20 000 €	20 000 €	20 000 €
Netto	-80 000 €	-80 000 €	-80 000 €
Rakennukset: opetus ja kulttuuri			
Menot	-1 650 000 €	-1 600 000 €	0 €
Tulot	200 000 €	0 €	0 €
Netto	-1 450 000 €	-1 600 000 €	0 €
Rakennukset: sosiaali- ja terveystoimi			
Menot	-270 000 €	-400 000 €	-70 000 €
Netto	-270 000 €	-400 000 €	-70 000 €
Rakennukset: muut			
Menot	-102 000 €	-1 070 000 €	-2 630 000 €
Netto	-102 000 €	-1 070 000 €	-2 630 000 €
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Menot	-555 000 €	-1 155 000 €	-770 000 €
Netto	-555 000 €	-1 155 000 €	-770 000 €
Koneet ja kalusto			
Menot	-160 000 €	-165 000 €	-125 000 €
Netto	-160 000 €	-165 000 €	-125 000 €

Maa- ja vesialueet	TA2027	TS2028	TS2029
Maa- ja vesialueet	-80 000 €	-80 000 €	-80 000 €
Maa-alueiden osto ja myynti (2701)			
Menot	-100 000 €	-100 000 €	-100 000 €
Tulot	20 000 €	20 000 €	20 000 €
Netto	-80 000 €	-80 000 €	-80 000 €
Kuvaus	Arvio vuotuisista tuloista tonttien myynnistä ja menoista strategiseen maanhankintaan. Vuonna 2026 varauduttiin korotetulla määrärahalla strategiseen maanhankintaan Wiilon alueelta.		

Rakennukset: opetus ja kulttuuri	TA2027	TS2028	TS2029
Rakennukset: opetus ja kulttuuri	-1 450 000 €	-1 600 000 €	
Miekkarinteen päivähoitokeskuksen peruskorjaus (2601)			
Menot	-450 000 €		
Tulot			
Netto	-450 000 €		
Kuvaus	2026 alkanut peruskorjaushanke. Rakentaminen alkaa marras-joulukuussa 2026 ja valmistuu 2027. Investoinnissa korjataan erityisesti alapohjan liittymärakenteita.		
Uimahallin peruskorjaus (2602)			
Menot	-1 200 000 €		
Tulot	200 000 €		
Netto	-1 000 000 €		
Kuvaus	2026 alkanut peruskorjaushanke. Uimahallilta uusitaan allasosaston allas ja lattialaatat sekä pesutilojen laatat. Tavoitteena on, että laattaurakka valmistuu 2027 elokuulle.		
Päiväkodin laajennus (2604)			
Menot		-1 600 000 €	
Tulot			
Netto		-1 600 000 €	
Kuvaus	Varhaiskasvatuksen tilasuunnittelutyöryhmän johdosta on päädytty vaihtoehtoon rakentaa uusi päiväkoti nykyisen Marjametsän päiväkodin läheisyyteen.		

Opetus- ja kulttuuritoimen rakennusten hankkeet investointisuunnitelmassa ovat varhaiskasvatuksen tilaratkaisut eli Miekkarinteen päivähoitokeskuksen peruskorjauksen jatkaminen ja uuden päiväkodin rakentaminen sekä uimahallin peruskorvauksen jatkaminen.

Valtuusto päätti 4.5.2026 § 25 sijoittaa päiväkodin Haapaniemen entisen päiväkodin tontille Marjametsän läheisyyteen. Rakentamishanke on ollut vuoden 2026 talousarvion investointiosassa sitovana vuodelle 2026. Hanke ei toteudu vuonna 2026 ja se esitetään siirrettäväksi vuodelle 2028.

Rakentamishankkeisiin on tehty vuosien 2023 ja 2024 tilinpäätöksissä seuraavat investointivaraukset: varhaiskasvatuksen tilaratkaisuihin yhteensä 900.000 euroa, uimahallin peruskorjaukseen 1.243.000 euroa.

Rakennukset: sosiaali- ja terveystoimi	TA2027	TS2028	TS2029
Rakennukset: sosiaali- ja terveystoimi	-270 000 €	-400 000 €	-70 000 €
Terveyskeskus: hissin korjaus (2704)			
Menot	-200 000 €		
Tulot			
Netto	-200 000 €		
Kuvaus	Viitasaaren Rantakoti Helmiinan asiakkaita palveleva hissi on vuosien saatossa ollut monion-gelmainen eikä jatkuvien korjauksien jälkeenkään ole toiminut.Tiloissa vuokralaisena toimiva Keski-Suomen Hyvinvointialue edellyttää, että kaupunki vuokranantajana korjaa hissin.		
Terveyskeskuksen PTS korjaukset (2723)			
Menot	-70 000 €	-400 000 €	-70 000 €
Tulot			
Netto	-70 000 €	-400 000 €	-70 000 €
Kuvaus	Käyttövesiputkien korjaus kiinteistön PTS:n mukaisesti. Vuonna 2027 saneerataan lämmön-jakohuoneet. Tulevia investointeja toteutetaan PTS:n mukaisesti, erityisesti talotekniikan osalta. Kustannukset tarkentuvat suunnitelmien valmistuessa.		

Rakennukset: muut	TA2027	TS2028	TS2029
Rakennukset: muut	-102 000 €	-1 070 000 €	-2 630 000 €
Havina 16 korjaukset (2705)			
Menot	-60 000 €	-20 000 €	-30 000 €
Tulot			
Netto	-60 000 €	-20 000 €	-30 000 €
Kuvaus	Havina 16 rakennus vaatii korjauksia mm. sähkö- ja lvi-järjestelmiin. Vuodelle 2027 korjaus-suunnittelun toteutus ja pakollisia lvi-järjestelmien korjauksia.		
Kaupungintalon korjaukset (2708)			
Menot	-12 000 €		
Tulot			
Netto	-12 000 €		
Kuvaus	Vuonna 2028 on tavoitteena toteuttaa kosteustekniset korjaukset eli käytännössä pystysala-ojarakenteet, salaojat, pintavesien ohjaus ja mahdollisten vaurioiden korjaus.		
Lyhdyn korjaukset (2713)			
Menot	-30 000 €	-50 000 €	
Tulot			
Netto	-30 000 €	-50 000 €	
Kuvaus	Lyhdyn sisäänkäyntiluiskat on parannettava. Julkisivu on heikossa kunnossa.		
Kaupungintalon peruskorjaus (2801)			
Menot		-1 000 000 €	-2 600 000 €
Tulot			
Netto		-1 000 000 €	-2 600 000 €
Kuvaus	Vuonna 2029 tavoitteena on uusia rakennuksen julkisivu. Julkisivun nykyrakenne on yli 40 vuotta vanha eikä tiiliverhouksen takana ole kunnollista tuuletusta. Vaihtoehtoina on muu-raus tai julkisivuelementtikaseteilla toteutettu saneeraus. Kummassakin vaihtoehdoissa vau-riot korjataan ja tuuletus varmistetaan rakennuksen julkisivussa.		

Muiden rakennusten hankeryhmässä varaudutaan suunnitelmavuosilla kaupungintalon peruskorjaukseen, johon liittyvänä epävarmuustekijänä on kustannusten tarkentuminen ja toisaalta mahdollinen avustusrahoitus. Kaupungintalon peruskorjaukseen on tehty vuoden 2023 tilinpäätöksessä 400.000 euron investointivaraus.

Suunnitelmavuosien investointien suunnitteluun vaikuttaa olennaisesti myös kiinteistöstrategiatyö ja yhtiöittämiset. Erityisesti tytäryhtiöille siirrettävien kiinteistöjen osalta hankkeita ei enää käsitellä kaupungin investointisuunnitelmassa.

Kiinteät rakenteet ja laitteet	TA2027	TS2028	TS2029
Kiinteät rakenteet ja laitteet	-555 000 €	-1 155 000 €	-770 000 €
Haapaniemen koulun piha-alue (2603)			
Menot	-80 000 €		
Tulot			
Netto	-80 000 €		
Kuvaus	Haapaniemen koulun piha-alueelle toteutettiin 2026 lähiliikuntapaikkoja ja viihtyisyyttä parantavia elementtejä. Vuonna 2027 korjataan parkour-rataa ja muita pihavälineitä. Toteutetaan parkkialueen pakollisia korjauksia.		
Savivuoren hiihtokeskus (2706)			
Menot			-20 000 €
Tulot			
Netto			-20 000 €
Tori ja puistot (2709)			
Menot	-25 000 €	-30 000 €	-30 000 €
Tulot			
Netto	-25 000 €	-30 000 €	-30 000 €
Kuvaus	Vuosittain toteutetaan yleisillä alueilla investointeja suunnitelman mukaisesti.		
Satamat ja rantautumispaikat (2710)			
Menot	-20 000 €	-40 000 €	-40 000 €
Tulot			
Netto	-20 000 €	-40 000 €	-40 000 €
Kuvaus	Vuosittain toteutetaan korjauksia ja uudistamisia satamilla ja rantautumispaikoilla, pitäen sisällään sivukylien veneluiskia ja muita rakenteita mm. luontokohteilla.		
Leikkipuistot (2711)			
Menot	-40 000 €	-50 000 €	-50 000 €
Tulot			
Netto	-40 000 €	-50 000 €	-50 000 €
Kuvaus	Leikkipuistojen investoinnit vuosittain. Vuonna 2027 turvahiekkojen uusinta useissa kohteissa, myös tilapalvelun pihoissa.		
Liikunta-alueet ja uimarannat (2712)			
Menot	-30 000 €	-40 000 €	-40 000 €
Tulot			
Netto	-30 000 €	-40 000 €	-40 000 €
Kuvaus	Liikunta-alueiden ja uimarantojen investoinnit vuosittain.		

Kaavateiden peruskorjaukset (2717)			
Menot	-300 000 €	-400 000 €	-400 000 €
Tulot			
Netto	-300 000 €	-400 000 €	-400 000 €
Kuvaus	Kaavateiden peruskorjaukseen varattava määräraha. Suunnitelmia on Välitien ja Rantatien osalta. Vuonna 2027 määrärahaa on tarkoitus käyttää Vaarinvuorentielle, sekä kustannusarvioiden valmistuessa mahdollisesti myös Välitiehen. Suunnitelmissa on kartoittaa kiireisimpiä kaavatiekorjauksia. Rantatien suunnitelmat valmistuvat 2027 aikana, niiden toteutus aikaisintaan 2028.		
Katuvalojen uusiminen (2718)			
Menot	-35 000 €	-50 000 €	-50 000 €
Tulot			
Netto	-35 000 €	-50 000 €	-50 000 €
Kuvaus	Katuvalojen nykyaikaistaminen ja osittain uusienkin rakentaminen.		
Hulevedet (2722)			
Menot	-25 000 €	-30 000 €	-30 000 €
Tulot			
Netto	-25 000 €	-30 000 €	-30 000 €
Kuvaus	Hulevesitoimenpiteitä vuosittain. Viivästysaltaiden rakentaminen, hulevesiverkon rakentaminen.		
Haukirinteen asuinalue (2802)			
Menot		-515 000 €	-110 000 €
Tulot			
Netto		-515 000 €	-110 000 €
Kuvaus	Haukirinteen valmistuneen asemakaavan rakentamista asemakaavan mukaisiksi. Salonpäänten rakentaminen Haukirinteentien risteykseen saakka on rakennettu. Toteuttamatta asemakaavateistä on Haukirinteentie sekä Halkovuorentie, lisäksi Salonpääntie kevyenliikenteenväylineen on päällystämättä. Vuodelle 2027 ei investointeja.		

Vuoden 2027 aikana toteutetaan kaavateillä vähemmän investointeja kuin vuonna 2026. Kaupunginhallituksen linjauksen mukaisesti Haukirinteen investointeja ei toteuteta vuonna 2027. Kaavateiden peruskorjaukseen varattu 300.000 euron määrärahavaraus tarkentuu. Tähän vaikuttaa mm. Välitien kustannusarvio. Vaarinvuorentie on kriittinen ja myös muitakin yksittäisiä korjauksia on Välitien lisäksi suunnitteilla.

Liikuntapaikkojen, puistojen ja torin osalta on mainittava erityisesti leikkipuistojen turvahiekkojen hankinta, myös tilapalvelun kohteissa. Muutoin leikkipuistoja saneerataan kiireellisyysjärjestyksessä laitehankinnoilla ja korjauksilla.

Koneet ja kalusto	TA2027	TS2028	TS2029
Koneet ja kalusto	-160 000 €	-165 000 €	-125 000 €
Koulujen tvt-laitteet (2702)			
Menot	-60 000 €	-40 000 €	
Tulot			
Netto	-60 000 €	-40 000 €	
Kuvaus	Koulujen tvt-laitteet (videoprojektorit, dokumenttikamerat, äänentoisto) alkavat useissa luokissa olla käyttöikänsä päässä, osa noin 15 vuoden takaa. Laitteiston suunnitelmallinen uusiminen aloitettiin kevät-kesällä 2026. Puitesopimustoimittaja Atean kanssa suunniteltiin yhdenmukaiset ratkaisut kouluasteen mukaisiin malliluokkiin. Vuodelle 2026 varatulla 60.000 euron määrärahalla uusittiin Haapaniemen koululla 18 luokkaa ala- ja yläkoulun puolelta. Vuodelle 2027 varattavalla 60.000 euron määrärahalla on tarkoitus hankkia Haapaniemen ja Kymönkosken kouluille ja lukiolle siirrettävät Artome-laitteet (noin 12.000 euroa) ja uusia seuraavat 13–14 luokkaa (noin 48.000 euroa). Vuodelle 2028 varataan 40.000 euron määräraha loppujen luokkatilojen uusimiseen. Käyttöönoton kustannukset investointina, jatkossa poistot ja käyttökustannukset kouluille.		
Tilapalvelun koneet ja kuljetusvälineet (2714)			
Menot	-20 000 €	-50 000 €	-50 000 €
Tulot			
Netto	-20 000 €	-50 000 €	-50 000 €
Kuvaus	Tilapalvelun koneet ja laitteet, yli 10 000€ konehankinnat. Pienemmät koneet siirretty käyttötalouteen.		
Yhdyskuntatekniikan koneet ja laitteet (2715)			
Menot	-40 000 €	-40 000 €	-40 000 €
Tulot			
Netto	-40 000 €	-40 000 €	-40 000 €
Kuvaus	Kunnossapidon koneet ja laitteet, yli 10 000€ konehankinnat. Vuonna 2027 robottiruohonleikkureita sekä harjakone traktoriin. Pienemmät laitteet siirretty käyttötalouteen.		
Ruoka- ja puhtauspalvelujen koneet ja laitteet (2716)			
Menot	-40 000 €	-35 000 €	-35 000 €
Tulot			
Netto	-40 000 €	-35 000 €	-35 000 €
Kuvaus	Ruoka- ja puhtauspalveluiden koneet ja laitteet, yli 10 000€ konehankinnat. Siivoustyön mitoituksessa esitetään myös laiteinvestointeja. Siivousrobotiikkaa ensimmäisiin kohteisiin.		

Irtaimen käyttöomaisuuden varaukset ovat pienentyneet merkittävästi, koska pienempien koneiden ja laitteiden hankintoja kirjataan kirjanpito-ohjeiden mukaisesti käyttötalouteen.

Tilapalvelulla tavoitellaan robottiruohonleikkurihankintoja. Kunnossapidon puolella on suunnitelmissa traktorin keräävä harja sekä robottiruohonleikkureita.

Ruoka- ja puhtauspalveluissa siivoustyön mitoituksessa on esitetty uusia laitehankintoja, jotka tehostavat työntekoa. Investoinnit tukevat puhtauspalveluiden tavoitteita.

IT-laitehankintojen osalta tavoitteena on laitekannan systemaattinen ajantasaistaminen, yhteensopivuus ja ylläpidon hallinta.

6. Rahoitusosa

Rahoitusosa	TP2025	MTA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Toiminnan rahavirta	**3 145 904**	**1 973 975**	**3 769 505**	**4 902 702**	**7 714 316**
Vuosikate	2 652 162	1 973 975	3 769 505	4 902 702	7 714 316
Satunnaiset erät	0				
Tulorahoituksen korjauserät	493 742				
Investointien rahavirta	**-3 331 753**	**-4 916 000**	**-2 617 000**	**-4 470 000**	**-3 675 000**
Investointimenot	-6 448 024	-5 526 000	-2 837 000	-4 490 000	-3 695 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	3 002 977	610 000	220 000	20 000	20 000
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustulot	113 295				
Toiminnan ja investointien rahavirta	**-185 849**	**-2 942 025**	**1 152 505**	**432 702**	**4 039 316**
Rahoituksen rahavirta	**1 463 829**	**2 942 025**	**-1 152 505**	**-432 702**	**-4 039 316**
Antolainauksen muutokset	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Antolainasaamisten lisäys	0				
Antolainasaamisten vähennys	0				
Lainakannan muutokset	**1 687 460**	**2 942 025**	**-1 152 505**	**-432 702**	**-4 039 316**
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	3 320 000			
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-611 966	-600 000	-800 000	-800 000	-800 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	2 299 426	222 025	-352 505	367 298	-3 239 316
Oman pääoman muutokset	**130 512**	**0**	**0**	**0**	**0**
Muut maksuvalmiuden muutokset	**-354 143**	**0**	**0**		
Vaikutus maksuvalmiuteen	**1 277 981**	**0**	**0**	**0**	**0**

Tavoitteet ja tunnusluvut	TP2025	MTA2026	TA2027	TS2028	TS2029
Toiminnan ja inv. rahavirran kertymä 5 vuodelta	5 887 726	5 586 208	4 513 801	1 908 878	2 496 631
Investointien tulorahoitus, %	76,98%	40,02%%	132,87%	109,68%	209,91%
Laskennallinen lainanhoitokate	3,56	1,69			

Vuosikatteen vahvistuminen suunnitelmakauden loppua kohden kohentaa toiminnan ja investointien rahavirran kertymää, investointien tulorahoitusta ja rahoituslaskelman tunnuslukuja.

7. Määrärahojen ja tuloarvioiden yhteenveto

TALOUSARVION 2027 MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN YHTEENVETOTAULUKKO (1000 euroa)			
ulkoinen ja sisäinen	Sitovuus	Määrärahat	Tuloarviot
Käyttötalousosa			
Yleishallinnon toimielimet	brutto	441	12
Hallintopalvelut	brutto	2 008	129
Elinvoimapalvelut	brutto	2 362	289
Sivistys- ja hyvinvointipalvelut	brutto	16 224	969
Elinympäristön ja asumisen palvelut	brutto	5 878	7 609
Ympäristöpalvelut	brutto	2 583	2 321
Tuloslaskelmaosa			
Verotulot	brutto		13 796
Valtionosuudet	brutto		7 687
Rahoitustulot	brutto		659
Rahoitusmenot	brutto	206	
Satunnaiset erät	brutto		
Tilinpäätössiirrot	brutto		
Investointiosa			
Maa- ja vesialueet	brutto	100	20
Rakennukset: opetus ja kulttuuri	brutto	1 650	200
Rakennukset: sosiaali- ja terveystoimi	brutto	270	
Rakennukset: muut	brutto	102	
Kiinteät rakenteet ja laitteet	brutto	555	
Koneet ja kalusto	brutto	160	
Rahoitusosa			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäys	brutto		
Antolainasaamisten vähennys	brutto		
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	brutto		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	brutto	800	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	netto	353	
Oman pääoman muutokset	brutto		
Vaikutus maksuvalmiuteen			
Talousarvion loppusumma		**33 691**	**33 691**

LIITE 1: KOULUTUSSUUNNITELMA 2027

	Keskeiset osaamistarpeet	Toteutus
HALLINTOPALVELUIDEN PALVELUALUE		
Koko henkilöstö	Tietoturvakoulutus, MS365 peruskoulutus	Eduhouse koulutuspolku
Koko henkilöstö	Uudet asiahallinnan, henkilöstöhallinnon ym. ohjelmistojen koulutukset	Kaupungin yhteisesti järjestämät koulutukset
Esihenkilöt ja järjestelmien käyttäjät	Taloushallinnon järjestelmien ja hankintajärjestelmä Cloudian koulutukset	Kaupungin yhteisesti järjestämät koulutukset
Hallintopalveluiden henkilöstö	Lait ja asetukset, hallintopalveluiden kehittäminen, Dynasty, M2, tekoälykoulutus johtoryhmälle	Ministeriöiden ja Kuntaliiton koulutukset; yhteistyöverkostojen koulutukset
Palvelualuejohtaja	Hallintojohtajien foorumi, KT:n ajankohtaiset koulutukset henkilöstöasioissa	Osallistuminen ajantasaisesti koulutuksiin
Luottamushenkilöt	Perehtyminen kaupungin strategiaan ja organisaatioon, Luottamushenkilöstön koulutuskokonaisuus Cloudmeeting- kokousjärjestelmästä	Järjestetään yhteinen koulutuspäivä Cloudmeeting-kokousjärjestelmän käytöstä
	Eduhouse- koulutusportaali käytössä	Annetaan koulutusvinkkejä Eduhouse-koulutusportaaliin
ELINVOIMAPALVELUT		
Työllisyyspalvelut	te-palvelujen kuntiin siirtyminen	osallistutaan koulutuksiin ja seminaareihin
SIVISTYS- JA HYVINVOINTIPALVELUT		
Esihenkilöt	Esihenkilötyön vahvistaminen	Esihenkilöiden koulutus- ja valmennusohjelma
Koko henkilöstö	Eduhouse koulutusohjelmiston koulutuspolku (365 ohjelmisto, tietoturvakoulutus, lakisääteisiä koulutuksia tarvittaessa)	Palveluntarjoajan koulutus
Hallinto		
Palvelualuejohtaja	Lait ja asetukset, sivistys- ja hyvinvointipalvelujen kehittäminen	OPH:n, OKM:n, LVV:n ja Kuntaliiton koulutukset
Toimistosihteeri	Uusiutuvat ohjelmistot	Palveluntarjoajien koulutukset
Hyvinvointi-koordinaattori	Hyte-työn kehittäminen	LVV:n, OKM:n ja THL:n koulutukset
Varhaiskasvatus		
Koko henkilökunta	Lasten tuen tarpeista tulevat koulutustarpeet, Lasten ja vanhempien osallisuuden lisääminen, vuorohoito.	Koulutusaiheita esim. pysäkki-illoissa, materiaalin jako, yhteisiä koulutuksia mutta myös yksilölliset lyhyet/pidemmät koulutukset.
	EA-koulutus	Yhteinen koulutus syksyisin
Varhaiskasvatus-johtaja	Lait ja asetukset, uusiutuvat ohjelmistot	OPH:n, OKM:n, LVV:n, Kuntaliiton ja palveluntarjoajien koulutukset
Toimistosihteeri	Uusiutuvat ohjelmistot	Palveluntarjoajien koulutukset
Perusopetus		
Rehtori/ koulunjohtajat	Lait, asetukset, uusiutuvat ohjelmistot	OPH:n, OKM:n, LVV:n, Kuntaliiton ja palveluntarjoajien koulutukset, Educa

Opettajat	Viestintä, aineosaaminen, pedagoginen osaaminen, digitaalinen osaaminen	Veso-koulutukset
	S2-osaaminen	JYU:n S2-seutuopinnot
	Ammatillinen osaaminen	KESO-koulutukset
Ohjaajat	Viestintä, oppilaan kohtaaminen, haastavat tilanteet	Tarjonnan mukaan, esihenkilön kanssa sopien.
	Koulunkäynninohjaajien päivä	KESO-koulutukset
Toimistosihteeri	Uusiutuvat ohjelmistot	Palveluntarjoajien koulutukset
Lukio		
Rehtori	Lait, asetukset, uusiutuvat ohjelmistot	OPH:n, OKM:n, LVV:n, Kuntaliiton ja palveluntarjoajien koulutukset
Toimistosihteeri	Uusiutuvat ohjelmistot	Palveluntarjoajien koulutukset
Opettajat	Pedagoginen osaaminen, Ensiaputaidot, Microsoft Office -osaaminen, Oppiaineosaaminen, Tekoäly koulun arjessa	EA-koulutukset, Eduhouse, Veso, ½ veso
Vapaa-aikapalvelut		
Nuorisotiimi	EA-osaamisen ajantasaisuus	EA-koulutukset
	Nuorisotoimen ajankohtaiset asiat	LVVn, Into ry:n, OKM:n koulutukset, Nuorisotyön päivät, työpajapäivät, etsivän työn päivät. Osallistuminen yhteen/työntekijä
	Office-osaaminen	Excel- ja PowerPoint –koulutukset etänä
Nuorisotyö ja etsivä nuorisotyö	Seksuaalivähemmistöjen ja seksuaalisten suuntausten ymmärryksen lisääminen, tukeminen, tiedon jakaminen	Seta ry:n ja LVVn koulutukset, etänä jos mahdollista
	Nepsy-osaaminen lisääminen, ratkaisukeskeinen työskentely	Koulutukset webinaarimuodossa
	Mielen sairauksien osaaminen kehittäminen (erit. masennus ja ahdistus)	Koulutukset webinaarimuodossa
	Puheeksi ottaminen	Koulutukset webinaarimuodossa
	Positiivinen psykologia ja -pedagogiikka	Koulutukset webinaarimuodossa
Nuorten työpaja	Ohjaus- ja valmennusosaamisen kehittäminen	Em. teemojen koulutukset
	Päivittyvän laitteiston hallinta	Laitteiston ja kaluston uusiutuessa aiheeseen liittyvä koulutus etänä tai omassa työpisteessä.
Nuorten työpaja ja etsivä nuorisotyö	Ajokortti työelämään- tai vastaava kouluttaja-osaaminen	Kouluttajakoulutus etänä
Liikuntaneuvoja	Ikääntyneiden mielen hyvinvointi, psyykkinen ja fyysinen toimintakyky sekä ikääntyneiden ravitsemus -osaamisen lisääminen	Esim. Ikäinstituutin ja UKK-instituutin koulutukset, lähinnä etänä.
	Liikuntaneuvonnan palveluketjumallin kehittäminen	Benchmarkkaus/tutustuminen muiden kuntien liikuntaneuvontaan
	Eril. sairauksiin liittyvät sekä liikuntarajoitteisten liikuntaneuvontaan liittyvän osaamisen lisääminen	Em. aiheiden täsmäkoulutukset

Nuorisotyöntekijät	Nuorisotyöntekijöiden osaamisen kehittäminen suhteessa muuttuvaan toimintakenttää. Ennakoiva työote, ongelmiin puuttuminen, digitaalisten alustojen hyödyntäminen, työpajatoiminnan monipuolistaminen	Muuttuvan nuorisotyön huomioiminen, ennakoivan työotteen hallinta, uusien virtausten ja digitaalisuuden haltuunotto, LVVn järjestämät ajankohtaistilaisuudet, etsivän nuorisotyön päivät, Nuori 2027-tapahtuma, NEPSY-koulutus etsiville työntekijöille, alueelliset ja valtakunnalliset työpajapäivät. Osallistuminen yksi tapahtuma/työntekijä.
Uinninvalvoja-uimaopettajat	Uinninvalvoja-uimaopettajien koulutus	Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliiton ajankohtaiskoulutukset turvallisuudesta ja uimahallien hygieniasta, hengenpelastuksen paikalliset testit.
Toimistosihteeri	Toimistosihteerin tehtävien ajankohtaiskoulutukset	Toimistoalan koulutukset, jotka koskevat erityisesti vapaa-aikasektoria (mm. taideteos- ja museoesinerekisterit, tilojen varausjärj., seuraverkko tmv.
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen johtaja	Toimialaan kuuluvien tehtävien ajankohtaiskoulutukset	LVVn ajankohtaiset kulttuuri-liikunta- ja nuorisotilaisuudet mm. rahoitus-, hanke- ja avustusjärjestelyihin, OKM-vetoiset ajankohtaistapahtumat, KUVIn järjestämät kulttuurialan tapaamiset, valtakunnalliset ja maakunnalliset tapaamiset.
Musiikkiopisto		
Opettajat	Instrumenttikohtaiset lisäkoulutukset ja uuteen opetussuunnitelmaan liittyvät aihealueet.	Tarjonnan ja tarpeen mukaan, sovitaan esihenkilön kanssa
ELINYMPÄRISTÖN JA ASUMISEN PALVELUT		
Maankäyttö		
Kaupunginarkkitehti, kartoittaja	ammattitaidon ylläpito ja kehittäminen mm. Qgis	säännölliset alan koulutukset, ohjelmistokoulutukset
Tilapalvelu		
Kiinteistönhoitajat/ Rakennustyöntekijät/ lvi- ja sähköasentajat	Työturvallisuuskortti, tarv. tulityökortti	Päiväkoulutus
Kiinteistörakennusmestari	Jatko TEK	Täydennyskoulutus
Kiinteistönhoitajat/ Rakennustyöntekijät	Taloteknisen osaamisen täydennyskoulutus	Päiväkoulutus
Yhdyskuntatekniikka		
Yhdyskuntatekniikan tiimi	Tieturva-, tulityö- ja työturvakortti	kaikki vakituiset käyvät, uusitaan 3-5v välein
	EA1 kurssi	jokaisesta tiimistä väh. 1 hlö käy, uusitaan 3 v. välein
	Qgis koulutus	Työnjohtaja ja yhdyskuntatekniikan päällikkö kouluttautuvat
	Sitowise kuntapalvelimeen liittyvät koulutukset	Työnjohtaja, yhdyskuntatekniikan päällikkö sekä tarvittaessa liikuntapaikkamestarit kouluttautuvat

	Sitowise kuntapalvelimeen liittyvät käyttäjäkoulutukset	Vakituinen henkilöstö koulutetaan yhdyskuntatekniikan päällikön ja työnjohtajan toimesta
	Yleinen tietoteknisten laitteiden käyttö	Tarjotaan vakituiselle henkilöstölle mahdollisuus osallistua kansalaisopiston kautta yksilöopetukseen
	Huoltokirjaohjelma Spotillan koulutukset	Työnjohtaja, yhdyskuntatekniikan päällikkö sekä tarvittaessa liikuntapaikkamestarit kouluttautuvat. Webinaareja
	Huoltokirjaohjelma Spotilla käyttäjäkoulutukset	Vakituinen henkilöstö koulutetaan yhdyskuntatekniikan päällikön ja työnjohtajan toimesta
	Hankintaosaaminen	Työnjohtaja, yhdyskuntatekniikan päällikkö sekä tarvittaessa liikuntapaikkamestarit kouluttautuvat hyödyntämällä hallintoakatemian koulutuslisenssiä
	Substanssiosaaminen, lainsäädännön muutokset, käytännön työhön liittyvät	Työnjohtaja, yhdyskuntatekniikan päällikkö sekä tarvittaessa liikuntapaikkamestarit kouluttautuvat hyödyntämällä hallintoakatemian koulutuslisenssiä sekä tarvittavassa laajuudessa muita asiantuntijakoulutuksia
	Ammattitaidon ylläpito ja kehittäminen	Tarkastellaan tarpeen mukaan kuunnellen henkilöstön omaehtoisia ehdotuksia. Hankitaan ammattikirjallisuutta tarpeen mukaan työn tueksi. Mahdollisesti messu ja tapahtuma- ja muut vierailut
	Mahdollinen työajanseurantajärjestelmä	Kaikki työsuhteessa olevat käyvät
	Esihenkilökoulutukset (henkilöstöhallinto)	Työnjohtaja, yhdyskuntatekniikan päällikkö sekä liikuntapaikkamestarit kouluttautuvat
	Muut	Tapauskohtaisesti
Ruokapalvelut		
Ravitsemustyöntekijät	Jamix-koulutus	koulutus
Puhtauspalvelut		
yksi laitoshuoltaja joka kohteesta	Insta puhtauden perusteet ja testi	Verkkokoulutus ja testi
Kaikkien kohteiden laitoshuoltajat	Työn kehittäminen, tuottavuus/laadukas työ	Etsitään verkkokoulutusta tai toteutetaan työpajana
Yksi laitoshuoltaja ja vaksi	Insta arvioijan koulutus	Kouluttaja, testi ja näyttökoe
YMPÄRISTÖPALVELUT		
Koko henkilöstö	Uudet asiahallinnan, henkilöstöhallinnon ym. ohjelmistojen koulutukset	Kaupungin yhteisesti järjestämät koulutukset
	EA1	Tarvittaessa
Esihenkilöt	Esihenkilöiden koulutus, hankintakoulutus	Kaupungin mahdollisesti yhteisesti järjestämä koulutus, Eduhouse

Hallinto		
Toimistosihteeri ja tarvittaessa lupasihteeri	Arkistointi ja asiakirjahallinta	Seurataan koulutustarjontaa ja osallistutaan soveltuviin.
Lupasihteeri, tarvittaessa myös toimistosihteeri ja palvelualuejohtaja	Lupapiste ja Louhi	Ohjelmantoimittajan tarjoamat koulutukset.
Palvelualuejohtaja	Muuttuvien lakisäädösten hallinta ja ammattitaidon ylläpito. Yhteistyöverkostojen ylläpito.	Kuntaliitto/LVV/Ruokavirasto ym. järjestämät koulutukset ja tilaisuudet.
Rakennusvalvonta		
Rakennustarkastajat	Muuttuvien lakisäädösten hallinta (erit. uusi rakentamislaki) ja ammattitaidon ylläpito	Kuntaliiton yms. tarjoama koulutus. Tarvittaessa myös muu maksullinen koulutus, mikäli julkista koulutusta ei ole tarjolla. Muu rakennustarkastajien itse ehdottama ja ammattitaidon kehittämistä tukeva koulutus.
	Lupapiste ja Louhi	Ohjelmantoimittajan tarjoamat koulutukset.
Ympäristönsuojelu		
Ympäristösihteerit	Muuttuvien lakisäädösten hallinta ja ammattitaidon ylläpito	LVV/Kuntaliitto yms. antama koulutus, Lammin päivät. Muu ympäristösihteerien itse ehdottama ja ammattitaidon kehittämistä tukeva koulutus (esim. ympäristörikokset).
	Tieturva 1	Ilmainen Väyläviraston verkkokoulutus, tarvittaessa päivitys.
Ympäristöterveysvalvonta		
Ympäristöterveystarkastajat	Muuttuvien lakisäädösten hallinta ja ammattitaidon ylläpito	Ruokavirasto/LVV/STM/THL yms. antama koulutus, Ympäristökustannus Oy:n järjestämä koulutus. Eduhouse koulutusportaali. Muu ympäristöterveystarkastajien itse ehdottama ja ammattitaidon kehittämistä tukeva koulutus.
Eläinlääkintä		
Kunnaneläinlääkärit	Muuttuvien lakisäädösten hallinta ja ammattitaidon ylläpito	Eläinlääkäripäivät, Ruokavirasto/LVV järjestämä koulutus, Ruokaviraston työkokoukset. Muu eläinlääkäreiden itse ehdottama ja ammattitaidon kehittämistä tukeva koulutus.; osallistuminen työjärjestelyjen puitteissa huomioiden vastavuoroisuus.
Eläinsuojelu		
Valvontaeläinlääkärit	Lainsäädösten hallinta ja ammattitaidon ylläpito, erit. vastustettavat eläintaudit	Ruokavirasto/LVV yms. järjestämä koulutus ja eläinlääkäripäivät. Muu eläinlääkäreiden itse ehdottama ja ammattitaidon kehittämistä tukeva koulutus.